Tractatum Preclariſſimum De Materia Celi hic habes candidiſſime Lector.

Reuerendissimo in xpo patri: et. d. d. B. Cardinali tituli. S. Crucis psbi. Cardinali: Ro. eccle. Maximo ornamento Frater Nicolaus Perusinus or. Seruoꝝ. Beate Marie: Theologoꝝ minimus: cum humilima cõmendatione: Culmen Fœlicitatis.

C
VM Hoc anno ad Aristolelicę philosophię iterpretationem publico conductus stipẽdio in urbem uenissem Reuerendissime domine: uti aduenriti hoĩes cõsueuerũt: deoꝝ templa: et celeberrima queuis loca in primis uisere: domũ tuã ante omnia uisitatũ me contuli: ꝙ eam bonaꝝ disciplinaꝝ hospitatricem audierã. quã ubi primũ accessi: Doctissimoꝝ quorũdã uiroꝝ cõuẽtu plenam comperi: eoꝝ scilicet qui philosophiam Theologiãq; sectantur: Qui coram Reuerẽdissima. D. T. nescio quid difficile argumentãtibus aliis: uno oĩbus respondẽte (ut moris est) uentillabant. Atq; in longũ deducta ea litteraria cõcertatiõe: tãdẽ fine imposito: ĩ sequẽtem dominicã diẽ altera est disceptatio ĩtimata: ut pote qui hisdem oĩbus festis diebus: diuinaꝝ reꝝ dubia per eosdẽ doctissimos uiros: quos ex oĩbus Rome delegeras: disputãda apud te ordinaueras. Rem qdẽ et dignitati tue decẽtissimã: et xpiane fidei in primis cõsentaneam. Nec Rome quidquã pclarius auditur: q̃ ꝙ ĩ ędibus tuis: ueluti atticã academiã ab inferis reuocãs: memorabiliq; hoc disputandi istituto Ro. Cu. illustrãs: aliisq; ẽt singulare exẽplum exibens: sacraꝝ litteraꝝ documenta: quę a xpiane reipu. pfectis turpissime ignorãtur: Maxima Theologoꝝ frequẽtia pfiteaѕ et disserẽdo elegãter explices. Placuit tãdẽ Reuerẽdissime. D. T. ut ego quoq; eo Dignissimo collegio ascriptus qdã etiã dubia sustinerẽ. que forte in. xiiii. d. z. libri. Sentẽtiaꝝ acciderũt. quo ĩ loco cũ multa excerpim: atq; illud quoq; Materia ne aliqua eẽt in cęlo: aut nulla: nescio qua mecũ forte actũ fuerit: ꝙ ĩ hãc unã prẽ oẽs sua Iacula direxerũt: cũ multa alia uidenda ptulissẽ. Quia uero et negociũ difficile ẽet: et in uarias ptes distrahit̃: et ĩ eo fere oẽs antiq Iunioresq; philosophi dubitarunt: ad ipm dubiũ: recitatis antiquoꝝ et Iunioꝝ dictis: confutatisue obiectis: ausus sum p ingenii mei mediocritate terminare. Quod fecerim: nec ne: uolui a tua Reuerendissima. D. que maxima pollet Sapientia diiudicari. Nam cũ te alterũ nostris studiis Mecenatem pbueris: equũ est ut oẽs: inte unũ: nostra studia referamus. Recipe igitur Deuotissimi Seruitoris tui lucubratiũculas eadẽ uultus tui Maiestate: qua aliis oĩbus religiosis: studiosisq; uiris subridere: pesse: et suffragari soles. ut si per se ipsas laudari non promerentur: Saltem magnitudine Auctoritatis tue protegi possint. Vale et salue perpetuo ex omnium uotis felicissime Decus et presidiũ meum.

Eximii Theologie professoris. M. Nicholai Perusini Or. Seruorum diue Marie procuratoris sui or. in curia ac in preclaro studio vrbis pbias ordinariam publice legentis. Ad Reuerendissimū Cardinalem Sancte Crucis. Tractatus de materia celi sequitur.

Queritur itaq3 an in celo sit materia: aut celum sit corpus simplex nullaz habens compositionez ex materia z forma materiali. Et videtur φ non hēat materiā. Quia omne compositum ex materia z forma ē formaliter corruptibile: sed celum non est huiusmodi ergo zc. Sed ꝯ hoc instatur z primo auctoritate phi. fo metb. ter. cometi. rii. vbi dicitur φ necesse est itelligere materiā in oī eo φ mouetur. sed celū moueť ergo zc. Secūdo instaē auctoritate Theolo. Quí dicūt φ chaos illd qd ptingebat vsq3 ad tertiū celum. f. empireum: fuit materia omniū corporaliū cōtentoꝝ sub eo. Tertio arguiť auctoritate vtriusq3 tam Philosophi: q̄ȝ Theologi. dicentiū celū eē corpus animatum. Unde phs fo celi ter. comenti. lri. Dicamus (inquit) φ oȝ nos intelligere corpora celestia eē viua: z hre actionem aiales. Theologi ēt vt Origenes: z hieronim⁹ exponēs illud ecclesiastici p lustrās vniuersa p circuitū zc. celum dicunt corpus eē aiatuȝ. aiatum aūt ēt cōpositum ex materia z forma: cū aia sit actus corporis naturalis. fo de aia ter. comenti. vii. q̄r zc.

Duo q̄stiōis articuli. In ista qōe erunt duo articuli pricipales. in primo inuestigabimus diligenter veritatez principalis q̄sti: discurrētes p āntiquoꝝ z modernoꝝ oppiniones. i fo videbimus de aiatione celi: qd in se ēt plurimam habet difficultatem.

Quātum ad primū articulum. Queritur qd antiqui z moderni phantes de natura z substantia celi senserint.

Opinio omnium āntiquoꝝ añ Aristotelē. Ad hoc dico φ omnes ante Aristotelez dixerunt celum vel eē compositum ex quatuor elemētis: aut de natura alicuius elemēti aut aliquo quodam mō cōpositum: adeo φ omnes in celum materiam posuerunt.

Plato fuit vnus: qui dixit ipm eē cōpositum ex elemētis: gnimo z aiaz cōposuit ex elemētis: primo de anima Aristo. atestante ter. co. xxvi. Et qnq3 videť dicere φ celum ē compositum ex duobus elemētis vt in timeo ipe docuit z p ignē dixit videri celū p terrā vero solidum eē: z tāgi posse. qñq3 aūt probat celū eē solum ignem: qd Anaximandros est etiā opinatus vt refert ipse Aristo. p celi ter. co. xxii. neq3 in celo Plato posuit aliquā ignis q̄litatē pter lumē: z leuē calorē.

Anaragoras vero oia dicit eē composita nō solū ex elemētis sed ex infinitis ptibus omogeneis. q̄ sunt elementa quatuor. elementoꝝ primo phisi. comēto. xxxii. De celo aūt spetialiter dixit totū eē ignem vt Albertus refert in. 3. lib. metheoroꝝ ex quo assignabat causaȝ fulgoris qz ex tanta cōflagratione quāta ē ab orbe lune superius nō pōt non aliqd cadere: z distillare: q̄si ipuꝝ z liquatū ab ipis celestibus corporibus: cū supiora marime vt ipe aiebat ab humor oceani nutriātur. z ita si qd celi flāme distillāt recipiať i nubibus facit in ipis coruscationes: sin vero nubes cadenti flāme nō obuiauerit fiunt ignea colūnares: z lanceae: z cadentes stelle. Si veꝝ tñ ē φ laertius in eius vita testatur. Solem dixit eē ferrum candens: z penitus ignitam.

Empedocles aūt oia generat ex elementis z hoc infinities phemio metba. q̄uis celum dixerit cristalli spēm obtinere: z solem eē ignis ingētem massam.

Hesiodus cū posuerit primū omniū chaos ex illo dicit amorem oīa demū cōflasse. phemio metba. Aristoteles ē testis.

Pictagorici quoq3 vt idem Aristot. dicit dixerūt celū de natura eaꝝ reꝝ eē q̄ sunt sub celo.

Democritus z Leucippus cum qbus cōcordant pyctagoricoꝝ qdā vt Auer. primo de aia comento. xxii. oia cōponunt ex athomis.

Mitto philolaum pictagorcuȝ qui dixit specialiter de sole φ erat vitreum q mundani ignis reuerberationez reciperet: deinde eius spetiem lucēq3 ad nos trāsmitteret. Et quosdā alios q crediderunt solem esse terrestrez spissitatem quandam q̄si punicez: q̄ foraminibus ab igne accensa esset z Anasimandrū milesium qui dixit solē eē circulum quendā terra octies vicies maiorem: z hre curuaturā carpenti rote per similem z etiaȝ qdem cauā atq3 ignis plenā. Que parte quadā p hostiolū ignē ostenderet. tāq3 p tibie foramē. Et Xenophanes Colephoniū solem existimātez eē nubē quādā exhumida euaporatione cōflatāz z ignitam.

Antiqissimi illi qui posuerunt materiale principiū solū z aliqd vnū elementoꝝ trium: ignē. f. aut aerem: aut aquā putātes principium cōuerti cū ēte. primo phisi. ter. co. vii. celum hñt dicere esse aliquod vnum illorum. Quiq3 ratiōce Aristotelis ꝯ oēs āntiqs añ ipm.

Aristoteles aūt ꝯ has omnes antiquoꝝ sapientū opiniones qui in hanc vnā sententiā conuenerūt: φ celum sit cōpositum ex elemētis: aut

vnū aliquod elementoꝝ insurgit primo celi cum multis rationibus.

¶ Prima rō. vni⁹ corporis simplicis: est vnus solus motus simplex: sed motus circularis ē simplex: ⁊ non pōt conuenire alicui ex quatuor elementis: quia illa hñt motus simplices rectos aut sursum aut deorsū; primo celi. tex. co. xvii. ergo iste motus cōueniet alicui alteri corpori simplici ab elemētis.

¶ Secunda rō. Corpus celeste ē prius oībus elemētis. ergo nō ē de natura elementoꝝ: tenet ꝯseqntia ⁊ añs ꝓbat. q2 motus circularis ē prior motu recto probatur. qa est motus pfectus: motus rectus est imperfectus: oē pfectū est prius imperfecto: ergo celum est prius quolibet elementoꝝ.

¶ Tertia ratio. nihil qd nō est graue: neq3 leue ē de natura q̄tuor elemētoꝝ: celū ē huiusmodi ergo ⁊c. fundat ista rō in hoc ꝙ grauitas ⁊ leuitas proprietates sunt elementoꝝ ab ipsis oio inseperabiles.

¶ Quarta rō. qd non est generabile ⁊ corruptibile: nō ē d natura elemētoꝝ: s3 celū ē huiusmodi ergo ⁊c. ⁊ ꝓbatur minor q2 celū nō habet cōtrariū: ⁊ ex hoc ēt qd nō hēt ꝯriū ꝓbat ēt ꝙ ū ē d natura elemētoꝝ. q2 elemēta sunt ad inicē ꝯria.

¶ Quinta rō. illud quod neq3 augetur neq3 minuitur non est de natura elemētoꝝ: sed celum est huiusmodi. ergo ⁊c.

¶ Cōcludit itaq3 ex his rōibus Aristoteles p̄ celi tex. co. i3. ꝙ ē neccesse ꝙ celu3 sit quedā sb̄a p̄ter ista corpora elemētoꝝ: q̄ est diuinior ⁊ prior hoꝝ oiu3. Si āt diceretur: ꝙ prima rō aducta de motu: ꝓbat celum nō esse aliqd elemētoꝝ: sed nō ꝓbat ꝙ nō sit aut eē possit cōpōitu3 ex illis. ⁊ sic poterit hr̄e motū aliū ⁊ diuersum ex eis. ꝶ. Aristotelis p̄ celi tex. co. vii. ⁊. viii. ꝙ mixtu3 mouet fm p̄dominās elemētu3. i. motu elemēti p̄dominātis in ipo. q2 vt dicit Auerois comē. vii. eiusde3: impossibile ē i corporib⁹ ꝯpōitis aliqua componi eq̄liter. q2 si daretur corpus equale i ꝯpōe elementoꝝ illud tale staret: ⁊ non moueret etia3 si extra suum locum: ⁊ vbicūq3 poneret. quod nō est imaginabile naturaliter.

Uidet fm Aristo. celū eē ignē ¶ Si ēt adhuc diceret ꝙ celum videtur esse ignis ex cōcessis ab Aristotele. nam ignis ē calidissimus: q2 est cā q̄r alia sint calida. Sed nō pōt eē cā ꝙ celum sit calidum: cum sit calidum: sit celum: sit ignis aut ex igne ergo ⁊c. ꝶ. Auerois in

ꝶ⁹ Auerroys. lib. de sb̄a orbis. ꝙ corpora celestia non calefaciunt fm ꝙ sunt calida. i. per caliditatem existe3 in eis: sed fm velocitatem motus. Sic sagitta directa. ⁊ hoc dicit Auero. de itentione Aristote.

Et addit respōde3 expositoꝝ: ꝙ celum calefacit p lumen reflexu3. ex quo isert fm istam via3 ꝙ calefacere nō est ꝓprietas propria ignis: s3 est ex Calefacere nō
qualitatibus cōibus igni ⁊ corpori celesti. Istud est ꝓprietas solius
enī3 est vniuersaliter ve2 i effectib⁹ productis i ignis.
differēter a cā vniuoca ⁊ equoca. q2 cā vniuoca
cāt effectum p formā existe3 i ea eiusde3 rōis cū
effectu producto: cā vero equoca: nō cāt per formam existē i ea eiusdem rōis nisi virtualiter. est ergo calefactio ab igne tāq3 a cā vniuoca. ⁊ a celo ⁊ motu eius vt a cā equoca. Et addit Auero. dicto antiquoꝝ expōitoꝝ. d. ꝙ calor i igne ⁊ i celo dr̄ equoce. ⁊ non est eiusde3 rōis vtrobiq3. ⁊ dat signū i hoc dicens. Quia actio eoꝝ est alterius ⁊ alterius rōis: ex quo calor ignis corrūpit ⁊ destruit entia: calor vero corpoꝝ celestium largitur vitā vegetabilem: sensibilem: ⁊ aialem. Qd Calor a
autem ex lumine reflexo generet calor declarat calido p
Auero. fo de celo co. xlii. p exēplum speculi istā lumē re
mātis. nā q2 vmbrosa loca sūt frigida si ex aduer flexu3.
so ponatur corpus tersum recipiēs radios: ⁊ reflectens ex oppaco ad qd̄ terminātur p illam reflexionē radioꝝ: loca illa vmbrosa calefiūt. ⁊ sic speculum q2 est corpus dyafanum hñs oppacum terminans ⁊ radios ipos recipit ⁊ reflectit: adeo ꝙ videmus aliqñ ignem ex eo generari: ⁊ corpora inflāmari. Qd aūt corpora celestia per mo Calor a
tum ēt calefaciant dclarat Auero. ⁊ Aristo. i Fo celo per
celi vbi supra. vbi dicūt ꝙ natus est motus ignire motum.
⁊ ligna: ⁊ lapides: ⁊ ferru3. vnde q̄nq3 videmus in sagitta liquefieri plūbum calefactum per motum cum exierit a sagittante. ⁊ ꝙ plus est. aqua mota fortiter in mari ex adustis partib⁹ salis in ea producit ignem micātem ex ea: vt experiētia cōpertum est. Uez in eodem comē. xlii. Auero. Quo sit
mouet dubitationem cōtra hoc. q2 omne calefa ꝙ oē ge
ciens est corpus calidum: cum caliditas non pos neratu3
sit generari nisi a corpore hñte caliditatem. q2 ē ab ali
omne generatū est ab aliquo vniuoco. Cui ꝶ. d. quo vni
ꝙ illa propositio omne generatum: generatur a uoco.
suo simili in genere: aut in spetie: est vera in substantiis: non aūt in accñtibus: q2 nō omne accñs fit asuo simili in spetie: vel in genere. verbi gra nigredo fit q̄nq3 a calore: q̄nq3 a frigiditate. S3 nunc reuertamur ad Auero. in code3 comē. xlii. vbi dicit ad propositum p̄inducte dubitationis. ꝙ causa calefactionis que fit i aere ex stellis ⁊ precipue a sole. non est q2 sol: ⁊ stelle sint ignee: cum declaratum sit. ꝙ ignis est leuis: ⁊ hoc corp⁹ nō ē leue: neq3 graue: primo celi tex. co. xix. quia si eēt leue moueretur a medio: si graue ad medium. ⁊ sic in tam longo tempore stelle ⁊ celū

ceciditiet. Sed causa inquit Auero. calefactio/ nis aeris a sole & stellis est cofricatio ptiu aeris adinuice; pp motum solis & stellarum. Et nihil aliud vult dicere Auero. in oibus his verbis. nisi q celum non est calidu formaliter. i. per formam caliditatis que sit in eo. sed virtualiter: eo q virtutem habeat causandi calore: seu per motu: seu p lumen suu reflexu vt dictu est. Et ppea Auero. in libello de substantia orbis dicit. Et forte corpora celestia largiuntur calorem: l3 in se non sint calida. q2 non est necessarium q omne pducens aliquod accns disponatur per eum. q2 no omne qd mouet aliud: mouet. q2 est aliqd mouens no motu: vt probat. viii. phisi. Et concludit Auero. q ignis non e primu calefaciens: q2 est passiuus: sed o3 q primu calefaciens sit actiuu tm. & calefaciat p dispositionem existe3 in eo non passiua. sicut primu mouens mouet per dispoe3 in eo no mobilem. Uult dicere q primus motor non mouet per motum quem habeat in se passiue: quia primus non mouet sed mouet per virtute actiua tm. Sic ergo calefacien primu no calefacit per caliditatem qua habeat in se passiue seu sustantiue: q2 primu calefaciens non est calidu3. & est celum. Cum ergo ignis sit calidus non erit primum simpliciter calefacies. Ex qbus &c. formaliter ad dubiu inductum. q ignis est calidissimus formaliter. non simpliciter. & e ca vt alia sint calida: q. s. a sua causa vniuoca sunt calida. Celu3 aut est calidissimu virtualiter & causaliter. q2 est causa caloris equoca in oibus in quibus caliditas generatur non ab vniuoco. qr &c.

Ignis n e primu calefaciens.

¶ Sed postq vidimus q celum non est aliqd elemetorum neqz mixtum ex elementis vt crediderunt antiqui vsqz ad tpa Aristotelis. Uideamus nunc quid de hoc senserit Aristo. & sui pcipui sectatores. Uidetur. n. probari posse per rationes fundatas in doctrina eius q celum est compositum ex materia & forma aliqua materiali: q2 verbis ipe nihil certi explanauit.

Quinqz rões p/ bates celu ee co positum ex materia & forma.

¶ Pma ro. Omnis substatia aut est materia: aut forma: aut compositu. Sed celum est substatia: ergo &c. maior apps per phm fo de aia tex. co. secundi & vii. metha. tex. co. vii. minor apps. Sed probatur q celu no sit materia. q2 mouet. quod autem mouet est in actu. materia non est i actu. ergo &c. probatur et q non est forma: quia nulla forma est de se dimensionata & quata. celu est formaliter quatum. ergo relinquit q celum e substantia que est compositu3. Et confirmat illa ratio. celum est corpus aut ergo de pnto Sbe: aut de pnto quatitatis. non. n. datur aliud corpus. l3 quidam dicant dari tertiu3 corpus methafisicum qd ascribunt Alberto. na vt dicit Scotus i qrto d. xi. Aristo. non nouit aliud corpus preter mathematicu & naturale. non est dicendu3 q celum sit corpus de pnto accntis solu. quia illud habet pro Sbo corpus de pnto Sbe. cu3 ergo sit corpus de pnto Sbe. erit substantia composita ex materia & forma.

¶ Secunda ratio. Omne quod mouet. e ens. in actu. & per pns compositum ex materia & forma. celum aute vt p3 ad sensum mouet ergo &c. maior est ipsius Aristo. & Auero. viii. phisi. tex. & co. xxx. & ratio est. quia materia non mouetur. cum non sit in actu. forma est illud per quod aliquid est in actu. & no mouet nisi ad motu totius. ergo celum habet formam per qua3 est in actu. ergo habet etiam materia. quia forma non e p se exns. nam vt dicit Auero. p phisi. co. lxv. materia & forma l3 sint distincta fm diffinitione3 no tamen sunt distincta fm esse. Confirmat ista ro. Quia motus est accns. accns aut recipit i ente in actu. & i hoc dnt a forma substatiali que recipitur in ente in potentia. fo de anima co. iiii. & est accns corporis. ergo cu celu3 moueatur erit ens in actu constitutu. s. ex materia & forma.

¶ Tertia ratio. Accntia sensibilia. no sut sine materia. pbat q2 sensibile mouet sensum: sensus est virtus materialis. ergo mouet ab aliquo materiali. ergo sensibilia sunt materialia. Et cofirmatur q2 sensibile cat fantasma infantasia: sed tale est materiale. q2 recipit materialiter. vnde in materialia nec sut sensibilia nec sut fatasiabilia.

¶ Quarta ratio densum: & raru: oppacu: & diafanu sunt conditiones hntis materiam. quu nullum in materiale sit huiusmodi. sed celum est raru in aliqua parte vbi. s. non est stella: & i aliqua sui parte densum vbi est stella q2 stella est pars densior orbis. Unde Auero. fo celi com. xlii. dicit q ideo stella est maior q alie partes orbis. q2 est densior pars orbis. Et ista videtur esse ratio Aristotelis fo de generatioe tex. co. xvii. vbi cotra illos: q dicebant vnu esse pricipiu & generantes raritate & densitate. arguit q istis cotingit dicere plura principia: q2 raru & densum aut calidu & frigidum sunt actiua: & hec esse no possunt sine materia. vnde arguatur sic raru & densum no pnt esse sine materia. sed celum est rarum & densum ergo celum non pot ee sine materia.

¶ Quinto ad hoc videtur esse auctoritas tum Aristo. tum Auero. Aristotelis quidem secudo metha. tex. co. xii. vt in principio questionis est aductum. Aueroys vero in lib. de substantia or/

bis vbi plane dicit ex intentione Aristotelis q corpora celestia componuntur ex duabus naturis sicut generabilia z corruptibilia.

Probatur celũ non hr̃e mãm sz Arist.

¶ Oppositum tamen huius videt̃ dicere Aristoteles. viii. metha. tex. comẽ. xii. vbi dicit q in rebus naturalibus generabilibus ẽ materia. In sempiternis aũt sbstãtijs alia ratio. forsan enim quedam non habent materiã. aut non talem. sed solum sm locum mobilem. Et Auero. declarans hec verba dicit. Et nõ intendit quedam corpoꝝ celestiũ: omnia. n. non habent materiam. Sed intendit elementa que sunt eterna sm totum z generabilia sm partem. materia enĩ inuenitur in substantijs generabilibus z corruptibilibus. substantie vero eterne. q2 in eis non ẽ potentia. ad corruptionem: non est ĩ eis materia. sed materia eoꝝ ẽ aliquid existens in actu. s. corpus. ideo dignius hẽt hoc nomen subiectũ q̃ hoc nomen materia. hec Auero. Itẽ. xii. metha. tex. comẽti. x. dicit q omnia eterna habent materiã: sed nõ generatam. i. que non est materia generationis. sz ex vbi: aut ad vbi. Et in hoc dr̃t materia corruptibilium a materia eternorum corporũ. quia corruptibilia habent materiam que e potentia. eterna vero habent materiam que est ĩ actu. quia vt inquit Auero. ibi translatum. i. motum secundũ locum est ens in actu z demõstratum in. vi. phisicorum q omne motum est corpus. vnde ex ista auctoritate arguitur sic in celo est sola materia ad vbi: sed materia ad vbi non est materia: de q̃ querit questio ergo in celo non est materia. antecedens patet per differentiam quã ponit Aristoteles inter materiam istorum generabiliũ z corruptibiliũ: z materiaz celi. minor ẽ clara quia materia ad vbi ẽ subiectum motus. illud autem ẽ ens in actu. materia est pura potentia. Item probatur hoc ratione fundata in doctrina Aristot. Omne habens materiam ẽ naturaliter corruptibile: celum non ẽ naturaliter corruptibile. ergo celum non habet materiam. maior videtur nota ex doctrina primi phisicoꝝ. Quoniam cum materia naturali apetitu appetat formam propter eius imperfectionẽ primo phisicoꝝ tex. co. lxxxi. qui apetitus naturalis non ẽ nisi naturalis inclinatio z tendentia z vt ita dicam fluxus ipsius materie ad formam quaz non habet: habens ipsam materiam erit tendens ad corruptionem ratione materie: que est de essentia eius naturaliter. z sic erit ex sui natura corruptibile. Et confirmatur ista maior propositio auctoritate Aristo. xii. metha. tex. comenti. xxx. vbi volẽs probare substantias superiores esse sine materia: facit istam consequentiam: substantie superiores sunt sempiterne: ergo non habent materiam. esse autẽ sempiternũ est esse incorruptibile. ergo omne incorruptibile caret materia. q esse nõ potest nisi. q2 materia ẽ causa corruptibilitatis. ergo zc: Declaratur etiam illa propositio ex doctrina eius primo celi tex. comen. xx. vbi volens probare celũ esse incorruptibile probat: quia non habet cõtrarium. ex quo deducit Auero. q non habet materiam. q2 forme que sunt in materia sunt contrarie. ex quo semper cum vna forma in materia est ãnexa priuatio alterius forme. z etiã forme ĩ materia sunt ille q̃ habent dispõões suas in materia: que sunt cõtrarie. Corruptibilitas ergo ex parte eius quod est corruptibile oritur ex materia. ergo habens materiam est naturaliter z ex sui natura intrinseca corruptibile. Celum autem esse incorruptibile naturaliter licet aliqualiter sit ex dictis insinuatũ z maxime per tex. comenti. xx. primo celi: tamen infine vel circa finez primi eiusdẽ philosophus demõstrat celum esse ingenerabile z incorruptibile. z non habere potentiaz ad corruptionem. Ex quo arguũtur illi qui de intentione Aristo. dicunt celum habere materiam sed eẽ incorruptibile. q2 non habet contrariũ ipsum potens corrũpere. Nam hoc nihil est. tum quia dato quod non esset aliqued agens quod posset celum corrũpere: habens tamen materiã haberet de se z sui natura potentiam ad corruptionem. quod precipue vult improbare Aristoteles. naz ostendit q impossibile est quod eternum habeat potentiam ad corruptionem z declarat in textu comẽti. cxxxvi. q causa qua res potest esse z nõ esse est materia. Ex quo deducitur celum non habere materiam. tamen etiaz quia sic elemẽta possent dici incorruptibilia: quia non habent agens quod possit ea ĩ totũ corrũpere. Itẽ falsuz est ẽt q si celum sit de se passiue corruptibile non habeat contrarium agens in natura quod possit ipsum corrũpere. quia omni potentie passiue naturali corespondet potentia actiua naturalis probatur. q2 aliter illa potẽtia passiua esset frustra. nihil est autem tale in natura. q̃r zc.

¶ Ista questio de intentione Aristotelis est valde dubia. quia philosophi Aristotelem seq̃ntes taz antiqui q̃ Juniores interse aperte discordant. z varias Aristoteli attribuunt põões.

Difficultas qõis ex dictis perhipateticoꝝ veterum.

¶ Alexander nãq Afrodisensis precipuus perhypateticus. credidit in doctrina Aristotelis q celum esset de se z sui natura corruptibile: qui vt recitat Averoys in. viii. phisicoꝝ comẽ. lxxix. z secũdo celi comen. lxxi. fundabat se in duabus

propositionibus. Quarum vna erat .viii. phisicorum
commento alegato quod celum est potentie finite. quia
in finita magnitudine non potest esse nisi potentia
finita. vt ibi probatur. que propositio ponitur etiam
secundo celi tex. commenti alegati. vbi in textu ara
bico dicitur quod si in aliquo orbe erratico essent
plures stelle: esset impossibile vt ille orbis moue
retur a primo illa velocitate. ⁊ ratio est quia omne
corpus finitum habet potentiam finitam. Secun
da propositio est. quod habens potentiam finitam
est corruptibile: quia potentia finita est terminata
ad esse. ⁊ sic desectibilis. dicebat tamen iste quod ce
lum habet incorruptibilitatem a primo motore.
ex quo videtur dicere quod ex sui natura intrinsece
est corruptibile ⁊ sic habet materiam que sola est
causa corruptibilitatis intrinseca. Et sic iste vide
tur voluisse concordare Aristotelem cum Pla/
tone. qui incorruptibilitatem celi ascribebat vo
luntati artificis: non conditioni ⁊ nature eius.

¶ Auicenna autem quasi istum sequutus. duplex
dicit esse necessarium. quoddam ex se ipso: ⁊ quoddam
ex alio. necessarium ex se ipso est motor celi. neces
sarium ex alio est ipsum celum. Et sic cum non ha/
beat necessitatem a se: celum ex sui natura erit cor
ruptibile. ⁊ sic habebit materiam: secundum Auice. quod
ipse specialiter probauit per hanc rationem. quia
forma corporeitatis est vnius rationis in omnibus
corporibus: ergo vna materia.

¶ Johannes vero grammaticus tenuit celum esse
corruptibile propter eandem rationem: verum hoc
conclusit contra perhipateticos. ⁊ dicit quod perhi
pateticorum opinio est ipsum esse incorruptibile. sed
dixit quod ipsi non possunt euadere hanc rationem.
vt dicit Auero. de co. viii. phisicorum co. alegato.

Difficul/ ¶ Aueroys etiam. viii. phisicorum vt supra. dicit
tas questionis quod ista questio est valde difficilis. ⁊ multum scro/
ex verbis pulosa. ⁊ postea infert dicens. hec dubitatio est
Auero. fortior omnibus dubitationibus: que possunt ac/
cidere hic. ⁊ item parum post. d. ⁊ hec dubitatio
est maxima dubitationum que accidunt in hac scientia.
⁊ non mihi determinata nisi cum grandi labore. ⁊
in tempore vite mee non modico. Arguit autem ipse
contra eos. Quia si sic esset: erit aliquid quod potest
corrumpi: ⁊ tamen nunquam corrumpetur. Nam hoc
sequitur in opinione istorum. quia celum erit cor
ruptibile ex se ratione materie. ⁊ nunquam corrumpetur.
ex quo recipit in corruptionem a motore. ⁊ sub/
dit Auero. d. ⁊ hec Platonis est opinio .s. aliquid
esse eternum: quod potest corrumpi. Aristoteles
autem in fine primi de celo ⁊ mundo: probauit: im/
possibile esse eternum cui inest potentia ad corrup
tionem. Et sic impossibile est esse eternum sicut est

celum habens materiam. quia materia est potentia
illa ad corruptionem. quia est qua res potest esse ⁊
non esse septimo metha. tex. co. xxxiiii. Est itaque
discordia inter illos ⁊ Auero. quia ipsi putauerunt Discordia
celum esse de se ⁊ sua natura intrinsece ⁊ forma/ inter Aue
liter corruptibile. quod non videtur posse dici non ro. ⁊ vete
ponendo in eo materiam. ex quo est propria cau res perhipa
sa corruptibilitatis intrinseca. sed dixerunt ipsum teticos.
perpetuari ab extrinseco .i. ab intelligentia sepe
rata. Auero. autem voluit in Aristotelis positione quod
celum sit incorruptibile intrinsece ⁊ formaliter .i.
per carentiam materie: que in omnibus est causa cor
ruptionis. Et istud videtur bene colligi. primo
celi. tex. commenti. xx. dum Aristo. dicit quod bene fuit
consulta natura dum voluit facere hoc corpus non
generabile: non corruptibile. remouit ipsum a con
trarijs. Ubi Auero. dicit quod duplex est consilium na
ture in hoc: primum est quod voluit facere hoc cor/
pus ingenerabile ⁊ incorruptibile. secundum consilium
est. quod non fecit ei contrarium: neque generauit ipsum
ex contrario. ergo non fecit ipsum ex materia ex
quo forme in materia sunt contrarie. Et istud vi
detur rationabilius in doctrina Aristo. Quia nunquam
Aristo. dixit quod deus aliquid faciat contra rei na
turam quia istud est ponere miracula: que omnino nega
ret ipse. Miraculum enim esset si celum corruptibile
ex se: deus manu teneret ne corrumperetur. quia
aliquid faceret contra inclinationem naturalem
eius. Quod ⁊ si verum sit in multis: tamen Ari/
stoteles hec imaginari non potuit. Quanto me/
lius est (diceret Aristo.) vt dicamus quod illud quod
deus ⁊ natura volunt esse corruptibile fecit ipsum
cum materia que est in eo causa sue corruptibili
tatis. ⁊ sunt entia inferiora. ⁊ ita cum corrumpun/
tur suapte natura corrumpuntur: ⁊ non facit deus
ea corrumpi contra naturam earum. Sic etiam
que deus voluit esse incorruptibilia fecit ea sine ma
teria. vt sunt sphere superiores. Quia voluit ignem esse
sursum simpliciter abstulit ab eo omnem grauitatem:
⁊ terram voluit esse simpliciter deorsum ab ea abstu
lit omnem leuitatem. Quia voluit ignem esse calidum dedit
ei formam caliditatis ⁊ amouit ab eo omnem frigidita
tem. ⁊ ita ne laboraret ipse ⁊ operaretur contra na
turam rerum: volens amouere ab ente actionem aut
passionem amouit ab eo causam ⁊ principium illius ac/
tionis vel passionis. quia causa naturali posita de ne/
cessitate ponitur effectus: ⁊ non potest perpetuo ille effec
tus impediri. quia sic aliquid esset in natura frustra. ⁊ ociosum
quod deus ⁊ natura non faciunt. primo celi tex. co. xxxii.
Unde philosophus secundo celi. tex. co. l. dicit quod si stelle mouerentur
tur motu animalis. s. progressiuo: natura dedisset eis in
strumenta sicut fecit animalibus. Ita in proposito dicitur quod si

celum deus voluit esse perpetuu3 ꝛ incorruptibi le: dedit ei naturam omnis corruptionis expertem. Ad rationem autem istoꝝ ex duabus propositio nibus acceptam ꝛc. Auero. ꝙ omnis potentia q̄ est in corpore. ē finita. ꝛ ꝙ celum ē potentie fini te scilicet in vigore: s3 nō os induratione. q: ille forme q̄ non sunt forme in materijs sicut sunt for me celoꝝ sunt infinite induratione: forme autem elemētoꝝ ꝛ mixtoꝝ sunt finite in duratione: quia sunt materiales. vtreq3 tamen sunt finite i vigo re Et ad secūdam propositionē: ꝙ hn̄s potentiā finitam ē corruptibile: conceditur de potentia fi nita induratione. sed sic celum non habet poten tia3 finitam. sed ifinitā. Et ꝙ primā propositionē Aristo. intelligat de potentia finita in vigore. p3 in sua demōstratione. vult. n. probare ꝙ i ma gnitudine finita qualis ē celum non pōt eē potē/ tia infinita. q: si sic moueret illa potētia infinita corpus magnitudine finitū in tpe. ꝛc. quod non valeret nisi in añte itelligeret de infinitate in vi gore. qr̄ sequit̄ ꝙ sicut potētia motiua celi que ē actiua ē infinita in tpe ꝛ duratione: sic potentia passiua corporis celestis erit infinita induratiōe l3 vtraq3 sit finita in vigore. In fo celi co. lxxi. Auero. quiddā aliud dicit. s. ꝙ corpora celestia hn̄t finitas potentias in qlit ate: infinitas i tpe. s. ꝙ omne corpus celeste hēt motū terminatum in velocitate: ꝛ non pōt moueri neq3 tardius: neq3 velocius ꝛ diuersantur: inquit in motu secundum diuersitatem suaꝝ naturaꝝ: ꝛ conueniunt in hoc ꝙ sunt ifiniti i tpe. hec Auero. Ex qbus app3 ꝙ corpora celestia non habent potentiam finitam in tpe: ita ꝙ habeant naturā ↄ̄fectibilem: qnimo habent natura3 eternā ꝛ potentiā ad esse semp. habent aūt finitatē quādam in qualitat e motus: ꝛ in magnitudine: Sed ista limitatio potentie ad motum nō arguit corruptibilitatem: sicut non cō cluderetur ō intelligētijs ꝙ sint corruptibiles eo ꝙ sunt finite potētie actiue in vigore. q: equalis est ratio de potentia actiua ꝛ passiua in hoc. Et Auic. apte dicit motōes eē necesserarios ex se. ꝛ sic Auero. dicit de corporibus celestib᷒ qr̄ ꝛc.

R. Aue/rois ad ra/tiones ve/tex pbipa/teticoꝝ.

¶ Auēpace aute3 hispanus magnus: vt ingt Auero. apud arabes: posuit fm Aristo. in celo materiam: ꝛ credidit ipm eē compositum ex ma teria ꝛ forma materiali dante sibi eē. posuit ta/ men illam materiam eē alte rius rationis a ma/ teria que ē hic. q: in ea non ē potentia ad trans/ mutationem substantialem vel alterationem in substantia. ex quo dicebat hoc compositum non esse corruptibile. ꝛ sic recedebat ab opinione prioꝝ. qui dicebant celū eē de natura sui corrup tibile: vt pbitū ē. Et istū videt̄ posuisse ph3. viij. metha. tex. co. xij. dum dicit. ꝙ materia ē i rebus generalibus ꝛ corruptibilibus: in sempiternis autem sobstantijs alia ratio. i. alterius rationis materia. Et si alicubi inueniat̄ Aristo. dixisse i ce lo non eē materia intelligat̄ de materia que est hic. que ē admixta priuationi ꝛ i potentia ad oēs formas. que propterea ē causa corruptionis eius in quo ē. Est autem hec potentia in celo queda3 in qua ē forma eam perficiens ꝛ informans. ꝛ sic celum est vere compositum ex materia ꝛ forma: ita ꝙ nō ē nature aliqua simplex vel corpus sim plex. S. Thomas hanc ad vngues3 pōem est in sequutus prima. parte. q. lxvi. ar. fo vbi dicit. ꝙ materia secundum ꝙ est sub forma in corrupti/ bilis corporis non est in potentia ad forma3 cor ruptibilis corporis. quia cum ea careat actu eēt sub priuatione illius: quia carētia forme cum po/ tentia est priuatio. hec autem ē conditio corrup/ tibilis corporis. ꝛ isfert. d. impossibile est ergo ꝙ corporis corruptibilis ꝛ incorruptibilis per ma/ teriam. sit eadem materia. ꝛ subdit. d. ꝙ materia corporis celestis fm se considerata non est in po tentia nisi ad formam quam habet. nec refert ad propositu3 quecūq3 sit illa. sed illa forma sic per ficit illam materiam ꝙ nullo modo remanet i ea potentia ad eē: sed ad vbi tantum. h. S. Tho. Et sic patet quātum ista pō sit apriori diuersa ꝛ alie na. q: illi priores dicebant celum habere mate/ riam eiusdem rationis: ꝛ esse celū propterea cor ruptibile ex sui natura. sed aliunde. s. ab extrin/ seco motore fieri incorruptibile. Isti autem di/ cunt ipsum non esse ex sui natura corruptibile. ꝛ ideo non habere materiam que sit causa corrup tibilitatis in eo: sed aliam alterius rationis mate riam. que cum nulli priuationi sit admixta: ꝛ satia ta ea forma q̄̄ habet: non est causa corruptionis in celo.

Pō Auē/paces.

S. tho. imitatō Auēpa.

¶ Sed contra istam pōem arguo primo sic. 3 illud in primis ꝙ ponit in celo materia3 alterius rationis. Quia si sic essent due prime materie al terius ꝛ alterius rationis. consequens est falsum ꝛ probatur quia non sunt duo fines primi: nec duo efficientes primi de fine habetur ab Aristo te. xij. metha. circa finem. de efficiente app3. viij. phisicorum textu comenti. xlv. Et confirmatur ista ratio. quia philosophus secūdo metha. sicut probauit statum in causis efficientibus: finalibus: ꝛ formalibus scilicet ꝙ est deuenire ad vnum pri mum istorum sic in textu comenti septimi pro/ bat statum in causis materialibus: ꝛ ꝙ est deue/ nire ad vnam primam materiam inter omnes.

Contra Auēpa. ꝛ. s. tho. sex rōes pricipa/ les.

Secundo arguo sic. illa materia que ponitur in
celo verbi gratia sub forma solis. sicut est alte/
rius rõis a materia istoꝝ inferioꝝ: sic ẽt erit alte
rius rõis a materia q̃ est sub forma lune ꝛ alioꝝ
orbiuꝫ. ꝛ ꝓbat̃ hoc per illd̃ qḋ ipe dicit. qꝛ mate
ria que est hic: iḋ est alteri⁹ rõis a materia celi:
qꝛ non est in potentia ad formã in corruptibilis
corporis. ꝛ per hoc arguit distinctionem forma/
lem inter eas. sed materia que est sub forma so/
lis non est in potentia ad formã lune: ꝛ aliaꝝ stel
laꝝ vel orbium. ergo erit alterius rõis ab aliis:
ꝛ sic tot erunt materie ĩ celo prime alterius ꝛ al
terius rõis quot sunt corpora celestia alteri⁹ ra
tionis. Et ↄfirmat̃ ista rõ. qꝛ materia istoꝝ infe/
rioꝝ nõ pp̱ aliud est vna ꝛ vnius rõis nisi qꝛ hẽt
potentiã ad formas oĩum reꝝ. ꝛ iḋ dicit Auero.
xi. methaph. ꝙ materia prima est vnuꝫ numero
per ablatioẽꝫ oĩuꝫ formaꝝ. qꝛ nullã habet for/
mam propriã sed est in potentia ad oẽs. ergo si
materia solis non ẽ in potentia ad formam lune:
non erit materia vna solis ꝛ lune. Tertio arguo
cõtra illud qḋ dr̃. ꝙ materia q̃ ẽ ĩ celo non est in
potẽtia nisi ad formã quã hẽt. Quia si sic sequit̃
ꝙ illa nõ ẽ materia sꝫ ens ĩ actu. qḋ tñ ipse preci
pue nitit̃ euitare. ꝛ ꝓbat̃ ↄñtia. Quia oẽ hñs for
mã propriã ẽ ens ĩ actu. nam propriũ est cõpõiti
hr̃e formã ꝓpriã: vt hõ aiaꝫ itellectiuã: ꝛ brutuꝫ
sensitiuã: sꝫ si sic ponit̃: materia celi hẽt formam
ꝓpriã. ergo ꝛc. probat̃ minor. qꝛ materia q̃ est
hic iḋ non hẽt formã propriã: qꝛ de se ẽ in poten
tia ꝛ in dr̃ens ad oẽs formas. materia celi nõ est
in potẽtia nisi ad formã quaꝫ hẽt. ergo illa ẽ sibi
propria ꝛc. Quarto materia sꝫ rõeꝫ mẽ ẽ ens in
potẽtia. sꝫ materia quã ponis ĩ celo ñ ẽ potẽtia.
ergo nõ ẽ materia. tꝫ ↄñtia cũ maiori. ꝛ minor ꝓ
bat̃. qꝛ hñs formã ꝓpriã ẽ ens ĩ actu nõ ĩ poten
tia. sꝫ talis ẽ mã tua ĩ celo g̊ ꝛc. maior ẽ Auero.
in lib. de sb̃a orbis. vbi ↄ̃ Auicẽnã q ponebat for
mã corporeitatis ꝓpriã ꝛ coeternã mẽ: spẽaliter
arguit sic. ꝙ ex hoc seq̃t̃ ꝙ materia ẽ ens ĩ actu.
ꝛ sic nũq̃ꝫ ĩ potẽtia. g̊ nõ hẽt rõeꝫ mẽ. sꝫ entis in
actu. Et ↄfirmat̃ ista rõ ꝑ sic. Sic potẽtia respec
tiua mẽ istoꝝ iferioꝝ corrũpit̃ ĩ aduẽtu forme. sic
ꝙ nõ ampli⁹ materia hr̃ potẽtiã ad illã formã. sic
materia q̃ ẽ ĩ celo nullã habebit potentiã ad for
mã quã hr̃: qꝛ illa tollitur ꝑ formã ↄtinue ĩ ea mã
existẽteꝫ. qnimo cũ illa forma sit ab eterno ĩ illa
materia: nũq̃ꝫ materia illa fuit ĩ potẽtia ad illam
formã. sꝫ nec ad alias ẜm te. g̊ illa materia nullã
habebit potentiã. ergo nullo mõ materia. Et cõ
firmat̃. qꝛ potentia est prior actu. sꝫ in eternis ñ
est prius nec posterius ergo ꝛc. Et confirmatur
iterum ꝑ dicta ab eo. Nam iste Doctor in prima
parte. q. 2. ar. 3. dicit ꝙ impossibile est: vt ideꝫ sit
simul ĩ actu ꝛ ĩ potentia ẜm idẽ. sꝫ solũ sꝫ diuersa
Quod. n. ẽ calidũ in actu: nõ põt simul eẽ calidũ
in potentia: sꝫ est simul frigidum in potentia. Ex
hoc arguo sic: celũ vel eius materia ꝑte: ẽ in actu
semꝑ respectu sue forme. ergo respectu illius nõ
est ĩ potentia. qꝛ ipossibile est vt dicis: ꝙ ideꝫ ẜm
idem simul sit ĩ actu ꝛ ĩ potentia. Or̃ vr̃ hic esse
cõtradictio. s. ꝙ nihil simul est ĩ actu: ꝛ in poten
tia: ꝛ ꝙ materia celi sit simul ĩ actu: ꝛ potẽtia ad
suã formã. ꝛ si nõ est in potentia ad suam formã:
nulli⁹ erit potentialitatis. g̊ ens ĩ actu vel act⁹.
Quinto arguo spẽalir̃ ↄ̃ istã materiã quã ponis
ĩ celo distinctã a materia istoꝝ iferioꝝ. probãdo
ꝙ siqua est materia ĩ celo nõ est alterius rõis a
materia istoꝝ entiũ q̃ sũt hic. ꝛ presupono qñ dr̃
ꝙ iste mẽ sunt alterius rõis: ꝙ dicatur ꝙ sunt al/
teri⁹ rõis formalis ꝛ qdditatiue nõ accñtalis. qꝛ
alteri⁹ rõis accñtalis ẽ materia sub forma ligni:
ꝛ lapidis. accñtia. n. nõ variãt rõeꝫ sb̃alis natur̃.
dr̃ aũt ꝙ sunt alterius rõis. i. alterius nature. ꝛ
diuerse sb̃e. quo stãte. Arguo sic. ille potẽtie sũt
eiusdem rõis: q̃ non hñt aliquã distinctionem for
malem seu qdditatiuã: sꝫ materia istoꝝ inferioꝝ:
ꝛ materia celi: siqua tñ sit: non habẽt aliquã talẽ
distinctioneꝫ. ergo ꝛc. minor in qua est totũ pon
dus istius rõis ꝓbat̃. Quia cũ distictio formalis
sit ꝑ intrīseca: q̃ro qd hic ꝛ ibi sit intrinsecũ ꝑ qd̃
distinguãtur formaliter. Dices forte ꝙ est priua
tio. qa ponis materiã q̃ est hic cũ priuatione: ꝛ
illã sine priuatione. Contra priuatio non ẽ de in | Priuatio
trinseca ratione materie. g̊ non possunt ꝑ priua | non est cã
tionem formaliter ꝛ intrinsece distingui. ꝓbatur | formalis
añs. Nã ista vr̃ fuisse opio Platõis: q non bene | distinctio/
itelligẽs nãꝫ materie non distixit iter materiaꝫ | nis duarũ
ꝛ priuationẽ: imo dixit mãꝫ eẽ formalr̃ priuatio | materieꝝ.
neꝫ. ↄ̃ quem arguit Aristo. ꝑ phy. tex. co. lxvi. ꝛ
lxxix. ꝓbãs distictionẽ realẽ int̃ materiã ꝛ priua
tionẽ. g̊ vnũ eoꝝ non ẽ alteri intrīsecũ: g̊ priua/
tio non facit hãc formalẽ ꝛ itrinsecã distictionẽ.
Min⁹ veꝝ ẽ ꝙ diuerse forme hanc causent distic
tioneꝫ. qa nulla forma ẽ de itrinseca ratione ma
terie. Dices ꝙ distinguũtur ꝑ diuersas potentias. | Diuerse
qa potẽtia ẽ itrīsecũ materie: cũ materia sit ens | potẽtie ñ
ĩ potentia. ꝛ ꝑ potẽtiã descẽdit ens ĩ naturã ma/ | distinguunt
terie. sic ꝑ actũ ĩ naturã forme. ꝛ iḋ Auero. dicit | formaliter
ꝙ materia substãtiat̃ ꝑ posse. Cõtra potẽtia ma | duas ma/
terie ẽ potentia naturalis. sꝫ oĩs talis est q̃litas. | terias.
sꝫ nulla q̃litas ẽ ḋ itrīseca rõe sb̃e. ergo ꝛc. Aue
roys ãt itellexit: ꝙ potẽtia materie ẽ idẽ sb̃alr̃
cũ mã. ex q̃ est passio eius nãlis. Si ṽo diceret̃

q' est potentia fundamentalis q̃ cāt istas distinctionem. ⁊ nō potentia p̄dicamentalis. Cōtra tū p̄ q: p̄bi nō posuerūt i materia potentiā nisi duaꝝ rōnū. s. absolutā ⁊ de genere q̄litatis: ⁊ respectiuā d̄ gn̄re relationis. tuꝫ s° q: adhuc ista potentia nō pōt esse de itrīseca rōe mē. q: est naturaliter posterior ex quo potentie p̄ intelligitur s̄bm po tens. nullū āt posteri⁹ est d̄ itrīseca rōe sui p̄io ris. tuꝫ. 3°. q: s̄m istuꝫ doctorem mā hic ⁊ ibi cō ueniūt i rōe potentie. ḡ p̄ illā nō distinguūt. Di cit iste doctor q' cū potentia dicaᵗ ad actū, ens in potentia est diuisuꝫ ex hoc ipso q' ordinaᵗ ad diuersuꝫ actū. Sicut visus ad colorē: ⁊ audit⁹ ad sonū. Un̄ ex hoc ip̄o materia celestis corporis ē alia a materia elementi: q: nō est i potentia ad formā elementi. b. S. Tho. ad l'raꝫ. Contra hanc

Ordo ad responsiones arguo p̄ sic. aut p̄ istā potentiā ad diuersos a diuersum actū tu itelligis potentiā absolutā: aut ct⁹ nō pōt potentiā respectiuā mē. nō potentiā absolutā tū eē cā isti⁹ q: i illa potentia iste due materie ꝯueniunt vt tū dist. dicis. tū q: absolutū vt sic nō dicit ordinē ad actū. ḡ hoc itelligi dꝫ de potentia respectiua. q: illa ē q̄ ordinaᵗ formalit̄ ad actuꝫ. Sꝫ ꝯ iste ordo est respectus ⁊ relatio. ergo nō est de intrīseca rōe mē. q: aliter materia eēt formalit̄ respectus ⁊ relatio cū sit s̄ba ⁊ ens absolutū. Itē ista potētia respectiua i materia iferioꝝ cōrūpiᵗ i aduētu forme vt dictū ē. ⁊ ista est cā q̄r corruptū nō reuertiᵗ idē numero s° de gn̄ra. tex. co. vltimi. ergo vbi forma est p̄petuo existens i materia ibi nulla est talis potentia vt supius dictū est. Iteꝫ q̄cūqꝫ absoluta nō distiguūᵗ p̄ terminos respectiuos: nō distinguūᵗ itrīsece p̄ respectū ad terminū. pꝫ q: respect⁹ est posterior fundamēto ⁊ termino: q: oīa p̄ōitis fundamento ⁊ termino. diri absoluta: q: de rōe absoluti v̄r eē magis termin⁹ q̄ ē absolutū: q̄ꝫ relatio ad terminuꝫ. sꝫ vt tactum est iste materie non distinguūᵗ p̄ terminum respectuꝫ q̄ sunt ille forme adq̄s ordinanᵗ. ergo non p̄ potentias respectiuas ad illas.

¶ Ad istā rōeꝫ q̄ q̄rit de cā distinctionis istaꝝ 3.° noua duaꝝ materieꝝ ⁊c. q̄dā imitator istius doctrine: Capreoli. q' formalis rō distinctionis istaꝝ diuersaꝝ materieꝝ nō est respectus aliqs: nec aliqd intraneum materie. sꝫ est diuersitas formaꝝ q̄ de necessitate reqrit mās diuersaꝝ naturaꝝ. ⁊ hoc iqt ē q: materia ē p̄p formā. s° p̄bi. Sed ꝯ hanc responsio-

Cōtra hūc Capolum. nē. istaᵗ ⁊ p̄ sic metha. idē ⁊ diuersuꝫ sunt passiones ētis. ḡ cuiuslibꝫ iferioris ad ens lꝫ i adeq̄te. Sed nihil tale est ratio distinctionis formaliter ergo ⁊c. p̄beᵗ minor q: passio ē posterior s̄bo ⁊ cōuenit ei i s° mōmos aūt querimus de rōe formali distinctionis q̄ in ē rei i primo mō: ḡ nulla diuersitas ē rō formalis istius distinctiōis. Scdo arguo p̄ hic distinctio mē a forma est accepta a fine. q: forma est finis mē. vt tu ꝯfiteris dicendo q' materia ē p̄p formā. ergo est extrinseca. ergo nō est formalis: ergo nihil ē qd̄ dicis cāꝫ eē rōeꝫ formalem distinctionis. ⁊ tunc seqtur vlterius q' cū nō distinguātur p̄ aliqd aliud itraneū. q' erūt iste due materie intrinsece ⁊ formalit̄ idem ⁊ in distincte. qd̄ a p̄incipio ōmōstrare cupiebamus. Itē seqtur q' nō distigūtur nisi actualiter: nō formaliter. q: oē extrinsecuꝫ aduenīens alicui est illi accn̄s. Seqtur ēt q' d̄uiat a suo doctore: q: negat q' rō istius distinctiōis nō ē respectus. cū doctor eius dicat q' distingūtur p̄ diuersum ordinē ad diuersum actum. Itē ista responsio habet manifestā implicationē. q' ista. s. distinctio materieꝝ sit solū extrinsece a formis. ⁊ iste diuersitas formaꝝ requirat diuersitatem in materijs. Quia si iste due forme diuerse vt puta corruptibilis ⁊ incorruptibilis: reqrit diuersitatē in materijs istis ergo ista diuersitas i materijs nō ē aformis illis. Dices q' reqrūt istam diuersitatē i materijs istis diuersis lꝫ eam efficiūt. Sicut forme naturales cānt dispositiones in materia quas ad sui eē reqrūt. Cōtra si ista diuersitas ē cāta aformis. ḡ ē posterior saltē natura ip̄is formis. ⁊ posterior ꝯsequenter istis materijs. q: materia natura ē prior forma. ergo nō pōt ista eē rō formalis distinctionis. quā querimus. q: stando in rōibus p̄prijs illaꝝ materieꝝ nulla erit cā distinctionis iter eas. ergo erunt formaliter indistincte.

¶ Ultimo arguo ꝯtra istam viam. ⁊ positionē ex via ꝯtradictionis. Iste doctor lꝫ sit sanctus. ⁊ vir doctrina excellētissimus. tū in hac materia si bi ꝯdicit ergo ē de veritate suspectus. tꝫ ꝯtia p̄ ōnes p̄baᵗ. q: in prima p̄te vt sup. dicit q' s̄ba celi est materia qualis dcā ē. ⁊ rep̄hendit Auerro. q̄ in li. de substantia orbis posuit q' corpus celeste sit mā̄ria celi: ens i potētia ad vbi ⁊ n̄ ad eē. Et in s°. snīaꝝ. d. xi. q. i. ar. p̄ Auero. ꝯsensit. d. q' materia prima ē imediate subiectū generationis ⁊ corruptiōis: alioꝝ aūt motuū p̄ prius ⁊ posterius: ⁊ ideo in illis ē tm̄ vnitas materie prime: que in generatione ⁊ corruptione conueniunt: ⁊ subdit q' cū loci mutatio vt in. viii. p̄bis. p̄batur est maxime perfecti: q: nihil variat de eo quod est intraneū rei: subiectū istius motus ē ens completū in esse primo ⁊ in oib⁹ ꝯprietatibus intraneis rei. ⁊ talis motus cōpetit corpori celesti. ⁊ ideo materia eius ē sicut s̄bm completū i istis inferioribus vt dicit cōmētator in lib. de substantia Cōtradictio rep̄ta i dictis. Tho.

orbis.vñ remanet coītas mē fm Anologiā tātū. hec ille. Ex qbus oib⁹ appȝ ꝙ vbi in prima pte dicit ꝙ ibi ē materia pura ad formā primā celi. hic dicit ibi nō esse materiā nisi ad vbi:ꝛ ē subiectū ꝯpletū.ꝛ vbi dicit ibi esse vnitatē prime materie:hic eam negat:ibi rephēdit i sua pōe Auer. hic comendat ergo ꝛc.

Pō Egidij Ro. digesta ꝑ tres ꝑpōes. ¶ Egidius aūt Romanus a predictis oib⁹ deuiauit. Uoluit.n.in celo esse materiā.ꝛ hoc ꝯtra Auerroym: vt dicemus.eiusdem rationis cū materia istoꝝ iferioꝝ:ꝛ hoc ꝯtra Auēpace ꝛ.s.tho. nec tñ esse corruptibile naturaliter: ꝑpẽa q: ibi non ē priuatio ānexa materie:nec ꝯrietas que ē cā corruptionis:ꝛ hoc ꝯtra priores phātes:qui posuerūt celū esse ex sui natura corruptibile ꝑp idētitatem materie cū istis inferioribus.Et sic pō ista habet tria spēalia dicta vel tres ꝑpōes.

¶ Prima ē ꝙ celū ē vere compositū ex materia ꝛ forma materiali etiā seclusa intelligentia. ꝛ sic i celo ē materia vere.istam ꝑpōem ipe probat ꝑ aliquas supius aductas.

¶ Secūda ꝑpō materia q̄ est ī celo est eiusdē rōis cū materia istoꝝ inferioꝝ:ꝑbatur primo sic prime potentie non pñt distigui ad inuicem. quia oīs distinctio fit ꝑ actū.actus.n.seperat ꝛ distinguit.vii.metha. sed due materie sunt due prime potentie.Secūdo sic illa q̄ eq̄liter recedūt a primo sunt eiusdem rōis.sed due materie eq̄liter recedūt aprimo ergo ꝛc.maior declarat.q: primū ens est metrū ꝛ mensura omniū.f. ꝙ q̄tum aliq̄ magis accedūt ad naturā ei⁹ tantū sunt ꝑfectiora:ꝛ tanto minus ꝑfecta q̄to magis ab eodē recedūt.Spēs aūt sūt sic numeri.viii.metha. tex. co.x.ita ꝙ nulle due nature diuerse sunt eq̄lis ꝑfectionis.que ergo equali distantia distant a primo sunt equalis ꝑfectionis:ꝛ sic eiusdeȝ rōis formalis.minor ꝑbat.q: si vna istaꝝ eēt ꝑpiqor deo:tunc esset magis i actu altera. ꝛ sic non eēt prima potentia.

¶ Tertia ꝑpō est ꝙ forma celi que materiaȝ eius iformat nō hȝ i sua materia ꝯtrariū.iō non relinq̄t i materia potentiā vel appetitū ad aliā formā:q: materia stans sub vna forma non hēt appetitū ad aliam nisi illa forma hēat ꝯtrarium ꝛ ita possit sibi alia forma succedere.Ex quibus sequūtur duo.primū ꝙ in materia celi nulla ē priuatio.ꝑbat q: nō hȝ aliquē appetitū.ergo nulla ē sibi ānexa priuatio. nā ex opposito ꝯñtis iferē oppositū āñtis.nā si haberet priuatōeȝ forme:hret appetitū ad formam:naȝ priuatio est causa naturalis apetitus forme in materia ꝑ phīs.tex. co.lxxxi.Secūdum seq̄t ꝙ celū est formaliter in corruptibile quia generatio est de ꝯtrario in contrariū in substātia primo phisi.tex.co.xlvii. Cū ergo forma celi nō habeat ꝯriuȝ.non potest corrumpi. ergo celum remanet in corruptibile. Contra primū dictū ꝛ primā huius viri ꝑpōem. nunc non isto cū supius multa ad hoc dicta sint. ꝛ infra in opione Auero. plura dicturi sumus.

Arguā itaq̄ꝫ ꝯ secūdam ꝛ tertiā.ꝛ vt clarius ꝑcedamus suppono ꝙ ista oppio vult ꝙ materia non fm sui naturā.aut non fm rōeȝ eius formalem apetit formā.sed apetitus causat in ea a forma habente ꝯtrariū.ꝑbat hoc q̄a iste ponit materiam in celo eiusdem rōis cū materia istoꝝ inferiorum.ꝛ tamen hic est priuatio ꝛ apetit⁹. ibi non.ꝛ ratio diuersitatis ē.q̄a hic est forma hñs contrariū ibi non. ergo ista forma ꝯtraria causat apetitum:ꝛ priuationem in materia. sed ipsa fm se non habet apetitū neq̄ꝫ priuationem.Similiter ista pō vult ꝙ materia fm sui naturā non est cā corruptibilitatis.sed forma hñs contriū in materia est causa ꝙ hñs materiā sit corruptibile pȝ per idem. Istud ergo videndū ē vtꝝ materia de se ꝛ fȝ rōeȝ eius formalē sit cā apetitus ꝛ priuatiōis:ꝛ corruptibilitatis eius in q̄ est.aut nō fȝ forma.ꝛ ista ē discordia inter hūc doctorē ꝛ Auerroym vt pȝ.Quia Aueroys ex sola materia posita in celo arguit celū eē corruptibile. Iste aūt dicit materiā si formā contrariū habentem hūit aliter nō esse corruptionis causam. Nos itaq̄ꝫ cōtra hanc pōem ostendemus materiam de se esse corruptionis causaȝ.ꝛ non posse esse sine priuatione.ꝛ contrarietate. Declaratio pōis Egidij.

¶ Prima rō.quod alicui cōuenit ex sua diffinitione:oīo est ab eo in sepabile. sed esse cāȝ corruptionis conuenit materie ꝑ suā diffinitionem. ergo ꝛc.probat minor primo ex diffinitione quā ponit phs.vii.metha.tex.co.xxii.ꝙ materia est qua res pōt esse ꝛ non eē.ꝛ subdit ꝙ h̄ materia est in vnoquoq̄ꝫ.diffinit ergo materiam que est i vnoquoq̄ꝫ.ergo diffinit vniuersaliter. ꝛ diffinit ꝙ est cā ꝙ hñs eam pōt esse ꝛ non eē.ꝛ vult dicere ꝙ hñs eā est ens in sui substātia corruptibile. ergo eē cāȝ corruptibilitatis conuenit mē ex sui diffinitōe ꝛ sic omni materie eiusdem rōis. ergo materie celi.ergo ꝛc. Itē probat eadem minor ex diffinitione pōita ab Arist. viii.metha.textu comenti.xvii.ꝛ ꝑ celi.tex.co.xxxvi.ꝙ materia ē potentia ꝯtradictionis.i. est in potentia ad eē ꝛ non eē que sunt ꝯdictoria. Itē ex diffinitōe potētie passiue.v.metha.tex.co.xvii.ꝙ .f. ē pricipiū trāsmutandi ab altero inquātum alteꝝ ꝛc. Decem rationes ꝯ Egidiū.

¶ Secūda rō.accipit ab Arist. primo celi vt

supra. vbi probando celum esse incorruptibile. probat per hoc q̄ nō habet materiā.q2 materia: inquit:ē cā q̄ ē eē 7 nō eē. Si ergo ꝯntia Arist. valeat. oꝫ dicere q̄ materia ex sui natura 7 p se est cā corruptibilitatis.q2 si nō.7 eēt vex̄ q̄ forma hn̄s cōtrarium eēt huiusmodi cā:ꝯntia Arist. esset neganda. vnde nō valeret ꝯntia :celum est incorruptibile.ergo nō hēt māꝫ. q2 oppm ꝯntis cum añte stat sm istā viā.ḡ Arist. sōniauit ḡ 7c.

¶Tertia rō. Nullus p accñs est cā eius quod inest per se. Sed materie per se inest apetitus 7 priuatio forme:forma aūt per accñs.ergo forma quocūqꝫ mō nō est cā q̄ materia habet apetitū 7 priuationem forme.tꝫ ꝯntia cū maiori.7 minor probaṫ.q2 apetit⁹ materie ad formā nō est apetitus aliq̄s sensitiuus sꝫ est apetitus naturalis vt dicit Auero.ꝑ phisi.co.lxxxi.qualis.s.ē apetitus grauis ad deorsum.7 iste apetitus naturalis est i clinatio 7 tendētia nature ad aliquā perfectionē modo ista naturalis inclinatio 7 aptitudo nature alicuius ad suā pfectionē est passio illius ꝓpria.ꝙ a pricipijs illius eētialibus nascitur.ergo priuatio materie inest per se quātum ad aptitudinem: ꝙ includit.forma aūt inest per accñs.q2 materia vt sic nō determinat sibi aliquam formam. 7 sub quacūqꝫ sit ē p accñs ergo 7c.

¶Quarta rō. Nihil pōt auferre are quod est ei idem realiter nisi illam rem oio corrūpat. Sꝫ apetitus materie ad formā est idem realiter cum materia.ergo forma ꝙ non corrūpit sed perficit materiā.nō pōt auferre apetitum a materia. maior est nota.q2 si aliqd auferret ab aliquo qȯ est idem sibi realiter ipo remanēte:idem simul eēt 7 non eēt.minor pbaṫ.q2 vnaqueqꝫ res de se vel se ipa 7 nō p aliud tendit 7 inclinatur in sui pfectionem. Tales.n.aptitudines sunt idēmet nature apte realiter 7 idēptice:q2 si nō se ipis res inclinarenṫ i sui pfectionē:sed p aliqd distinctuꝫ rea literāiā ille nature nō eēnt naturaliter pfecte. q2 forma 7 si nō habeat ex sui natura finem. hēt tm̄ inclinationem ad finem.ergo 7c.

¶Quīta rō. Materia de se 7 sui natura apetit formā:sꝫ de se 7 sui natura nō habet aliquā ꝯtrarietatē.ergo ꝯtrarietas nō est cā apetitus materie.maior est de se euidēs.minor est plī ꝑ.phisi. ter.co.liiii.vbi ꝓbat materiā non esse aliqȯ elementoꝝ.q2 elemēta sunt mixta cum ꝯtrarietate. materia nullā habet ꝯtrietatē.ꝯntia vr̄ deduci ex ꝓpositōibus illis.q2 ex opposito cōclusionis ꝯcluderetur oppm maioris.naꝫ si ꝯrietas forme ē cā apetit⁹ mē. ḡ sic mā nō hr̄ ꝯtrietatē ō se 7 sui nāa ita de se 7 sui natura non hret apetitū qr̄ 7c.

¶Sexta rō. Accipio materiā que est in celo. Et quero pp qd nō pōt recipe aliā formā:aut.n. hoc ꝯuenit ex natura materie:aut ex natura forme celestis.non primū.q2 aliter illa nō eēt pura potentia.7 sic nō esset materia vt tu ponis.si sm hoc ē p aliud.q2 forma est aliud a materia realiṫ 7 formaliter ab ea distinctū.Si ergo p aliud extrinsecū est q̄ nō possit recipe formā aliaꝫ. ergo de se 7 sui natura pōt.ergo ex sui natura est inclinata ad formam aliam.7 cū illam nō habeat: habet priuationē annexam:qr̄ 7c.

¶Septima rō. Materia que ē sub forma celi si non hēt apetitū ad aliquā aliam formā. nō est ex natura sui sed rōe illius forme. vt tu cōcedis. Sed ꝯtra.iste apetitus q naturaliter esset in ista materia 7 non est.non pōt corrūpi nisi ab opposito actu:pbaṫ ista corruptio apetitus seu priuationis in materia non ē aliqua corruptio realis p motū que fiat ab agēte aliquo corrūpente.sed ē corruptio formalis p aduentū forme ꝙ est opposiū priuationi.Sicut dicimus q̄ vnū oppositoꝝ corrumpit aliud. q2 duo opposita simul stare nō pñt.ergo ille apetitus non pōt corrūpi nisi a forma opposita.sed forma celi non opponiṫ oibus apetitibus qui sunt i materia:imo quātūcūqꝫ pfecta sit nō opponiṫ nisi vni.ergo p istam formā non tolūtur alij apetitus i materia qr̄ 7c. nec valet dicere.q̄ hoc sit pp pfectioneꝫ illi⁹ forme que faciat apetitū oēs ipsius materie.Quia nulla forma pōt faciare 7 cōplere apetitū oēs ipsius materie:nisi saltem virtualiter cōtineat oēs formas sed forma celi quātūcūqꝫ perfecta sit non ꝯtinet virtualiter oēm formā.q2 nō itellectiuā ergo 7c. maior declaraṫ.q2 si aial appetat aliquē saporē agrestinū gr̄a exempli.non tollitur illi apetitus si ei offeraṫ dulce:qui sapor est longe ꝑstantior: 7 perfectior. 7 rō q2 in dulcedine non contineṫ agrestinus sapor.qr̄ 7c.

¶Octaua rō. Materia prima est q̄si non ens vel prope nihil.q2 est admixta priuationi: que ē non ens.sed materia ꝙ est i celo:est pte i equali distantia ap̄ ente:7 ꝯr̄ter ad nō ens.ḡ eadē cā 7 ipa erit ꝓpe nihil.ergo hēbit priuationē ānexā.

¶Nona rō. Sicut materia ꝙ est hic ē prima potētia:sic 7 materia ꝙ est i celo.vt tu concedis. Sed non est prima potētia nisi per carentiā oiuꝫ actuū.q2 de se nullū actū includit. ergo de se excludit oēs formā:7 caret oi forma. sed non dr̄ eē in prima potentia nisi ad formas ad quas naturaleꝫ hēt iclinationē. ḡ materia ꝙ est i celo hēbit iclinatōeꝫ ad oēs formas ex ꝙ ē i prima potētia. 7 caret oi.nō obstāte formā hēat pfectissimā.

¶ Decima et ultima ratio pro nunc sit ista contra istam positionem. habentia materiam communem sunt ad invicem transmutabilia. Sed celum et hec inferiora per te habent materiam communem: quia eiusdem rationis. ergo sunt ad invicem transmutabilia. dicitur quod non sufficit materia ad transmutationem sed oportet et ut materia sit cum privatione sibi annexa ut supradictum est. Contra licet celum secundum istam viam non possit transmutari in hec inferiora ut puta in elementa: ex quo forma celi faciat totum appetitum materie: et non relinquat in ea privationem: tamen ex hoc non sequitur quod elementa non possint transmutari in naturam celi: ex quo materia elementorum caret forma celi. et eam appetit. ex quo eius appetitus non est per suas formam totaliter satiatus: ergo materia elementi est privationi forme celi annexa. et sic habet ad illam contrarietatem. ex quo contrarietas requisita ad generationem est inter privationem et formam sibi oppositam. quod est etc. Dicitur quod forma celi non potest alterare elementa ad qualitates convenientes tali corpori celesti. et propter hoc elementa non transmutantur in materiam corporis celestis. Contra hoc arguo. primo quia si tota impossibilitas est ex defectu agentis non potentis disponere. possibilitas saltem erit ex parte elementorum. quod elementa poterunt transmutari in naturam celi. quod nullus peripateticus hucusque concessit. Secundo quia si est possibilitas ex parte elementorum. et ista est potentia passiva. ergo a forma celi poterunt transmutari. et alterari. probo consequentiam. Quia omni potentie passive naturali corespondet potentia activa naturalis: aliter potentia illa passiva naturaliter esset frustra et ociosa in natura: potentia autem activa naturalis sibi corespondens non poterit esse nisi forma celi ergo etc. quod autem dicitur quod forma celi non potest alterare elementum ad qualitates sibi convenientes nihil est. quia sicut materia elementi appetit formam celi: ita et qualitates illas convenientes forme celi: quia eodem appetitu appetitur finis et ea que sunt ad finem. ergo sicut in materia elementi est potentia passiva ad formam celi: et eius qualitates. ita in natura et forma celi erit potentia activa naturalis et disponendi et transmutandi elementa in naturam et formam corporis celestis. Cum ergo hec omnia falsa sint: concludendum videtur quod celum et hec inferiora eandem materiam habere non possint etc.

Po. averroys. ¶ Averroys itaque in doctrina Aristotelis primus fuit qui dixit celum nullam habere materiam. cum omnes alii eam iuxta Aristotelis doctrinam confessi fuerint. Hic enim vir posuit celum esse corpus simplex: adeo quod in eo non est compositio aliqua ex materia et forma materiali: ut omnes isti alii placuit noluerunt. Et contra omnes priores peripateticos librum ipse edidit de substantia orbis. ubi diffuse hanc materiam tangit et declarat. ubicumque tamen alibi exponendo Aristotelem in libris eius hoc negocium occurrit idem affirmat. adeo ut semper huius opinionis fuisse videatur. hoc enim in primo celi co. xx. In so ce/li co. 30. xxxvi. et. xlix. In. viii. metha. com. iiii. et xii. In. x. eiusdem co. xxvi. In. xii. eiusdem co. x. In. viii. phisi. co. lxxviii. et. lxxix. Et quia hec positio inter alias mihi visa est verior. ideo eam volo brevioribus verbis quam potero explanare.

¶ Dico quod tria posuit Averoys in celo. scilicet substantiam celi. et dimensiones: quibus celum est corpus: et motricem animam. Et ita in celo nulla est secundum Avero. compositio ex materia et forma: et ex his compositum aliquod ut dictum est. sed bene ibi est compositio accidentalis ex substantia celi et dimensionibus. Corpus est ergo celum. quia ibi est substantia cum dimensionibus. Simplex autem est corpus per exclusionem compositionis substantialis ex materia et forma. Simplicius itaque celum corpus est: quam elementa. quia elementa compositionem quandam habent ex materia et forma: et substantia et accidente. vocatur autem simplicia. quia unam tantum formam habent. celum vero unam sustinet solum compositionem ex substantia corporis celestis: et dimensionibus eius: que sunt accidentia. Dicam ergo aliqua per ordinem de substantia celi. et eius dimensionibus: de motrice anima multa in secundo articulo huius questionis videnda sunt. omnia iuxta doctrinam Aver. precipue in libro suo de substantia orbis. et sunt multe eius propositiones: quibus eius positio clarissima redditur intelligentibus. Tria posuit in ce lo Aue. (Tria po/suit i uno quoque ce lo Aue.)

¶ Prima propositio substantia celi non est de natura alicuius elementorum: que propositio est supius per quinque Aristotelis rationes declarata. Avero. autem in eo libro unam tantum rationem tangit. quia si sic. celum esset grave aut leve. Octo propositiones Avero. de substantia corporis celestis.

¶ Secunda propositio est quod substantia celi nullam habet contrarietatem. et posita est et hec propositio supra ex primo de celo tex. et co. xx.

¶ Tertia propositio. quod celum non habet materiam: probatur quia materia est potentia contradictionis et de habentibus eam est habere potentiam ad esse et non esse. modo celum non habet potentiam ad non esse. ergo non habet materiam. ista autem propositio infra declarabitur per quatuor rationes Avero.

¶ Quarta propositio. substantia celi est ens de se in actu. Et dicit Avero. quod istud corpus. quia non transmutatur scilicet alterative vel corruptive. necesse est componi ex substantia in actu. et dimensionibus in actu.

¶ Quinta propositio in celo non est potentia ad formam sed ad ubi tantum. patet ex dictis: et co. n. quod

non hēt materiā: non hēt potentiā ad formā. sed qꝛ est ens desē in actu. ꝛ ē corpus ē in potētia ad motū: ꝛ ad vbi. ꝛ iō dignius dr̄ fm̄ q̄ mā. qꝛ mā dicit habitudines ad formā ꝛ subiꝰ ad accñs tm̄.

¶ Sexta ppō. Ista subā nō indiget forma informāte materiā: vt ē sēsus ꝛ imaginatiua: sꝫ indiget tm̄ aīa mouēte ipas i loco: ꝛ virtute q̄ nō est corpꝰ neqꝫ virtus i corpe: ad largiendū ipi pmanentiā sempiternā. prima ps ē nota ex dictis. qa si est i actu: nō indiget forma tali qua aliud est in actu. qꝛ desē est subā in actu. Fa ps pꝫ qꝛ cū hoc ꝙ est i actu ens: est tm̄ in potentia ad vbi passiua tm̄. indiget ḡ virtute actiua q̄ reducat ipsꝫ de potentia illa ad actū. tertia ps declaraf. qꝛ cū illa forma sit virtus abstracta a materia iō dat pmanentiā sempiternā: qꝛ p illā celū nō est corruptibile: sicut alia q̄p forme sūt corruptibiles ꝛ ex q̄ ē ifinita potētia i duratōe dat ei motū sempitnū.

¶ Septia ppō. Ista subā corpis celestis ē potētia finita: ꝛ iō idiget nō tm̄ mouente in loco: sꝫ ꝛ virtute largiente in se ꝛ sua subā pmanentiā sempiternā. prima ps pbaf: qꝛ ē finitap dimensionū ꝛ rō est finite actōis. vult dicere ꝙ hēt potentiā ad motū finitā ꝛ pportionatā motori: ita ꝙ non pt̄ moueri velocius neqꝫ tardius. ꝛ iō vt sic non hēt ꝙ sit ppetua. ꝛ iō indiget motore extrinseco vltra motores appropriatū qō est efficiens motū: aquo tāq̄ a fine hēat pmanentias sempiternas. Et exquo ista ppō facit dificultatē i dictis. qꝛ vr̄ ponere ꝙ fīitū in vigore ō se sit corruptibile vt ponebaf supra de intentione Alexandri: ꝛ Jo. grāmatici. qō tm̄ iprobauimus de mente Auero. ideo infra de hoc mouebimus dificultates ꝛ soluemus in dubijs circa dicta Aueroys.

¶ Octaua ppō celū hr̄ naturā mediā int̄ sbās eternas i corporeas: ꝛ generabilia ꝛ corruptibilia: quā ēt ppōes ponit Aue. p celi co. xxij. Et ō claraf. qꝛ non est gn̄abile ꝛ corruptibile sicʼ elementa cū nō hēat potentiā ad formā vt dcm̄ est. ꝛ sic dr̄t ab istis corporibus inferioribꝰ: sꝫ est trāsmutabile fm locū. ꝛ p hoc dr̄t a substantijs incorporeis. q̄ ita mouent vt n̄ moueanf saltē localit ꝛ effectiue. Et ita nō est pura potentia materie: q̄ est ad formas substantiales: nec est purus actꝰ: vt itelligentia abstracta: qꝛ ē potentia ad vbi. ꝛ sic est natura media inter pup actum ꝛ puram potentiam. ꝛ ita comunicat cus intelligentijs: qꝛ est

Celū pt dici quo qūo mā: forma: ꝛ cōpoᵐ. — actu ens non hñs potentiam ad non esse. ꝛ comunicat cum istis inferioribus i eo ꝙ est corpus sbꝫ accñtibus motui. s. ꝛ motori. Et ita pōt dici materia. forma. ꝛ cōpoitus. Materia qdem. qꝛ est materia forme abstracte. ꝛ ideo dicit ꝙ illud corpus est materia aīaliuꝫ celestiuꝫ. vult dicere sbm qō recipit motū ꝛ actiones intelligentiap q̄ creduns aīalia. Et ideo dicit ꝙ non est similis materie: ni si i hoc tm̄. qꝛ est materia fixa ad recipiendū formas. vult dicere ꝙ est materia non variabilis: n̄ transmutabilis sicut est materia istop inferiop sꝫ firma semp ꝛ icorruptibiliter manens sub forma abstracta. Est tm̄ magis subiectum q̄ materia vt dcm̄ est. qꝛ non subicitur subē intelligentie: sꝫ eius actioni. Forma vero dici pōt. qꝛ substantia actu ens. ꝛ qꝛ agit alterando hec inferiora. agere. n. est forme. sed non est ppzie forma materialis. qꝛ non est in materia. nec habet esse per materiam nec forma abstracta oīo. qꝛ est subiectum dimensionuꝫ. ꝛ potentia ad motū. Compositus vero dici pōt pp multiplicem cpositiones q̄ est ibi. Est. n. ibi cpō prima ex substātia celi ꝛ forma mouente. secūda est ex eadem ꝛ dimensionibus ex quo dr̄ corpus. cū sit longū latum ꝛ pfundum. tertia ex eadē subā celi ꝛ figura eius q̄ est prima oiuꝫ ꝛ orbicularis. q̄rta ex subā eadē ꝛ multiplici eius virtute. quinta ex celo ꝛ motu eiꝰ. Ex qbus ppōibꝰ ista pō vr̄ iā satis dclarata. qm̄ subā inotescit nobis p sua accñtia p ō aīa ter. co. xi. Jō ad maiorē declaratōes hñdas de subā corpis celestis ponā aliqs ēt ppōes Auero. de dimensionibus i celo.

¶ Prima ppō. Dimēsiones in celo sunt tres. vnde dicit ꝙ corpꝰ celeste coicat cū corporibus gn̄rabilibus ꝛ corruptibilibꝰ i hoc ꝙ ē extribus dimensionibus. ꝛ iō p celi ter. co. z. Corpus diffinit ꝙ ē diuisibile fm oēs mēsuras. ꝛ mensure sūt tres. s. longitudo: latitudo: ꝛ profunditas. — Quatuō ppositiōes de dimēsionibus celestibꝰ.

¶ Secūda ppō. Dimēsiones q̄ sunt in corporibus celestibus sunt dimēsiōes in actu. Nā in materia gn̄rabiliū ꝛ corruptibiliū sunt dimēsiones in potētia. s. iterminate q̄ sunt i potentia ad suos terminos diuersos sꝫ diuersitatē formap recipiēdap i materia dimēsionata. ꝛ p hoc ē dr̄t natura ꝛ sba celi a materia. qꝛ materia: ēt seclusa forma subāli est corpus: cū dicat Auero. ꝙ corpus non fit ex nō corpe. Et istud coegit ipm̄ ad ponendas quātitates interminatas i materia. ne corpus diceretur fieri ex non corpe. materia ergo est corpus sed in potētia: qꝛ ille dimensiones sunt in potentia: q̄ reducūtur ad actū sue terminationis p formā subāles. Substātia aūt celi hēt dimensiones in actu. s. terminatas ꝛ finitas propria ꝛ conueniente finitate. qr̄ diximus ꝙ corpus celeste ē compositum ex substantia in actu. ꝛ dimensionibus in actu. Et ideo dicit Auer. ꝙ corpus dr̄ de eis equiuoce.

¶ Tertia ppō. Dimēsiōes in celo recipiūtur

mediantibus suis formis:nõ forme mediantibus
dimẽsionibus.ꝛ rõ qꝛ ille dimensiones sunt termi
nate. Nã forme materiales generabiles : ꝛ cor/
ruptibiles.recipiũtur mediãtibus dimẽsionibus
interminatis.sꝫ ipe q̃titates terminate ẽt in cor/
poribus generabilibꝰ ꝛ corruptibilibꝰ recipiũt
mediãtibꝰ formis sbãlibus.Cũ ergo i celo vt pꝫ
p secũdã ꝓpõeꝫ nõ sint nisi terminate dimẽsiões
ꝛ in actu.seqtur ꝙ recipiũtur mediãtibꝰ formis.
ad eo ꝙ itelligũtur posteriores illis formis. qꝛ il
le dimensiones sunt pp ipm motorẽ ex q̃ sunt pp
opatões motoris q̃ ẽ motꝰ.cũ non possit moueri
nisi q̃tũ ꝛ dimensionatũ.Et dixi ꝙ dimensiones
terminate in oibꝰ sunt mediãtibꝰ formis. qꝛ ille
nõ sequũtur naturã mẽ.qꝛ sic materia esset ens
ꝛ corpꝰ i actu:ꝛ p̃cederent formã subãleꝫ i mate
ria.ꝛ ita forma subãlis recipeŕ in ente i actu. nã
cũ recipianŕ forme i materia cũ q̃titate intermi
nata nõ recipiũtur ppea nisi i ente i potentia:qꝛ
tã materia q̃ȝ illa q̃titas vt dcm̃ est:ẽ i potentia.
materia ad suã formã subãleꝫ.q̃titas ad suũ ter/
minũ quẽ recipit ab eadẽ forma. Et si q̃raŕ.vtꝝ
q̃titates terminate hic ꝛ ibi sint pp formaꝫ eadẽ
rõe.Dico ꝙ nõ.qꝛ hic sũt iste dimensiones termi
nate.a formis pp esse ꝛ opatiõeꝫ eaꝝ formaꝝ.sed
ibi sunt pp motũ tm̃ cãtuꝫ a formis in celo. qꝛ vt
dcm̃ est non potest motus recipi nisi inq̃to ex q̃
est ex sui natura diuisibilis.

¶Quarta ꝓpõ iste dimensiões i corpe celesti
sunt ꝓpriũ ꝓprioꝝ eiꝰ.i.corpis celestis.vult dice
re ꝙ sũt d numero ꝓprioꝝ accñtiũ ipsiꝰ celi.hoc
aũt dicit:qꝛ dimẽsiões ille sunt accñtia ꝛ nõ for/
me subãles.ex q̃ dcm̃ ẽ ꝙ ibi ñ ẽ aliq̃ ꝯpõ sbalis.
nisi ex subã celi ꝛ motore separato.ꝛ ista accñtia
insequũtur formã ꝛ nõ materiã.vt ẽ declaratuꝫ.
qd ẽ de rõe ꝓprioꝝ accñtiũ.cũ accñtia coia inse
quãtur materiã:ꝛ in diuiduũ.ꝛ i sunt celo insepa
biliter cũ nõ sint i potẽtia:sꝫ i actu.ꝛ ꝯuertibiliŕ.
Et istud ẽt qd dicit Auero.ꝯo celi co.xxii.i fine.
ꝙ figura celi nõ iest ei accñtaliter.s.ꝯtingenter.
sicut i elemẽtis i qbꝰ intendebaŕ receptio mul/
taꝝ figuraꝝ.vult dicere.qꝛ ille figure i elemẽtis
variãtur ꝛ corrũpũtur ꝛ multe fiunt i eis figure
ꝛ sic isunt ei ꝯtingẽter.cũ eẽ elemñtoꝝ sit ꝓpiqus
ad esse materie:q̃ȝ ad esse forme.ꝛ iõ accñtia sua
magis insequũtur materiã:q̃ȝ formã.ꝛ iõ ꝯtingẽ/
ter insunt.corpus aũt celeste ecõtrario qm̃ suum
esse est ꝓpinqus formis cũ nõ hẽat nisi potentiã
ad ubi.ex quo sequitur ꝙ accñtia eius sunt ꝓpria
cũ insequantur naturam forme.

¶Circa tertiũ qd dixímꝰ de mẽte Aue.esse in
celo.s.motricẽ animã hic p maiori intelligentia
predictoꝝ ponam vnam ꝓpositionem cum multa
de ea dicemus in secundo articulo principali.

¶Propõ est ista. Anima q̃ ẽ i celo nõ existit p Una ꝓpõ
suũ sbm.nã forme corpuꝫ inferioꝝ existũt i mate d aia celi.
ria.qꝛ sunt potẽtie materiales:aut organice:aut
salteꝫ in suis primis opationibꝰ a corpe dpendẽ
tes.hoc dico pp aiaꝫ intellectiuã q̃ ad sui opatio
nes exigit corpꝰ nõ solũ vt materia:sꝫ vt agens
illã actionẽ.cũ itelligere causeŕ ab aia ꝛ formis
i maginatis effectiue mediate vel imediate:ꝛ sic
quãtũ ad sui esse aia indiget corpe.qꝛ sine opa/
tione illa eẽt ociosa. Forma aũt celi:nec quo ad
sui primã opationẽ q̃ est itelligere:nec quo ad se
cũdaꝫ(q̃ est mouere celũ) indiget corpe nisi pas
siue cõcurrente ad motũ.ergo de se nõ est actus
alicuiꝰ corpis:sꝫ ens i actu.ex quo seqŕ ꝓpositũ
ꝙ silꝫ illa forma nõ existit p suũ sbm:ex hoc seqŕ
principale ꝓpoitũ.ꝙ celũ ẽ subã simplex.ꝛ cor
pus simplex p exclusionẽ ꝯpõis subãlis.qꝛ ibi for
ma nõ facit ꝯpõeꝫ cũ subã celi:ex quo nõ est for
ma materialis q̃ insuo eẽ ꝯstituaŕ p sbm:ꝛ q̃ reci
piaŕ mediãtibꝰ dimẽsionibꝰ interminatis.Et sba
celi est ens in actu nõ p formã aliquã sꝫ de se ꝛ sui
nã talis ẽ.ꝛ subã simplex oi ꝯpõe subãli carens.

¶Redeũdo itaqꝫ ad principale q̃situ dico ꝙ Quattuor
iã pꝫ p ea q̃ dcã sũt ꝙ Aue.i celo mãꝫ nullã po/ rões aue/
suit.Qd ipe p̃cipue quatuor rõibus probauit. ro.ꝙ in ce

¶Prima rõ.Qd solũ trãsmutaŕ ad accñtales lo nulla sit
dispões est ens i actu:ꝛ nõ materia.sed celuꝫ est materia.
huiusmodi.ergo ꝛc.ꝓdeclaratione maioris acci/
pit Auer.ꝙ trãsmutatio ẽ duplex.q̃dã i dispõibꝰ
extrinsecis q̃ sunt accñtia fꝫ quã mobile nõ amit
tit nec nomẽ:nec diffinitõeꝫ.ꝛ subm̃ istiꝰ trãsmu/
tationis ẽ ens i actu. Alia trãsmutatio est in subã
veluti generatio ꝛ corruptio fꝫ quã mobile amit
tit nomẽ ꝛ diffinitionẽ.ꝛ subm̃ istiꝰ trãsmutatiõis
est ens in potentia.ista distinctio hẽtur.v.phisi.
tex.co.viii.ex ista distinctione hẽtur ꝙ quicquid
trãsmutatur ad dispões accñtales ẽ corpꝰ ꝛ ens
in actu.ꝛ illud qd trãsmutaŕ ad formã substantia
lem est potentia ꝛ materia.Et transmutabile ad
vtrãqꝫ est corpꝰ ex utrisqꝫ cõpoituꝫ materia.s.ꝛ
forma:fm.n.ꝙ compositum est transmutatur ad
accñtia.ꝛ ratione materie quã hẽt transmutatur
in sui substantia ad formã substantialẽ. Cuꝫ ergo
in celo non sit nisi transmutatio ad vbi ꝛ dispões
accidentales:ꝛ nõ ad formã substantialẽ:substan
tia celi erit substantia in actu sine materia. Uult
ergo in hac ratione Auer.ꝙ sicut illd qd trans/
mutatur ad formã:habet materiã vt pꝫ in istis i
ferioribus:sic ẽt ꝙ hñs materiã est transmutabi
le in sui substantia.ꝛ ita est qꝛ ista ꝯuertuntur.naꝫ

diffinitio ⁊ diffinitum conuertuntur. ⁊ cū ꝓpria ⁊ adequata ꝯuertif cū suo effectu. modo materia diffinitur per transmutationē vt in rōibus cōtra Egidiū aduximus ⁊ etiā probauimus ꝙ materia de se ⁊ sui natura est cā ꝓpria corruptibilitatis in quocūqꝫ.

¶ Secūda rō Auero. est ista. Nihil carēs cōtrarietate habet materiā. sed celum caret cōtrarietate. ergo non habet materiaꝫ. minor est pꝫ vt sepe diximus primo celi tex. co. xx. ⁊ est cōcessa ab omnibus. pro declaratiōe aūt maioris accipit Auero. ꝙ oēs forme in materia sunt ꝯtrarie. qꝛ oēs tales sūt generabiles ⁊ corruptibiles. agētia aūt naturalia passis in que agunt corrūpēdo: sunt ꝯria i pricipio ⁊ in fine similia. Si ergo aliq̄ forme reperiantur que non hēant ꝯtrarium ille non sunt forme i materia. ergo celuꝫ cū ꝯtrariū non habeat materiā nō habebit. Et qꝛ vnus ex aduersarijs negaret ꝙ omnis forma in materia habeat contrariū. ideo assūmo ad probationem istius ppōis. qđ dicit Ari. primo de generatiōe tex. co. xxii. ibi. n. mouet: ⁊ soluit istā dubitationē vtrū eadē sit materia cōtrarioꝝ elemētoꝝ ⁊c. ꝙ dicit rō ē: qꝛ si nō eēt eadem materia non eēt generatio ex ꝯrijs. Et qꝛ est eadem materia hinc ē ꝙ generatio est de ꝯrio in cōtrariū. ista ꝯsequētia non valeret nisi in materia ipa forme nō essent contrarie. Si vero diceremus vt tu dicis. ꝙ materia hñs cōtrariū ē cā ꝙ generatio est de ꝯrio i contrariū. iam peteretur principiū. qr ⁊c.

¶ Tertia ratio Auer. Motus simplex dꝫ esse corporis simplicis: qꝛ motus proprius mobilis sapit naturā sui mobilis. sed motus celi est simplex. ergo ipm est corpus simplex. Sed statim diceret aduersarius motꝰ elemētoꝝ sūt simplices ⁊ ppea elementa sunt corpora simplicia: tñ cum hoc sunt composita ex materia ⁊ forma. Sed ad istam responsionem euacuādam assūmit Auero. ꝙ motus celi est simplicior motibus elemētoꝝ. nam motus celi nullam habet diuersitatem in suis partibus: motus elementoꝝ hēt diuersitateꝫ. nam si motus elementi fuerit naturalis velocior erit in fine: tardior in principio. si violētus velocior i principio erit ⁊ tardior in fine. ista diuersitas facit quandā compōeꝫ i motu. ita ꝙ dici pōt ꝙ iste motus est compositus ex tarditate ⁊ velocitate. Motus aūt celi est semp vniformis: nullā prorsus hñs diuersitatē. ergo cōpora celestia sūt simplicissima oiuꝫ. ergo rō cōposita ex materia ⁊ forma. qꝛ si sic nō essent simpliciora elemētis: que tñ primam hñt materiam ⁊ vnam formā. Ista rō vult ꝙ simplicitas maior i motu arguat maiorem simplicitatē in substantia. ⁊ ita est: natura quāto aliquid est i substantia compositius tanto habet ꝯpositiores motus. nā nos videmus ꝙ animal qđ est mixtum ex elemētis mouetur motu ꝓprio: ⁊ motu elemēti durātis in eo. ⁊ istud plane dicit Arist. primo celi tex. co. vii. ⁊ ratio est. quia cū motus sit passio mobilis. est sibi equalis ⁊ eius naturam sapit. Cū ergo maior simplicitas in motu arguat maiorem simplicitatem mobilis in substātia: ⁊ celum sit simplicioris motus q̄ elemēta: sequtur ꝙ est ēt simplicioris substantie. qđ esse non pōt si hēt materiā ⁊ formam in materia ⁊c.

¶ Quarta ratio Auero. probans in celo nullā esse materiā est ista: omnis virtus in materia est finita de se. seu finite durationis ⁊ corꝑtibile. sed celū nō est huiusmodi. ergo ⁊c. Sed qꝛ ista ratio est supius satis declarata. nūc eam dimittimus.

¶ Iaꝫ satis constat que fuerit intētio Auero. de nā ⁊ substātia celi. ⁊ q̄uo nō est ꝯpoitū corpꝰ ex mā ⁊ forma ꝫ simplex oio i sba. ⁊ eiꝰ pcipuas rōes aduximꝰ ꝓ igenij tñ tenuitate roboratas.

¶ Nunc mouenda ⁊ remouenda sunt quedam cōtra istā Auero. pōem pp q̄ multi Auero. renuerunt. Sic. n. clarior ⁊ lucidior veritas fiet: ⁊ pinguior doctrina habebitur. Dubia ꝯ positiões Auero.

¶ Primū dubiū cōtra Auero. inducitur hic a S. Tho. poitū in prima parte. q. lxvi. vt supra. ⁊ primo celi. lect. vi. Nam si celum sit ens actu vt ponit Auero. impossibile est dicere quin vel ipm totū sit actus ⁊ forma vel hēat actum vel formā. Si ergo per intellectū remoueatur substantia separata que ponit motor. si corpus celeste nō est hñs formā ꝙ est cōponi ex forma ⁊ subiecto forme: sequitur ꝙ sit totuꝫ forma ⁊ actus. omne aūt tale est intellectū in actu: quod de corpore celesti dici non pōt cum sit sensibile. hec. S. Tho. Ista aūt declaratur ad maiorem eius intelligentiam. Dupliciter nāqꝫ aliquid dr̄ eē ens in actu. aut qꝛ est compoitum ex materia ⁊ forma materiali. ⁊ istud est in actu per formā: forma aūt materialis que non habet esse nisi p materiā lꝫ sit actus materie: non tamen est in actu. sed est illud per qđ aliquid est in actu ⁊ est compoitum. aut dr̄ ens in actu. qꝛ ē totum forma ⁊ actus. i. est actus purus: non in materia. ⁊ est substantia separata. que est actus de se ⁊ in se non alterius vt forma in materia: ⁊ qꝛ p se subsistit est ens in actu. vel ergo cōcedendū primū ꝙ celeste corpus sit compoitum quoddam substātiale ex forma ⁊ subiecto eius p prio qđ negat Auer. siue illđ subiū forme sit materia eiusdem rationis siue alterius cum materia istorum inferiorum. aut concedendum ꝙ corpus Primum dubium s.Tho.

celeste sit actus de se & substantia quedam & intelligentia separata. hoc tamen de celo dici non potest quia tale est intellectum in actu. vt côfitetur Aue. co. primo. secundi metha. que Aristo. dicit esse in natura manifestissima. i. in sui natura maxime cognoscibilia. ex quo abstracta sunt omnino & eius côditionibus que cognitionem impediunt. vocantur autem intellecta in actu. propter res materiales que sunt intelligibiles in potentia. & fiunt per abstractionem intellectus agentis intellecta in actu. ista autem separata nulla abstractione indigent: & ideo ex sui natura sunt actu intellecta. non potest autem dici quod ita sit celeste corpus abstractum. quia est sensibile corpus: & secundum accidentia sensibilia & materialia: vt sunt dimensiones: figura & motus. nam ista accidentia separatis intelligentiis non conueniunt. In ista autem difficultate magnam vim faciunt omnes Thomiste: adeo vt S. Tho. ipse propter hoc putet hanc Auer. propositionem (vt diximus) impossibilem.

Ad istam tam existimatam dubitationem inductam remouendam non oportet de nouo laborare. nam Auer. met respondit in primo celi co. xxij. vbi ponit substantiam celi esse naturam quandam mediam inter composita ex materia & forma: & substantias separatas. vide supra propositionem octauam Auer. de natura corporis celestis: que de eius substantia. Ex quo respondetur formaliter ad rationem S. Tho. cum dicit aut erit compositum ex forma & subiecto forme si est ens in actu: aut erit totum forma & actus nego istam quia procedit ab insufficienti: addendum est: aut erit quoddam medium inter illa duo. quia in rei veritate celum est natura illa media. & non est aliquod illorum que posuit in sua ratione S. Tho. Quia ipse non potuit imaginari hanc naturam mediam. Est tamen multum conueniens imaginationi. Nam res iste sicut habent ordinem: & qualem quidem ordinem habent in operando & in agendo: talem habent ordinem in essendo. Sed corpus celeste in agendo est medium inter substantias simpliciter abstractas & hec inferiora: cum motores illi abstracti moueant ista inferiora mediantibus corporibus celestibus. ergo ista corpora celestia sunt media in essendo. quod fuit &c.

Sed contra istam responsionem dubitatur. Quia Auer. met in lib. d. d. contra Algazelem ostendit quod omnes forme abstracte a materia sunt intelligentes: & forme intellecte. vnde in sa. q. dicit quia philosophi viderunt formas cognitas ex formis anime: & inuenerunt eas sine materia: sciuerunt quod causa cognitionis est esse abstractum a materia. & cum inuenerunt intellectum non esse passibilem: cognouerunt quod causa propter quam non cognoscit forma nihil aliud est: nisi quia est perfectio quedam potentialis. Sed quando est perfectio completa: cui non admiscetur potentia tunc est intellectus. Et in. q. vi. dicit quod philosophus ponit quod ens non materiale sua substantia est cognitio tantum. nam ipsi vident quod forme non sunt cognoscentes nisi propter hoc quia sunt materiales. & ideo cum inuenitur aliquid in materiale scitur ipsum esse cognoscens. & ad hoc habent rationem nam ipsi vident formas quando sunt abstracte in intellectu sunt cognitio & intellectus. & quod intellectus nihil aliud est: quam forma abstracta a materia. Ex his dictis arguitur probando propositum contra responsionem. & hoc sic celum est abstractum a materia. ergo est intellectus & consequenter intellectum in actu: vt dicebat. S. Tho. Antecedens est Auer. consequentia probatur. quia si staret oppositum consequentis cum antecedente. quod sit abstractum a materia. & tamen non sit intellectum in actu. ergo ista abstractio a materia non fuit bona via philosophorum ad inueniendas formas intelligentes: nec erit verum quod ens non materiale sua substantia sit cognitio tantum. nec erit verum quod philosophi bene viderint quod forme non sunt intelligentes nisi propter hoc quia sunt materiales. nec etiam verum erit quod intellectus nihil aliud sit quam forma abstracta a materia vt Auero. dicit instantia in omnibus est de corpore celesti. Et sic videtur quod ex intentione Auero: ratio. S. Tho. concludat. quod si celum sit sine materia quod est intellectum in actu: & sic insensibile quod est contra sensum. vel quod ipse sibi ipsi contradicat. & eius positio sit impossibilis.

Ad hoc dico insequendo viam Auer. & responsionem datam: quod substantia separata a materia est intellectus: & anima: si sit etiam separata a magnitudine. nam non omne separatum a materia est separatum a magnitudine. licet omne separatum a magnitudine sit separatum a materia. Et ideo philosophus. viii. phisi. vt probaret primum motorem esse omnino separatum probauit ipsum esse indiuisibile & nullam habere magnitudinem vt patet tex. co. lxxix. & ex hoc bene cognoscitur quod est intellectus: & eius substantia est sua cognitio. Abstractum autem a materia & non a magnitudine non est intellectus. quia intellectus non potest esse subiectum magnitudinis. & huiusmodi est celum quod diximus habere naturam mediam inter formas abstractas: & generabilia que sunt hic. quia que sunt apud nos substantie sunt cum materia & magnitudine. substantie intelligentes abstracte sine materia & magnitudine. Celum autem cum vtroque participat quod est natura medij. cum formis superioribus quia non habet materiam: & cum istis inferioribus quia habet magnitudinem. Et nota quod Auer. in lib. d. d. notanter dixit forme abstracte. & non substantie. quia forme abstrac-

tē intelliguntur esse abstracte ⁊ amateria ⁊ ama gnitudine. qꝫ si forma non est materialis: nec erit quanta. Sed celum non est forma ꝓprie abstracta vt dictū ēst. sed subā abstracta amateria solū.

¶ Secunda dubitatio est ꝯ Auer. inducta ab Egidio Romano ⁊ est ista. Certū ē. n. ꝙ Aristo. primo celi textu co. lxxxxij. hēt ꝙ oē sensibile est sensibile p materiā. dicit. n. sensibile. n. oē in materia existit. Et Auer. dicit. Impossibile. n. ē sensibile eē per formā: qꝫ est intelligibile sm formā: ⁊ sensibile sꝫ materiā: ⁊ addit Comē. d. ⁊ qꝫ celū ē sensibile: ⁊ vna partiū mūdi neēio componit ex mā ⁊ forma. Et si Comitator diceret ꝙ lꝫ celū nō sit compositum ex diuersis substantijs vt ex materia ⁊ forma ꝓprie: est tamen compositū ex sbā sua ⁊ quantitate ratione cuius est quid sensibile. Contra arguit Egidius. ꝙ forma sine materia nō est susceptiua qualitatuꝫ sensibiliū vt plane vult phs vt supra: qꝫ vt ipe dicit omne sensibile ē sensibile per materiam. qr̄ ⁊c.

¶ Ad hoc dico. ꝙ lꝫ possemus respondere ꝙ Aristo. loquitur de mundo ⁊ non de celo. tamen poito ꝙ loquatur de celo: dicendum ꝙ ibi nō loquitur de materia que est pura potētia ⁊ causa ⁊ principiū vnū reꝝ naturaliū quā negamus in celo: sed smo ē de materia q̄ ē indiuiduationis pricipiū: sicut nō loquit de forma q̄ ē altera ps cōpositi ⁊ perfectio ipius materie. sed loquit de forma totius: q̄ est quidditas spēi. vnde dicit alterū igr̄ hoc celū: ⁊ celum simpliciter. ⁊ hoc quidē vt spēs ⁊ forma: hoc autem vt materia mixtum: vult ergo ꝙ drat celum ab hoc celo. ⁊ ꝙ celum sit forma: hoc celū sit materia. Sicut ergo celū nō est forma partis. sed forma totius ⁊ qdditas ⁊ natura. sic hoc celū nō est materia partis. sed est materia totius. i. singulare quoddā ⁊ indiuiduū. Et ex hoc loco haberi pōt ꝙ duplex est forma: ⁊ p oppositum duplex est materia. forma partis que est altera pars compositi: ⁊ perfectio materie: ⁊ forma totius: que est quidditas ⁊ natura totius ⁊ sic duplex est materia. materia partis. i. materia que est pars subē compoite: q̄ respondet forme ptis ⁊ materia totius. ⁊ ista ē indiuiduū spēi: que materia respondet forme totius: qꝫ hec materia est totū quoddaꝫ singulare qđ relatiue opponitur vniuersali ⁊ nature totius que est forma totius. Et merito vocatur materia indiuiduū cuꝫ spēs eius ⁊ natura sit forma. qꝫ est vltimatū subicibile. ⁊ qđ omnibus subest alijs nihilq; sibi subicitur. Cū ergo dicit Aristo. ⁊ Auer. ꝙ sensibile ē per materiā. vult dicere sensibile vt sensibile est singulare. ⁊ indiuiduū. ⁊ intelligibile ē p formā. i. vniuersale intelligitur: singulare ē quod sentit. vt ēt habet primo physi. tex. co. xlix. ⁊. 3. de aia tex. co. ix. vbi mouetur de hoc dubitatio multuꝫ p scrutabilis. Et ita celū simpliciter non est sensibile sed intelligibile tantū. hoc aūt celum est sensibile. qꝫ indiuiduū: accñtia. n. sensibilia que sunt accñtia cōia consequūtur eē indiuiduale. nō vniuersale. ⁊ ideo sensibile ē singulare. ⁊ hoc est qđ intelligitur p materiā. ⁊ nō materia que est altera ps compoiti vt patet intuenti verba ⁊ intentionem Aristo. vnde miꝝ est ꝙ in tā debili ⁊ falso fundamēto suā iste doctor rationē fundauerit. qr̄ ⁊c.

¶ Tertia dubitatio ē inducta etiaꝫ ab Egidio. ⁊ est ista. Aristo. i primo celi tex. co. etiā. lxxxxij. mouet dubitationē ꝙ celi plures eē videtur. ⁊ rō est: qꝫ quorūcūqꝫ ē forma i materia aut sunt aut contingit eē plura. sed celū ē forma in materia. ergo aut sunt aut contingit plures esse celos. in tex. aūt. lxxxxiiij. soluit p̄inductā dubitationeꝫ. d. ꝙ maior ꝓpō non ē vera nisi in illis que nō constant ex tota sua materia. Sed celū constat ex tota sua materia ibi tex. co. lxxxxv. ⁊ iō non pñt eē plures celi. qꝫ tota materia eius ē aprehensa sub hoc celo. Ecce ergo ꝙ Aristo. vult ꝙ celū hēat materiam. imo totam suam vnū celuꝫ materiam comp̄hendit. ⁊ videtur hoc eē conforme ei quod dicit Auer. vij. metha. co. xxviij. ꝙ cā in multiplicatione generabiliū ē multiplicatio materieꝝ.

¶ Ad istam dubitationē inductā ꝶ. ipe Auer. primo celi co. lxxxxv. ꝙ Aristo. p celuꝫ intelligit totum mūdum. ⁊ tunc qꝫ mundus vnus ē ex tota sua materia. i. ex omnibus eius ptibus nō pñt eē plures mūdi. Sicut si vnus homo eēt ex omnibꝰ ossibus: ⁊ ex tota carne nō eēt nisi vnus hō. nec plures eē ꝯtingeret. ⁊ addit Auer. ꝙ mūdus totus ē ꝯpositus ex forma ⁊ materia. sic alia corpa composita. ⁊ illud qđ ē in eo quasi forma ē corpꝰ neutrum. i. celum. ⁊ qđ ē in eo quasi materia sunt corpora grauia ⁊ leuia. i. elemēta. celum. n. agit ideo forma: hec alterātur ab eo ⁊ ideo materia. ⁊ addit ꝙ corpus neutrū. i. celū non habet materiam. ⁊c. qr̄ pꝫ ꝙ nō bene accepit ex Aristo. volens per dicta eius probare propositum suum. Et si aliquis diceret sicut arguit phs de mundo a simili arguatur de celo. Sicut. n. non sunt plures mūdi sic nō sunt plures celi eiusdem rōis nec esse pñt. ergo eadē ratio hic ⁊ ibi. s. ꝙ sicut mundus nō pōt multiplicari: qꝫ constat ex tota materia eius: ita celum non poterit multiplicari. qꝫ ex tota eius materia constabit. Respōdetur ꝙ similitudo non valet. qꝫ mundus est materialis: celū nul

lam habet materiam.non.n.ꝑpō dicens ꝙ non
plurificabile cōstat ex tota m.teria eius: ē vera
nisi in hn̄tibus materiā.q2 si teneat non esse plu
res angelos in eadē spē.sunt in plurificabiles ꝛ
tamen non hn̄t materiā ꝛc.verū ē tamen ꝙ celū
constat ex tota subā eius.que subā nō ē materia
sed subā talis in actu:qualē diximus.ꝛ istius subē
nihil ē nec esse pōt extra celum:q2 illa subā non
est subiecta nisi motui locali per quē in suo esse
minime transmutatur.q̄r ꝛc:

¶Quarta dubitatio ē quia Aristo.ꝛ Auer.di
uisertūt subām in sua natura in materiam:formā:
ꝛ compositū.so ō aīa tex.co.2.ꝛ.vii.metha.tex.
co.vii.celum aūt ē subā:vt satis constat. ꝛ non ē
subā que ē materia.q2 quod mouet ē in actu.ma
teria ē pura potentia.nec ē subā que ē forma:q2
forma non ē subm̄ ꝑ se ipius quātitatis:celū aūt
est ꝑ se quātum.ergo erit subā que ē compositū.
ergo non corpus simplex.Et confirmatur ista du
bitatio:q2 certum ē ad sensū ꝙ celum ē corpus:
aut ergo ō p̄nto subē:aut de p̄nto quātitatis aut
vtrūqꝫ.nō de p̄nto quātitatis solū q2 sic non eēt
subā:ꝛ accn̄tia eēnt sine subiecto:ergo ē corpus
de p̄nto subē licet ibi sint dimēsiones de genere
quātitatis q̄ esse non pn̄t nisi in corpore de gn̄re
subē sed omne tale ē subā corporea ꝛ cōposita.
ergo ꝛc.

¶Ad hanc dubitationem ꝫc. iuxta intentionē
Auer.ꝙ illa distinctio ē data de subā materiali.
non de subā simpliciter:ꝛ declaratur hoc.q2 i ꝯo
de anima ponēs illā distinctionē Aristo.dicit ꝙ
quedā subā est sicut materia.aliud aūt spēs ꝛ for
ma ꝯm quā iam dr̄ hoc aliquid.ꝛ Auer.dicit per
quam indiuiduū fit hoc. ꝛ tertia que est ex his:
distinguit ergo subām in materiam ꝛ formā ma
terialem que informat ꝛ ꝑficit materiā: ꝛ cōposi
tum ex materia ꝛ forma materiali. Constat autē
in doctrina Aristo.ꝙ intelligentie sunt subē. qō
probat phs.xij.metha.tex.co.xliii.ꝛ tamen non
continentur sub aliquo membro illius diuisionis.
Cum ergo supra diximus ꝙ Auer.tenuit celū
habere naturā mediam inter subās oīo abstrac-
tas:ꝛ materiales subās. non continebitur celum
sub aliquo mēbro p̄fate distinctionis:q2 non con
tinetur sub diuiso.cū diuidatur subā materialis.
ꝛ declarauit Auer.in principio de subā orbis. ꝙ
natura celestium corpoꝝ ꝛ eoꝝ que sunt hic non
sunt eadē in spē ꝛ vult dicere vniuoce.ꝛ in quar
to tractatu eiusdem dicit ꝙ corpus dicitur de eis
equiuoce.ꝛ in Porphirio cap.de spē plane vult
Auer.ꝙ substantia est equiuocū ad formas eter
nas:ꝛ generabiles ꝛ corruptibiles.ꝛ per hoc pa

tet ad confirmationem.hoc.n.corpus est substā-
tia:sed nō substantia p̄ntalis corporea ꝛ compo
sita. Sed seclusa quātitate est substātia simplex.
est autem corpus ꝑꝑ dimensiones.

¶Quinta dubitatio.oritur ex ista responsiōe
ꝛ ē antiqua dubitatio contra Auer.Quia Auer.
habet in lib.suo de substantia orbis contra Aui-
cēnā dicentem primā formā existere in materia
anteq̄ꝫ dimensiones existant ꝙ ex hoc accidunt
multa impossibilia:quoꝝ vnum est formā non di
uidi diuisione materie.ꝛ sic eēt penitus indiuisibi
lis.Cōstat aūt celum habere quātitatem ꝛ trinā
dimensionem.queritur nunc de subō istius quāti
tatis.aut est forma aut materia:aut compositum
ex illis.ꝙ si dicatur ꝙ subiectū illaꝝ dimensionū
est materia vel compositū:habetur propositum
ꝙ in celo est materia. ꝛ si diceretur ꝙ eēt mate-
ria pura sine forma. sequeretur ꝙ nō posset esse
subiectū motus.Si aūt dicatur ꝙ est forma celi
subiectū quātitatis:tunc sequitur cōtra Auer.ꝙ
aliqua forma ꝑ se ē quāta:ꝛ diuisibilis cōseq̄nter
ꝑ se:ꝛ non ratione materie.quod habet Auer.ꝑ
inconuenienti.q2 si forma recepta in materia:dū
tamen prius recipiatur in materia q̄ꝫ quantitas
nūq̄ꝫ posset diuidi diuisione quātitatis ꝯm Auer.
multo magis forma in materialis : si ponatur ce-
lum esse formam sine materia : nō poterit diuidi
diuisione quātitatis.ꝛ sic celū erit indiuisibile qō
est contra sensum.

¶Ad hoc dico ꝙ istud argumētum fundatum
est in vna falsa imaginatione ꝯm Auer.putat.n.
iste qui sic arguit ꝙ cum celum non sit materia ꝛ
sit simplex ꝙ sit forma.ꝛ tūc arguit ꝙ forma ista
non potest diuidi diuisione illius quātitatis. ꝛ sic
non potest esse subiectum quātitatis ꝛc. Sed vt
ex premissis habitum est.sicut substantia celi non
est materia.ita etiam non est forma:nec compo-
situm.ꝛ sic non conceditur ꝙ forma sit subiectum
celestis quantitatis. Sed diceret Auer. ꝙ sub-
iectum istarum dimensionū est substantia celi.q̄
neqꝫ est materia:neqꝫ forma aliqua materialis:
neqꝫ compositū ex eis.sed est vna substantia ta-
lis de se in actu.nō tamen totus in se actus ꝛ for-
ma.q2 est subiectū quātitatis ꝛ motus: sed i actu
de se:ꝛ non per formā aliquam.ꝛ vt dictū est na
tura media inter subās oīo in materiales: ꝛ oīo
materiales.vt supradictū est de intētione Auer.
ꝑpōe.viii.ꝛ in respōsione ad primā dubitationē
iductā ꝯtra Auer.Et aduerte ꝙ vt dicem⁹ ifra lꝫ
dimēsiōes istoꝝ iferioꝝ subiectiuētur solū i subā
ꝯposita:tn̄ dimēsiōes i celo subiectiuāt i sb̄a sim
plici.q2 Auer.vult ꝙ n̄ sint eiusdē rōis.q̄r ꝛc.

¶ Sexta dubitatio est. Quia celum est fm ali quã sui partem rarum: z fm aliquam est densum. Unde Auer. ipe Fo celi co. xlii. dicit q stella iõ ẽ maioris actionis q̃ alie partes orbis. q: est den/ sior pars orbis: z Galaxia in celo est ps densior alijs partib⁹ celi vt habet videri primo metheo/ roꝝ. z ipa ẽt Luna habet aliquas partes in se mi nores alijs que non ita recipiũt lumen a sole. vt dicitur in secũdo celi. z creditur q sint macule in ea: z Aristoteles in lib. de aialibus dicit q na/ tura lune est similis nature ipius terre pp obscuri tatẽ que est in ea. z infert Auer. ergo pars lumi nosa orbiũ est similis nature ignis. z sic hẽtur q celũ est rarũ z densum: z obscurum z diafanũm. que sunt conditiones rei habentis materiã: z pp hoc dicit Auer. vt supra q corpa celestia coicãt cũ elemẽtis in diafaneitate z illuminatione z ob scuritate. q autem rarum z densum sint cõditio/ nes materie: vel non sine materia: probatur per vnam consequentiã quam facit Aristo. Fo de ge neratione tex. co. xvii. vbi arguit contra ponen/ tes vnum principiũ: z rarum z densum omnia ex illo principio generantes: z facit istam consequẽ tiam. rarũ z densum siue callidũ z frigidum sunt actiua. ergo oꝫ ponere principiũ passiuũ quod ẽ materia. ista consequẽtia non valeret. nisi ad ra ritatem z densitatem sequeretur materia. z si ita est: manifestũ est q rarum z densum nõ sunt sine materia. Et similiter Fo eiusdem tex. co. xvii. hẽt Aristoteles contra Empedoclem q si elementa sunt compabilia fm quãtitateꝫ vt q aqua sit spis sior aere vt q ex vno pugillo aque fiant decem aeris: z oꝫ q aliquid vnũ z idem vt materia sit in ambobus. ergo raritas z densitas sunt cũ mate/ ria. z sine materia eẽ non pñt. aliter cõsequentie quas facit Aristo nulle essent. Cũ ergo ita sit: z celũ sit raꝝ z densuꝫ fm diuersas sui partes nec/ cesse est dicere q in celo sit materia.

¶ Ad istã dubitationẽ que i ter ceteras vide tur vim maximã habere ꝯ pōem Auero. ipemet Fo lib. de celo: z mũdo co. xlii. responsionem pre parauit. Dicit. n. q raritas z dẽsitas in celo z in elemẽtis inueniuntur equiuoce. ex quo dicto ꝫ. q lꝫ raritas z densitas in istis inferioribus inue/ niãtur cũ materia: z cõsequãtur naturã materie. tamen que sunt in celo raritas z densitas cũ non sint eiusdem rationis sunt sine materia. nec tamẽ inferendũ est q raritas z densitas celi sint acci/ dentia forme. q: non dicimus celum eẽ formam: sicut nec materiã. sed bene dicitur q subã celi est que raritatẽ celi z densitatem recipit. sicut mate ria raritatẽ z densitatẽ hoꝝ inferioꝝ. Sed cõtra hanc responsionem arguitur. Quia in equocis nõ est comparatio. sed corpora celestia cõparantur elemẽtis in raritate z dẽsitate ergo zc. minor pꝫ per ipm comẽtatoreꝫ ea cõparantẽ co. vt supra. vñ dicit q corpora celestia coicant cũ elementis in dyafaneitate zc. Itẽ q̃ hñt eũdem effectũ cau se: non sunt diuersaꝝ rõnuꝫ. sꝫ raritas z densitas in celo hñt eũdem effectũ cũ dẽnsitate in istis in ferioribus. ergo sunt eiusdẽ rõis hic z ibi. minor probatur. q: vt dicit Auer. vt supra versus me/ dium corpus profundius vel densius hẽt maiorẽ actionem: sicut sol q ẽ ps densior orbis. sed istud est veꝝ ẽt in istis inferioribus. nam ferrũ ignituꝫ plus cõburit cũ sit materia densa: q̃ stuppa igni/ ta q̃ ẽ materia rarior. ergo zc. Ad primũ istorũ dico ꝫ. Auer. i lib. suo de subã orbis cap. z. vsus finem. q densitas z raritas in vtroqꝫ corpore. s. eterno: z generabili z corruptibili. dr̃ fm prius z posterius. sicut corporeitas. ex quo sequit̃ q qñ ipe in Fo celi dicit q raritas z densitas vtrobiqꝫ dicitur equoce. q nõ intelligit de pura z ppria equocatione. sed coiter loqtur de equocatione. fm quã fieri põt pparatio. Et tñ sunt alteri⁹ rõis specifice vel generatrice adeo q illa diuersitas sufficit ad ppositũ. q hic raritas z densitas non sint nec eẽ possint sine materia. ibi õ necessitate sint sine materia. Ad sꝫ similiter ꝫ. Auer. q fuit aductum supra. i codẽ co. xlii. q accñtia possunt produci a cã vniuoca z equoca. vt nigredo que cãtur a caliditate qñqꝫ: z qñqꝫ a frigiditate. z ita pꝫ q effect⁹ accñtalis põt puenire a diuersis cau sis. z ita lꝫ raritas z densitas eũdẽ hẽant effectũ q est calefacere in celo z i elemẽtis. nõ seqtur q hic z ibi sint eiusdem rationis. zc.

¶ Septima dubitatio orit̃ ex accñtibus sensi bilib⁹ q̃ sunt i celo. Accñtia. n. sensibilia nõ sunt sine mã. Arist. n. ꝑ phis. ter. co. lxxx. dicit q mã subiecta forme ẽ cã oiuꝫ accñtiũ in ea sicut mã. z certũ ẽ q mã subiecta forme ẽ cã ppria z adeq̃ta accñtiũ sensibiliũ. q: i reb⁹ abstractis a mã nullũ est accñs sensibile. z hoc toti plane dicit Auer. xij. metha. comẽ. xxv. q subẽ sunt duobus modis. modus vnus i quo in posibile ẽ fugere accñtia. z alius sine aliquo accñte. s. sensibile. primus aũt ẽ sensibile. secũdus ẽ intelligibile hec Auer. Cũ g̃ materia z forma sint cã ppria z adeq̃ta accñtiũ sensibiliũ z cã adeq̃ta couertitur cũ suo effectu. q: simul sunt z nõ sunt ergo vbi erit accñs sensi/ bile ibi erit materia cũ forma. z sic ppositum.

¶ Ad hãc dubitatõeꝫ facile ẽ rñdere bene in/ structis i phia Ari. z Aue. Ari. n. xii. metha. ter. co. 5. põit diuisionẽ sbe q triplex ẽ sbia. sensibilis

ꝛ insensibilis.ꝛ sensibilis est duplex quedam sempiterna: ꝛ est celum: quedam corruptibilis: vt plante ꝛ animalia. ex hoc habeo ꝙ substantia sensibilis ẽ variata in duas naturas.i naturã sempiternã: ꝛ nãꝫ corruptibilẽ.ḡ accñtia sẽsibilia p q̃ aliqua dicuntur sensibilia non habẽt aliquã vnã naturã subiectaꝫ.sed hñt duas naturas subiectas fm Aristo.ꝛ multũ diuersas.adeo ꝙ vna est corruptibilis ꝛ sic habet materiã.alia de se ꝛ sui natura incorruptibilis est. ꝛ q̄ꝫ supra probauimus ꝙ icorruptibile nõ põt habere materiã:seq̈tur ꝙ accñtia sensibilia q̄nq; sunt cũ materia: ꝛ q̄nqꝫ sine materia. Et iõ male accipitur ꝙ accñtia sensibilia nõ sint sine materia. Cuꝫ aũt dr̃.ex ꝑ phiã. ꝙ materia ꝛ forma sunt cã accñtiũ sensibiliũ.concedatur ꝛ cũ dr̃ ꝙ est cã propria ꝛ adequata.hoc falsum est.q̄ꝫ accñtia sensibilia sunt in celo vbi nulla est materia.Et cũ dr̃.ꝙ in rebus abstractis a materia vt sunt intelligentie non ẽ aliq̃d accñs sensibile conceditur.ergo solũ in rebus materialibus sunt accñtia sensibilia negaꝛ cõsequentia. q: inter pure abstracta que sunt intelligentie: ꝛ mãlia que sunt hic: ẽ medium q̃ddã qd̃ est celũ: ꝛ istud non ẽ purus actus cũ potentiam hẽat multiplicẽ: ꝛ ad motũ:ad quãtitatẽ q̃ potentie nõ sũt in intelligentijs.nec est cũ materia cuꝫ non hẽat potentiã ad corruptionẽ.ꝛ istud est subiectum ẽt accñtiũ sensibiliũ.ꝛ cũ dr̃ de mẽte Auer.ꝙ substãtie sunt duob⁹ modis. dico ꝙ ẽ verꝫ generaliter. sed vnus modus.ẽ duplex.q: in quo sunt accñtia sensibilia quoddã ẽ hñs materiã ꝛ corruptibile: quodam sempiternũ nullã hñs materiam: vt diximus ex intentione Ari. Bene verꝫ est ẽt vt diximus supra aliqualiter.ꝙ accñtia i celo ꝛ i istis inferioribus non sunt oĩo eiusdem rõis.q̃r pꝫ.ꝛc.

¶ Octaua dubitatio est.quia Auero. ponens drãm inter subm̃ forme accñtalis ꝛ substantialis in fo libro de aia co.iiii.dicit ꝙ subm̃ forme accidentalis est ens in actu ꝛ compoitũ: subm̃ forme subãlis ens in pura potentia.Sed celũ est subm̃ non forme subãlis fm Auero.sed forme accñtalis vt quãtitatis:figure ꝛ motus.ista sunt accñtia ergo subm̃ eoꝝ est ens in actu ꝛ compoituꝫ. tale aũt est celũ.ergo celũ est cõpoituꝫ: ꝛ nõ corpus simplex.Et confirmaꝛ q: forme subãlis ad sui eẽ requirit materiã.ergo ꝛ forme accñtales reqrũt materiã.probaꝛ cõsequentia q: indigere ad sui eẽ materia ẽ ex imperfectione forme. q: p se seorsum non põt existere:sed fm suũ eẽ depender ex alio:sꝫ ipfectiores sũt forme accñtales q̃ sbãles. ergo maxime materia indigent: ꝛ si vltra aliquo ẽt alio pp maiorẽ eoꝝ imperfectionem indigeãt. Qd̃ si dicaꝛ.ꝙ accñtia pp maiorẽ eoꝝ imperfectionẽ indigẽt ꝑ sbõ ente i actu:cũ forma subãlis indigeat tm̃ ente in potẽtia. Cõtra aut istud subm̃ accñtalis forme ẽ ens i actu.i.cõpoituꝫ ex materia ꝛ forma ꝛ sic hẽo ꝓpoitũ ꝙ celũ ẽ compoitũ ꝛ non simplex: ꝛ habens materiã: ꝛ non sine materia.aut ẽ in actu de se: ꝛ sic erit totuꝫ actus: qa nõ fm aliqd erit potentia: ꝛ fm aliqd erit actus. sꝫ totũ erit actus.ḡ nõ poterit eẽ potẽtia ad motum vel ad quãtitatẽ sicut itelligentia que ẽ tota act⁹ nulli⁹ taliũ accñtiũ ẽ susceptiua. Et sic reuertitur prima dubitatio.S.Tho.quã ego bene video ꝙ ẽ fortior oib⁹ inductis dubitationibus ꝛ i ducendis.ꝛ iõ nõ erit i vtile ad eaꝫ responsionẽ aliqd sup adder̃ vt min⁹ euidẽti dubitatõi credaꝛ

¶ Ad hanc dicendũ.ꝙ forme accñtales ꝑ sbõ reqrũt ens i actu:nõ ꝯpoitũ ex materia ꝛ forma de ncẽitate.q: reperitur celũ qd̃ ẽ ens in actu d̃ se vt dcm̃ ẽ qd̃ tñ est simplex subã ꝛ nullo pacto compoita.Et ad cõfirmationẽ consimiliter dr̃.q: accñtia q̃ magis dependent ex imperfectione eoꝝ reqrũt ad sui eẽ ens i actu: cũ forme subãles tm̃ ens exigant in potentia. Quãdo aũt additur ꝙ istud ens i actu:aut ẽ compoituꝫ ex materia ꝛ forma ita ꝙ sit i actu p formã solũ.aut ẽ ens in actu de se ꝛ sui natura: ꝛ nõ p aliqd sui:dico ꝙ de se ẽ in actu ꝛ nõ per formã.Et cum infertur. Sic erit totũ actus.ergo nõ i potẽtia ꝛc. Dico ꝙ sicut nõ seqtur angelus vel intelligẽtia ẽ ens in actu ꝛ totum actus.ergo nullã hẽt potẽtialitatẽ.ita nõ sequitur i proposito de celo. Uñ vt dicit Auer.q̄ꝫ infine libri de subã orbis.ꝙ materia hẽt gradus ꝛ potẽtia ꝛ act⁹ hñt gradus.q: celũ ẽ natura media inter purã potẽtiã: ꝛ puꝝ actũ. Certũ est.n. ꝙ intelligentia licet sit totum actus fm te. tñ hẽt aliqd potentialitatis.nã forma ꝛ ẽentia angeli cõparatur ad suũ eẽ sicut potentia ad actũ. prima parte.q.l.ar.ꝛ.ad tertiũ. ꝛ etiam cum suum intelligere non sit eius substantia.quia hoc tantuꝫ cõuenit deo q est purus actus.vbi supra.q.liiii.ar. primo habebit angelus potentiam ad suum intelligere: ꝛ eius actionem.Et hoc totum confitetur Auero.in.ꝫ.de anima comento.l.dicit ꝙ sicut sẽsibile eẽ diuiditur in materiam ꝛ formaꝫ: sic intelligibile eẽ oportet diuidi incõsimilia his duobus scilicet in aliquod simile forme ꝛ in aliquod simile materie.ꝛ hoc necesse est in omni intelligentia abstracta que intelligit aliud extra se. Et iõ declaratum est in prima phia ꝙ nulla est forma liberata a potẽtia simpliciter nisi prima forma: q̃ nihil itelligit extra se.Ecce ꝙ Auer.concordat tecũ ꝙ iter actus: q sunt totũ actus.i.d̃ se i actu.

dant gradus.ita q solum vnum qd est purus actus nullā habet potentiā. cetere intelligentie, et si sint a materia separate et sint entia i actu de se et totum actus et forme.tn̄ hn̄t aliquam potentialitatem vt oñsum est. et quia celum est medium inter substantias omnino abstractas: et entia cum materia.ideo lz sint entia in actu de se.tn̄ potentialitatē aliquā habebūt et maiorē q̄ intelligentie separate. et sic poterūt hr̄e potentiā ad motū et eē subm̄ q̄titatis ipa celestia corpa. Uñ nō valet sunt entia i actu de se. et totū act⁹: ergo nulla inest eis potētialitas. instātia data est ꝺ intelligētijs alijs citra primā. vñ sunt entia in actu de se.i. non sunt i actu subſtātiali p formā aliquā subālez informātez materiā. sz ꝺ se sine oi forma i mā celestia corpa sunt i actu. sz hn̄ sunt i potētia ad actus accidentales qr̄ rc.

¶ Nona dubitatio ē.q2 Auer.i lib.suo ꝺ subā orbis cap.2.dicit q celeste corpus idiget aia mouente ipm i loco: et virtute q̄ nō sit corpus neqz i corpe ad largiendū ipi pmanētiā eternā et motū eternū. et qd nō hēt principiū neq; finē. et subdit. Et debes scire q istud corpus celeste nō indiget virtute mouēte i loco tm̄. sz largiēte virtute inse et i sua subā pmamentiā eternaz. qm̄ et si simplex sit nō hēt potētiā i se ad corruptōez: tn̄ est finite actionis necessario: q2 ē finitarꝫ dimensionū et terminatarꝫ: sufficie ptinēre ipm: et oē tale cū itellectus posuerit ipm extñs p se: ab'qz eo q aliud largiat ipi pmanētiaz et eternitatē neccesse ē vt ita sit de finitate sue pmanentie sicē est definitate sue actionis. et iō neccesse ē i intellectu eē potētiā largientem ipi pmanētiā eternā quēadmodū largit ipsi motū ꝓpriū eternū. hec Aue. ad lr̄am. ex qbus appz manifeste q sicē corp⁹ celeste. est corp⁹ finitū cū sit finitarꝫ dimensionū: ita ē finite et terminate actionis. i. motiōis passiue. ita q quantū est ex se et natura sua nō est mobile in ifinitū. sed motu finito et terminato. et sicē motōis finite: ita est pmanētie finite q̄tuz ex se ē: q2 ita ē definitate sue pmanētie sicē definitate sue actiōis. Ergo seqtur q ad hoc q ei⁹ pmanētia sit eterna et motus eternus q idiget virtute aliq̄ extrinseca largiēte sibi et motū eternū: et pmanētiā eternā. Ex quo hētur q celū ex se ē defectibile ex q̄ est potētie finite: et q ppetuat aliūde: seu ab alio et ex hoc seqtur opio Platonis q icorruptibilitatē celi ascribebat volūtati artificis n̄ ꝯditiōi et nē ei⁹: et Auice. q dicebat celū eē ꝯtingēs ex se et necessariū ab alio. et est pō Jo. Grāmatici q arguebat ex hoc celū eē corruptibile ꝯ phipateticos ex q̄ erat potentie finite. oēs aūt tales rephendūtur ab ipo Auer. 8. phisi. co. lxxix. et 8o celi co. lxxi. q2 sic eēt aliqd corruptibile: qd nūq̄ corrūpet. et natura posibilis mutaret i naturā necessariā: videt ergo breuiter Aue. et celum ponere de se corruptibile. et sibi ipsi ꝯdicere: cū in eaz videat pōem incidere quam reprehendit.

¶ Ad hanc dubitationē q̄ i rei veritate idoctrina Auer. nō ē pua. Respōdeo et dico q Aue. voluit q celū eēt natura et substantia simplex: et ita sine potentia ad corruptōez. et ita de se et natura sua icorruptibile intrinsecē pp carētiam mē et ꝯrietatis. et istud semp dixit Aue. quotienscūqz ꝺ ista mā ē loquutus et nūq̄ sibi ꝯdixit. qn imo hic in verbis suis aductis: qb⁹ vr̄ dicere q celū est defectibile: plane dicit: corp⁹ aūt celeste qd est simplex et nō transmutabile ab aliq̄ extrinseco: et postea dicit qm̄ et si simplex sit: nō hēt potētiam inse ad corruptōez. Et ꝯriuz huius tenuerūt Plato. Auicē. et Jo. grāmaticus q dicebant celum ex sui natura et intrinsece eē corruptibile. et sic posibile et ꝯtingens: nō necessariū: nisi extrīsece. Uoluit tn̄ Aue. cūz hoc: q celum eēt formaliter et intrinsece icorruptibile. q dependeret eius motus a prima cā q̄ est finis ꝓpter quē corpora celestia ab intelligētia effectiue mouent. necessitas eniz in reb⁹ naturalib⁹ nō fortuitis ē ex fine. 8o phisi. tex. co. lxxxviii. Corpora q̄ celestia iō perpetuo mouent: q2 itelligentie ea effectiue mouentes ppetuo mouent a p̄ vt amato et desiderato: et tāq̄ a fine vt ppetuo celestia corpora moueāt. nisi. n. eēt finis: nō esset agentis actio: q2 agens agit pp finē. 8o phisi. tex. co. lxxvii. Et ita celum cum sit finite q̄titatis i se et finite actionis nisi eēt finis aq̄ eēntialit ꝺpēdet nec ppetuo moueret nec hr̄et ppetuā pmanētiaz. q2 nullus effectus naturalis ē absolutus a cā finali. lz aliqd vt eternū sit absolutū a cā efficiente: finitas ergo motus: et pmanētie in celo sm Auer. non ē ex natura intrīseca celi cū sit eternus intrinsece et incorruptibile. sz est extrinsece ex dependentia finis. sicut dicimus q omnia corrumperentur nisi conseruarentur apmo. et tamen multa sunt formaliter incorruptibilia. Nullum autez est inconueniens q illud qd est de se incorruptibile formaliter perpetuet ab alio finaliter. et hoc dicit Auer. sed inconueniens esset sm Auer. q aliquid ab alio perpetuaretur quod esset de se intrinsece corruptibile. vt tenuit Plato et Auice. Et ideo diximus de mente eorꝫ celum esse compositum ex materia. Sed hoc magis dilucidabimus infra cum ꝺclarabimus co. xli. xii. metha. in 8o articulo pricipali istius q̄stiōis. qr̄ vide ibi.

¶ Decima dubitatio ē. Cuiusdam doctoris moderni. Qui facit pōem Auero. de simplicitate celi i doctrina Ari. suspectā. Dicit. n. q Ari. opinio fuit q oio i celo eēt materia. Sed Auero. tenuit oppm ꝛ voluit ostēdere q ista eēt opio Ari. ꝛ a ducit p cā suspitionis. Quia Ari: p̊ celi vbi ostendit q celū a natura factū est incorruptibile dicit q bene consulta fuit natura cū fecit hoc corpus gloriosum nō gñabile: neq̃ corruptibile ꝛ remouit ipm a ꝯrijs: gñratio. n. ꝛ corruptio necessario fistunt in ꝯrijs. p q̄ vba hētur q nō negauit Ari. eē in celo materiā: vt celū sit incorruptibile. sed ꝯrietatē. qꝛ nō sufficit vt celū eēt cōruptibile materia: s; ēt reqreret ꝯrietas. Auer. aūt ibi expoñit q natura fecit ipm celū sine ꝯrietate ꝛ materia. ꝛ addit materiā: quā nō noiauit Ari. Scōa cā q̄ fecit Auero. suspectū eē. qꝛ nullus phipateticus vnq̃ dixit aliqd de fantasia Auer. ꝛ nullus posterioꝝ hoc tenuit ex phipateticis. Mirꝝ est g̊. q ipe solus Auero. ex oibus antiqs: ꝛ iunioribus phantibus ꝛ insequentibus Aristotelē: ipm intellexerit in hoc: ꝛ ceteri oēs aliq̃ ignorauerint.

¶ Ad istā nouissimā dubitationē ꝛ i mō ordine vltimā cupiens satisfacere p̊ volo ostēdere. q l; Aristo. i tex. co. xx. primi celi nō noiauerit materiā sed solū ꝯria. tñ remouēdo a celo ꝯrietatē de necessitate remouebit materia. ꝛ sic infringemꝰ primā cā; suspitiōis inducte. Secūdo ostendā ex alijs locis Ari. hr̄i enucleate pōe; Aue. Tertio dicemus aliqd ad secūdā cā; p̄fate suspitiōis. primo pbanda est ista ꝯña ne videat Aue. traxisse Ari. ad mēte; suā. in celo nulla ē ꝯrietas. ergo i celo nō ē materia. q̄ ꝯña p̊ pbat ab Aue. sic. data q i celo nō sit ꝯrietas: ꝛ i eo sit materia: ꝛ forma aliq̃ ꝯñter i ea. ergo aliqd ociosu; i nā. ꝯña est falsu;. g̊ ꝛ añs. pbat ꝯña. forma ē in materia sine ꝯtrario. ergo potētia mē i ea ē ociosa. pbat ꝯña qꝛ forma sine ꝯtrario ē incorruptibilis ꝛ materia vt materia ē in potētia ad formā qua; non hēt. g̊ potētia illa naturalis mē erit ociosa. ista āt ꝯña supius ēt ē declarata aliq̃liter i rōibus ꝯtra Egidiū. qr ꝛc. Secūdo pbat sic oīs forma i mā reqrit q̃litates ꝛ dispōes ppriaſ. qa aliter qdlib; posset eē i q̃libet: ꝛ nō eēnt actus in mā dispoita ꝯtra. Ari. so de aia tex. co. xxiiii. S; q̃litati proprīū ē hr̄e ꝯtrarīū ex lib. p̄ntoꝝ: ergo sic ipossibile ē eē materiā sine forma: ita ipossibile est esse formā i materia sine ꝯtrietate. ex quo ipossibile est formā eē in materia sine q̃litatibus pprijs: q̄ necessario ꝛ p se ꝯtrariu; hñt. Tertio arguit ad idē p̄supponēdo tñ q ꝯtrarietas q̄ ē in materia ē priuatio ꝛ forma: q̄ vocat phs opposita. iter q̄ ē motus. tūc sic in celo nulla est ꝯtrarietas que est priuatio ꝛ forma opposita priuatiōi: ergo ibi nullus ē apetitus naturalis ad aliquā formā. qꝛ apetitus ē pp priuationē. g̊ ibi nō ē materia. probat ꝯña vltima. qꝛ apetitus naturalis mē est idē realiter cū materia: ꝛ passio eiꝰ propria vt tetigimꝰ ēt in rōibꝰ ꝯtra Egidiū ꝛ declarauimꝰ. Si ergo Ari. i p̊ celi nō expssit i celo nō eē materiā. dico q dicēdo ibi nō eē ꝯtrarietatē ad hoc seqtur nō eē ibi materiā ꝛ hoc sufficit testuali. officiū āt comētātis ē explanare dcā testuātis ꝛ sic i hoc ē laudandus: nō iculpādus Auero. Secūdo ostendo hāc eē pōe; Arist. ex alijs locis. nā. viii. metha. tex. co. xii. expsse hēt q in rebꝰ gñrabilibꝰ ꝛ corruptibilibꝰ est materia. s; i eternis alia rō. forte eni; q̄dā nō hñt materiā. s; nō vult dicer forsan. vñ i alia trāslatione dicit rectū ē igr vt q̄dā non hēant materiā. aut nō talē. s; solū fm locū mobilē. ex quo p; q eā materiā negat i celo quā affirmat i rebꝰ cōruptibilibꝰ. s; i rebꝰ corruptibilibꝰ est materia q̄ ē pura potētia. g̊ i celo illa nō est: Itē app; q dicit solū est ibi materia mobilis f; locū. s; tale est ens i actu ꝛ nō materia. ergo ibi nō est materia. qꝛ si ibi eēt ꝯpoitū ex materia ꝛ forma nō solū ibi eēt ens i actu ꝛ ꝯpoitū qd ē sb; motꝰ: ꝛ ibi ēt eēt mā q̄ eēt subiecta forme subālis ergo si i celo Ari. posuisset materiā falso profecto dixisset solū ibi eē materiā f; locū mobile;. ꝛ in tex. co. xiiii. dicit Ari. nec oīs materia est. sed quoꝝ gñratio est ꝛ trāsmutatio ad iuicē. ex q̊ arguit sic: q̄ nō sūt generabilia ꝛ trāsmutabilia ad iuicē, nō habent materiā. s; celestia corpa nō sūt generabilia ꝛ trāsmutabilia ad iuicē ergo nō habent materiā. Ex quo ap; q sic i p̊ celi Ari. ex i corruptibitate ꝛ itrāsmutabilitate celestiū corpū intulit ea nō hr̄e ꝯriū. ita i. viii. metha. ex eodē añte intulit corpa celestia non hr̄e materiā. ex q̊ manifestū est tolli suspitōe; in poita; Aue. q dixit celū cū ꝯtrariū nō hēat nō hr̄e materiā. cū ēt Ari. ex eodē añte vtrūq; iferat ꝛ ꝯcludat. Et i ix. metha. tex. co. xvii. dicit q sol ꝛ astra ꝛ totu; celū semp agit ꝛ nō ē possibile vt qñq; qescant pp fatigatōe;. qꝛ ipis nō inest potētia ꝯtradictionis. ꝛ vult dicere mā; q̄ ē cā q mouerent ꝛ non mouerent. agerēt ꝛ nō agerent. cū mā sit potentia ꝯtradictionis. ꝛ q p potentia; ꝯtradictionis intelligat mā; p; p ea q̄ sequitur: dicit. n. nā sba mā ꝛ poª nō actu. i. nā mā q̄ ē subā q̄ ē poª ꝛ nō actꝰ. cā huiꝰ. i. ē cā fatigatōis ꝛ corruptōis i rebꝰ corruptibilibꝰ. Cū. n. priꝰ dicat q poª ꝯdictionis nō ē i stellis declarat. d. nā mā poª ꝛ nō actu cā huiusmodi. ex qbꝰ vbis p; q a celo nō remouet

contrarietatem vt celum sit infatigabile ꝛ incor/
ruptibile ſꝫ materiã. Jtẽ.xii.metha.tex.co.xxx.
probat ꝙ ſubẽ ſepate nõ hñt materiã.qꝛ ſũt eter
ne. ꝯña ãt hec nulla eẽt pte.g diceres illã eẽ nul
lã. Tertio ad ſecũdã cãm i poite ſuſpitiõis cũ di
cebatur nullus ex antiqs vel iunioribus phipate
ticis aliqd dixit de ſantaſia Auer. Dico ꝙ qd an
tiqͥ ſenſerit paucis exceptis deqb⁹ Aue.facit mẽ
tionẽ:nos nõ hẽmus. Moderni aũt multi ꝛ maxi
mi phãtes hãc viã Aue.tenẽt. Uñ Scotus ma/
ximus qdẽ phipateticus:ꝛ Auer.inimicus i ſo.ſ.
d.xiiii.dicit ꝙ Auero.in libello de ſbã orbis me
lius hũit itẽtionẽ phi:q̃ꝫ alij ponẽtes i celo mãꝫ.

¶ Ad primũ cũ dr̃ ois ſubã ꝛc.dcm̃ eſt in q̃r/
ta dubitatione contra Auero.

¶ Ad ſꝫ cũ dr̃ oẽ qd mouet ꝛc.negat maior.
ꝛ ad pbatõeꝫ dr̃ ꝙ bene verũ ẽ ꝙ illd qd mouet
eſt ens in actu:ſꝫ nõ eſt neceſſariũ ꝙ ſit cõpoſitũ
ex materia ꝛ forma.qualiter autẽ celũ ſit ens in
actu.dictũ eſt multotiens.

¶ Ad tertium cum dicit accñtia ſenſibilia ꝛc.
Dictum eſt qd ſeptimã dubitationẽ ꝯtra Auero.

¶ Ad q̃rtũ cũ dr̃ dẽſuꝫ ꝛ raꝝ ꝛc.dcm̃ ẽ ad ſex/
tam dubitationem contra Auero.

¶ Ad qntũ dr̃ ꝙ i eo qd mouet oꝫ exiſtimare
materiã.i.ſubſtãtiã aliquã cõporeã q̃ ſit ſbm mo
tus.ꝛ accipit large materia ſiue p materia q̃ eſt
pura potẽtia:ſiue q̃ ẽ ens i actu.eo mõ quo dcm̃
ẽ celũ eẽ materiã i.viii. ꝓpõe Aue.de ſubã celi.

¶ Quicqd g̊ Theologi dicãt de natura ꝛ ſubã
celi cũ oẽs fere videãtur ſentire celũ eẽ cõpoitũ
ex materia ꝛ forma.cũ chaos qd ptigebat vſqꝫ
ad.3.celũ.i.empireũ eẽt materia oiuꝫ corpora/
liũ vt dicebat i pricipio qõis arguẽdo. De mẽte
phoꝝ qd dicẽdũ ſatis ſufficiẽter inueſtigauimus.
Opiõeꝫ tñ Auero.pcipue ſectati ſum⁹:qꝛ magiſ
Ariſtotelica viſa ẽ.ꝛ phõ naturali cõuenientior,
vt i rõibus aductis apparuit q̃ maxime urgent.ꝛ
nulle extãt aduerſarioꝝ rões:q̃s nos defacili nõ
ſoluerim⁹:ꝛ ſic ſit finis primi articuli.

¶ Quãtũ ad ſm articulũ vtꝝ celũ ſit aiatũ. iã
dcm̃ ẽ ꝙ nõ:cũ ſit dterminatũ ipꝫ nõ eẽ ꝯpoitũ,
Sꝫ qꝛ multa extãt dcã Ariſto. q̃ affirmatiuã ptẽ
ſonare videtur:pp q̃ poſſet aliquis de p̊ articulo
rõnabiliter ſuſpicari.iõ q̃rit ꝛ p modũ qõis inue
ſtigare volumus.

u TRUM Corpora celeſtia ſint aiata.i
qua qõe ſic pcedam p̊ recitabo multoꝝ
opiones i hoc. Secũdo id ſubtili⁹ i doc
trina Ari.quid.ſ.ipe ꝛ Auer.ſenſerit pſcrutabi/
mur. Quo ad primum.

¶ Caldei q antiqſſimi fuerũt phãtes pp q̃rũ
ãtiqtateꝫ Ariſt.eos vocat p̃res.xii.metha. tex.
co.li.i pricipio:crediderũt cõpa celeſtia eẽ aiata
ꝛ eẽ dos.pp qd Auẽpace i ſuo ſup.viii.lib.phiſi.
refert de iſtis ꝙ pp hoc hebebãt ex lege mũduꝫ
eſſe eternum:ꝛ celos eternos.

¶ Xenocrates ꝯdiſcipul⁹ Ari.dixit.viii.eẽ de
os.vii.orbeſ erraticoꝝ ſtellaꝝ.viii.celũ ſtellatũ.

¶ Anaragoras vt ſcribit Auguſtinus.viii.de
ciui.dei factus ẽ reus apud Athenicẽſes aſſerens
ſolem eſſe lapidẽ ardentem:ꝛ negans eẽ corpus
aliquod animatum ꝛ diuinũ.

¶ Platonici plane oẽs celeſtia corpora aiata
eſſe profeſſi ſunt.

¶ Pyctagorici ẽt mũdũ aiatũ eẽ aiũt itelligi
bilẽ:rotundũ:mediã terrã cõtinẽtem.

¶ Auicẽna quoqꝫ qdlibꝫ celũ ponit eẽ aiatũ
aia ppria iformante materiã:nã cũ ipe poſuerit
verã materiã i celo.ꝛ materia nõ poſſit eſſe ſine
forma:formã dixit i celo eẽ aiaꝫ.ꝛ ſic celũ cõpõi
ex materia ꝛ forma q̃ ẽ aia : ex quo ſeqt celũ eẽ
cõp⁹ aiatũ.ꝛ aial qddã. vltra quã aiaꝫ vnicuiqꝫ
celo ppriã:quolibet orbe voluit eẽ vnã itelligẽ
tiã ſepatã q̃ ipꝫ celũ moueret i rõe finis ſic aiatũ
ꝛ deſideratũ. Quia intelligẽtia prima q̃ eſt deus
nec in rõe efficiẽtis mouet:nec in rõe finis. Eius
aũt rões ponemus infra : ꝛ diſſoluemus.

¶ Origenes ẽt fert tenuiſſe hãc opioẽ.ꝙ eẽnt ce
leſtia corpa aiata ꝛ ꝙ maiorẽ pſtat fidẽ exponẽs
illd ecc.p̊ luſtrãs vniuerſa p circuitũ pgit ſps.

¶ Hieronymus idem ſentire videtur.

¶ Auguſtinus aũt qñqꝫ vr̃ ſenſiſſe celũ aiatum:
qñqꝫ id dubitaſſe.ſenſiſſe id videt i ſo ſup geñ.
cap.vltimo.ꝛ p°.retractationũ cap.xviii.vbi ſa
ciẽs mẽtõeꝫ d eo qd cap.v.dr̃ Celoſ (igt) eẽ aia
tos libris ſanctis:ſiue veteris:ſiue noui teſta.nul
lo mõ põt eẽ aduerſum.ꝛ ibi apte vr̃ dicere celũ
hr̃e aiaꝫ. Jn ench.aũt cap.xlii.vel.xliii.dubita/
tiue loqtur.nec igt illd certũ hẽo vtꝝ ad ciuitatẽ
ſupnã ptineat ſol ꝛ luna:ꝛ aiata ſidera: q̃uis nõ
nulla corpora lucentia nõ tñ intelligẽtia videãt:
ꝛ vt ibidẽ dr̃. Si ſint aiata corpora celeſtia eoꝝ
anime ad ſocietatem angeloꝝ pertinent.

¶ Cõtrariũ ãt hui⁹ oẽs illi ãtiq phi tenuerũt:
q poſuerũt celũ eẽ aliqd elem̃toꝝ. deqb⁹ i prici
pio qõis dcm̃ ẽ .elem̃ta.n.null⁹ poſuit aiata.

¶ Anaxagoras ẽt hoc plane negauit vt dixi/
mus:nõ conſentiens dictis vulgariũ ꝛ fidei athe
nienſiũ ꝙ celi eſſent animati.

Plato quoqꝫ aiaꝫ in celo poſuit:ſed cũ teneat
celũ eẽ elem̃tũ nõ põt dicere ꝙ illa aia iſit celo
in rõe informãtis ꝛ pficiẽtis materiã.ſꝫ i rõe mo
uẽtis ſolũ:ſicut d aia itellectiua hois dixit ꝙ erat

vnita p contactum virtutis tantum et in ratione motoris. Uerum de itelligētia mouēte celū dicit q aia celi ē in qualibet pte celi et vbiqȝ i celo. et iō celuȝ circularit mouet: et p oēs sui ptes vt scribit Plotinus lib. Fo de motu celi cap. p. hoc vr repugnare ei qd ex intētione eius dixim⁹ itelligētiā. s. aplicari celo solū in rōe motoris. qr motor nō ē ncēe q sit inqlibȝ pte moti: sȝ sufficit sit i vna tm et sic ceteras oēs moueat. pprium. n. hoc vr eē aie pficiētis māȝ: vt sit inqlibet pte corpis: qr nō solū pficit totū: sȝ et quālibet ei⁹ ptē. et iō sic recedēte aia nō dr aial nisi equoce: ita dr ō manu et oculo Fo de aia tex. co. ix. et sic vr i hoc dcm Platonis ambiguū. lȝ plures i hoc ↄsentiāt q aia sit i celo fm platonē vt motor tm. et ita celū non erit animatum formaliter.

¶ Ex nostris autē Theo. Damascenus lib. Fo ad propositū dicit: nullus animatos celos vel luminaria existimet: i aiati. n. sunt et i sensibiles.

¶ Astrologorum et qdā celestia corpa aiata eē asseruerūt. vt Ptholomeus. et Albumasar atqȝ Zaeles. Qō et ali confirmat: deridēs illos ex scia Ptolomei q dicūt celestia corpa nō viuere: pp ea q nō more aialiū nrorum vagabūda p errēt. nam vna cū Ptholomeo ait ea optimū motum semel electū ppetuo ↄseruare. Aratus et et Malli⁹ itidē de celestibus corpib⁹ arbitrātur. horum aūt rōnes sunt tales: celi agūt i alas: ergo et aiaȝ hñt. quia ipossibile ē vt cōpus absqȝ aia in aiaȝ agat. scdo multa sūt accñtia aie q a celestib⁹ corpib⁹ i aias infundūtur. vt sapiētia et prudētia etc. hec aūt oia descripta eē oppȝ i celestib⁹ ais. Si. n. negeret celestia corpa viuere: fateri necesse eēt corpeas eorum naturas nihil apud nos efficere: cȝ q elemētalium corporum ministerio pduci possunt. ideoqȝ solas corporum qualitates afferre.

¶ Algazel aūt ex hebreis. et rabbi Moyses. et Isaac phs hebreus et alii multi de sapiētibus arabum celestia corpora dixerunt esse animata.

¶ Qui tenuerunt munduȝ animatum: etiā sunt in parte hac suspecti: qr nō videtur q si mundus sit animal. q celum quod est nobilissima mundi pars sit inanimatum.

¶ Hui autem fuerunt plures. vt Cicero in lib. ō essentia mundi vbi plane dicit mundū esse animal. qšuis in lib. de natura deorum clare dicat mundum neqȝ animatum esse neqȝ sapientem.

¶ Orpheus autem huius fuisse opinionis ab Eusebio refertur lib. 3. de euāgelica pparatione. imaginabat. n. mundū esse dei Iouēȝ cuius dei: partes mūdi dicit eē mēbra. ita vt celū sit caput elemēta sint corpus: oculi eius sol et luna.

¶ Stoici etiā q plures: vt Possidoni⁹: Crisippus: et Apollodonis mundum dixerunt aial esse. Sic āt animal vt sit substātia animata sensibilis. principale autem mundi dicunt celum.

¶ Cicero lib. de somno Sciplōis habet q stelle rotunde et globose sint diuinis mentib⁹ aiate. vbi Macrobius dicit q mens diuina illa corpa: celos. s. animat: in inferiora vero ac terrena degenerans: fragilitatem corporum caducorum despexit dit: merā diuinitatē mentis sustinere nō pcsse.

¶ Sȝ postq vidimus diuersas opiniones antiquorum q huic rei dubietatē ñ paucā afferūt: nūc volo id videamus ex intētiōe Aristo. cuius scia bene discussa totum negotium patefaciet.

¶ Querit ergo qd hic senserit Arist. et Auer. sint corpa celestia animata an sine anima. Et pbatur q sint animata per multas rōes.

¶ Prima rō. Aristo. xij. metha. tex. co. xxxvi. de primo motore dicit q mouet sicut amatum et desideratū. et logtur de motione celorum. ergo celi sunt amātes et desiderantes. ergo animati.

¶ Secunda rō. omne animal est animatum. sȝ celum est animal. pbat minor per phm. iiij. topi corum cap. 3. vbi distinguit aial imortale et in imortale. qō etiā voluit Porphiri⁹ in Isagogis suis.

¶ Tertia ratio. omne illud qō habet dextrum et sinixtrum ante et retro est animatum. sed celum est huiusmodi. maior est phi Fo celi tex. comē. ix. vbi dicit. propter quod non in omni corpore: sursum deorsum: dextrū et sinixtrum et anterius et posterius qrendū. sȝ quecūqȝ hñt motus principiū i ipis sunt aiata entia. minor pȝ ibi tex. co. xiij.

¶ Quarta rō. omne qō mouet pp motū et nō pp locū est aiatuȝ. celū ē huiusmodi. g etc. maior et minor ē Auer. i lib. destructio. d. vbi loqns ō phipateticis sic dicit. sȝ positio eorum ta ē q motū sȝ motū circularē nō qrit p ips mouitloci. sȝ qrit motūmet circularē. q āt est tale: motor ei⁹ necessario ē aia nō nā. et logtur ō motu celi Qō ergo mouet a nā sine cognitiōe mouet vt acqrat locū q hito cessat motus vt videmus in grauibus et leuibus. sȝ cū celuȝ moueat nō pp locuȝ aliquē acquirendum: sȝ pp ipmmet motum: mouet ab aliquo cognoscente et apetente motum. qr nā mouet pp getem et quies est finis motus naturalis. cognoscens autē et appetens est anima ergo etc. et istud explicat verbis Auerroys. xij. metha. co. xxxvi. circa principium. vbi dicit et ex hoc quideȝ appȝ bene: hec corpora esse animata: et q nō habent de virtutibus anime: nisi intellectuȝ et virtutē desideratiuam: que mouet in loco. et loquit de corporibus celestibus.

¶ Quinto corpus quod est nobilius oibus corporibus animatis est animatū: sꝫ corpus celeste est nobilius corpibus oibus animatis q̄ sunt hic. ergo ꝛc. maior ꝛ minor est Auer. ẜo celi co. lxi.

¶ Sexto qd̕ itelligit ꝛ appetit ē aiatū: sꝫ celū est huiusmodi. maior ē nota minor ē Auer. i lib. de sbā orbis: vbi dicit ꝙ celū itelligit hāc itelligētiā: ꝛ ē snia Ari. in ẜo d̕ aia tex. co. xv. vbi hēt ꝙ vegetatiuū ē posibile separi ab alijs gradib⁹ aniatoꝝ. alij aūt ab ipo ē iposibile in reb⁹ mortalib⁹: vbi inuit alios separi posse a vegetatiuo i aniatis imortalib⁹. vbi Auer. dicit. ꝛ dixit hoc qꝛ corpa celestia manifeste videnť intelligeř ꝛ moueri. sed non nutriri neqꝫ sentire.

¶ Septimo. qd̕ ē cā vt alia viuāt ē viuū ꝛ animatū. sꝫ celū ē huiusmodi. g̊. maior ē ꝑ poste. pp vnūqdqꝫ tale ꝛ illud magis. ꝛ ẜo metha. tex. co. iiij. minor ē pħi. viij. phi. tex. co. primi. ꝛ ista ē rō astrologoꝝ vt dictum est.

¶ Octauo. Illud qd̕ ꝯstat ex corpe ꝛ aia: q̄ facit cū corpore vnū numero: ē formaliter aiatuꝫ. celū ē huiusmodi. g̊ ꝛc. maior ē nota. qꝛ corpus ꝛ aia sepata nō sūt vnū numero. minor ē Auer. ẜo celi co. 3. vbi dicit. Recipiēs. n. illā formaꝫ ꝛ adunatū cū ea ē corpus celeste ad qd̕ ꝯsequitur dimensiones corporales ꝛ alia accn̄tia q̄ in eo inueniūtur. ꝛ iō forma ꝛ formatū sūt i eo ideꝫ nūero.

¶ Nono. Qd̕ moueť ad plures dr̄as pōis est aiatū. Celū ē huiusmodi. g̊ ꝛc. maior ē pħi qꝛ per illā ꝓpōeꝫ i. 2. lib. de aia tex. co. xiiij. ꝓbat ꝙ vegetabilia viuūt ꝛ sūt aiata: qꝛ moueť ẜꝫ cremētū ꝛ decremētuꝫ supius ꝛ iferius. minor hētur. 2. celi tex. co. lviij. ꝛ. lxx. vbi declaratur ꝙ oēs orbes q mouēt stellā vnā. i. sphere erraticaꝝ stellaꝝ moueť ab. viij. sphera ꝯ̄rio suis motib⁹. nā cū oēs tales motib⁹ ꝓprijs moueāť ab occidēte in oriēs a sphera ꝯtinēte moueť ab oriēte in occidēs.

¶ Decimo. Illud qd̕ moueť ex se ē aial. Celū aūt moueť ex se g̊. maior ē pħi. viij. phi. tex. co. xxix. vbi hētur ꝙ grauia ꝛ leuia nō mouētur a se ipis. qꝛ aialis ē ꝛ aiatoꝝ ꝓpriū. minō ħo ē i eodē viij. tex. co. lij. vbi Auer. dicit ꝙ mota ex se q̄ sūt hic: sunt mota ex se ꝑ accn̄s. ꝛ motor ex se eēntialiter nō iueniť nisi i corpibus celestibus.

¶ Undecimo. Illud qd̕ moueť motu regulari ꝛ vniformi ē aiatū. celū aūt est huiusmodi. maior declarať: qꝛ nō pp aliud motus elemēti ē iregularis cū sit velocior i fine q̄ꝫ in pricipio. vt pꝫ de graui naturaliter moto nisi qꝛ est motus in aiati. minor aūt ē pħi. viij. phisicoꝝ tex. co. lxxxiij.

¶ Duodecimo. Certū ē ꝙ celū moueť ab itelligētia. ꝛ ꝙ illa itelligētia ē act⁹. arguo g̊ sic. ex ꝓpria materia ꝛ actu fit vnū ꝑ se. nam non est alia rō q̄r ex duobus fiat vnū: nisi qꝛ hoc est mā̄ illud vero actus. viij. metha. tex. co. xv. Sed celū est propria materia ipsius intelligētie. nā vnusqsqꝫ actus in ꝓpria materia natus ē fieri. 2. d̕ aia tex. co. xxvi. ergo celuꝫ est formaliter animatum.

¶ Tertiodecimo. Nihil agit nisi ẜm ꝙ ē i actu tertio phi. tex. co. xviij. sꝫ celū agit motū cū celū moueat se vt diximus ex. viij. phi. tex. co. lij. ꝛ nō agit motū nisi ꝑ intelligentiā. ergo ꝑ illā ē i actu. ergo illa dat sibi eē actu. ergo aia ꝛ forma eius.

¶ Quartodecimo. Opatio vna nō ē nisi entis ꝛ vnius. sꝫ celi ꝛ itelligētie ē opatio vna: qꝛ motus. ergo celū ꝛ itelligētia sūt ens vnū. ergo ꝛc.

¶ Quintodecimo. Nobilioris corporis nobilior ē forma. celū ē nobilissimū oiuꝫ corpoꝝ q̄ sūt hic. g̊ ei⁹ ē forma nobilior q̄cūqꝫ forma istoꝝ iferioꝝ. huius auteꝫ forma est aia. ꝛ ista rō habetur ẜo celi tex. co. lxi.

¶ Sextodecimo. Corpa celestia mouētur naturaliter. Sed mot⁹ nālis ē cuius pricipiū est itra. ergo corpa celestia hn̄t principiuꝫ motus intra. sed pricipiū talis motus ē aia. ergo ꝛc. maior primi sillogismi. ē pħi ꝑ celi tex. co. lxxxi. minō ħo hētur in ẜo phi. tex. co. 3. ꝛ. viij. eiusdē: tex. co. 3i.

¶ Decimo septimo. Quod moueť motu circulari ē aiatū. celū ē huiusmodi. ergo ꝛc. maior fuit ꝑ Democriti ꝛ Platonis vt refert Ari. ꝑ de aia tex. co. xlv. ꝛ eā ꝯfirmat Auer. i lib. d̕ subā orbis dicit ꝙ motus nālis aie ē circularis: motus autē corpori naturalis est rectus. ꝛ hēt ibi ꝙ mot⁹ circularis sit ꝓprie anime ẜm ꝙ est anima.

¶ Decimo octauo. Est exp̄ssa hec snia Aue. ẜo celi co. iiij. vbi dicit sermo istoꝝ ē similis sermoni dicētis ꝙ celū hēt aiaꝫ. q̄ moueť hoc motu. ꝛ itē debat dicere ꝙ q̄uis sermo istoꝝ ē verus. s. ꝙ celū est animatū. tamen rō eoꝝ non est vera.

¶ Decimo nono. Aristote. ẜo celi tex. co. xiij. dicit. Celum autem est animatum ꝛ habet motus principiuꝫ. ꝛ ibi Auer. vult (īquit) accipere pro constanti causam propter quam habet dextrum ꝛ sinixtrum. s. esse animatum.

¶ Uigesimo. Aristo. ẜo etiam celi tex. co. lxi. in trāslatiōe arabica. Nos (inquit) nō intelligimus hec corpa nobilia ꝛ opinamur ea eē tm̄ corpora: ꝛ hr̄e nobilitatem ꝛ ordinem sine anima. Dicamus ergo ꝙ oꝫ nos intelligere ea eē viua: ꝛ habere actionem animalem. Et ibi Auer. non opinamur (inquit) ꝙ ista corpora sint tātum corpora: sine anima opinādo ea eē nobiliora omnibus corporibus que sunt hic. quoniam necesse ē. vt nobili⁹ aiato sit aiatū necessario. hec Auer.

¶ Oppositum autem huius apparet in doctrina peripateticorum rationibus et auctoritatibus. Prima ratio. Si celum esset animatum aut anima vegetativa: aut sensitiva: aut secundum locum motiva. aut intellectiva. sed nulla istarum est celum formaliter animatum. ergo nullo pacto animatum erit. maior apparet per doctrinam .2. lib. de anima tex. co. 13 minor probatur primo de anima vegetativa nam si esset animatum anima vegetativa. haberet operationes anime vegetative. que sunt nutrire augere: et generare sibi simile. vt patet secundo eiusdem tex. co. xxxiiij. patet autem quod celestia corpora non nutriuntur: nisi fabulose dicamus cum quibusdam quod nutritur celum vaporibus ex aqua elevatis vt possidonius stoicus sensit. dixit enim in sexto lib. de ratione nempe quod sol nutritur ex mari magno eo quod sit intellectualis vapor. Lunam vero ex potabilibus vndis. quod fit permixta aeri: nec augetur vt demonstratum est in primo celi tex. co. xx. neque generat celum: quia vbi supra celum est ingenerabile. Secundo probatur de anima sensitiva. quia omnia organa potentiarum sensitivarum requirunt determinatam proportionem secundum commistionem aliquam elementorum. corpora autem celestia ostensum est prius ex intentione Aristotelis quod non habent naturam elementorum. Tertio probatur quod non secundum locum motiva. quia si sic moverentur a se motu progressivo quod est proprium animalium. viij. phisicorum tex. co. xxix. et sic frustra esset natura et ociose egisset non dando instrumenta celo motus progressivi vt dicit Aristoteles .2. celi tex. co. l. quarto probatur quod non intellectiva. quia intellectiva ideo corpori vnitur vt per sensus et fantasmata sibi intellectus operationes subministrentur. cum intelligere non exerceatur per corpus in celo autem vt probatum est non est sensus ergo etc. tamen secundo non posset ibi esse intellectiva sine sensu. vt habet Aristoteles tertio de anima tex. co. lxij.

¶ Secunda ratio. Si celum esset animatum. aut ergo erit essentialiter anima tamen et hoc intellectiva. quia philosophi ponentes in celo animam non posuerunt ibi nisi intellectivam et sic cum celum sit quantum: anima intellectiva esset formaliter quanta. et extensa. aut preter animam que est de essentia celi: erit ibi aliquid aliud perfectibile per animam: hoc autem non potest esse nisi materia prima et pura potentia passiva. quia forma substantialis non advenit nisi enti in pura potentia secundo de anima co. iiij. Cuius oppositum est probatum in primo articulo istius questionis. et ita concludendum celum non esse formaliter animatum.

¶ Tertia ratio. Omne corpus formaliter animatum est organicum. celum non est organicum. ergo non est animatum. maior est philosophi .2. de anima tex. co. vi. nam anima non est actus et perfectio cuiuscumque corporis indifferenter. sed est perfectio corporis organici. et quanto forma est nobilior tanto plura organa requirit in corpore cuius est actus. ex eo quod plures habet operationes: quas per singula organa exercet. minor est de se evidens. et ratio probat eam. quia organa sunt complexione et compositione elementorum differentia. que in celo esse non possunt.

¶ Quarta ratio. Omne corpus animatum anima intellectiva est homo. Sed celum non est homo aliquis. ergo etc. maior patet. quia anima intellectiva est forma specifica hominis. et ei propria. ita vt impossibile sit animam intellectivam esse in corpore. et illud non esse hominem: cum forma sit quidditas rei et quod quid erat esse. et vnumquodque sit tale per suam formam. minor probatur. quia corruptibile et incorruptibile differunt plusquam genere. x. methaphisice tex. co. vltimi. celum autem est incorruptibile. homo hic corruptibilis. ergo hic et illud non sunt eiusdem generis. ergo non eiusdem speciei. ergo celum non est homo. Dices quod corruptibile et incorruptibile differunt plusquam genere phisico non logico et predicamentali vt communiter dici solet. Contra tamen quia Aver. ibi dicit exponendo quod corruptibile et incorruptibile: sunt species diverse. et quod est tale non collocatur sub eodem genere. scilicet propinquo: tamen quia Arist. arguit ibi contra Platonem qui ponebat rem sensibilem et ideam eius incorruptibilem sub eodem genere: et non: ergo intelligitur de genere logico. Dices quod celum est animatum anima intellectiva secundum alterius rationis ab anima intellectiva hominis. et sic facit compositum animatum alterius rationis ab homine. Contra istam animam numquam invenit Aristoteles. quia tamen quattuor genera anime ab eo inventa sunt. secundo lib. de anima vt supra dictum est. sic enim esset quinque. quare non est dicendum celum esse formaliter animatum.

¶ Ista questio est in doctrina Aristo. magnam habet dubietatem. quia vt recitavimus Aristoteles multotiens dicit celum esse animatum. et oppositum ab eo dictum vel qualiter intelligendum sit non reperitur insinuatum. Adeo vt. S. Tho. super secundo lib. de celo et mundo imponat Aristo. eum voluisse corpora celestia esse animata. Et Alexander Amphrodisensis dicit quod Ari. stellas non vocavit animalia: quia sensitivum constituit animal. in celestibus autem non est sensus. vnde non dicuntur animalia nisi equivoce pro quanto habent animam intellectivam.

¶ Simplicius autem in commento suo videtur clare velle quod celum sit animatum et habet etiam sensum: non autem omnes sensus exteriores: sed ex illis tres tantum dicit esse in celo. scilicet auditum: visum: et olfactum. Duos autem magis materiales excludit. scilicet tactum: et gustum.

¶ Aver. autem precipuus Ari. interpres. celum inanimatum posuit. Quem omnes nostri latini in hoc merito imitantur. vt autem obiecta quedam eius facile dissolvantur et veritas clarior fiat.

¶ Premittendum primo iuxta doctrinam ipsam Arestotelicam. quod celum quando sit corpus et mobile vt videmus habet motorem ipsum moventem: qui est distinctus a moto. quia simplex non potest se movere. viij. phisicorum tex. commenti. xxx. Motor enim debet esse distinctus a mobili aut secundum esse et diffinitionem: aut secundum diffinitionem tantum. inquit Averroys. Cum ergo celum sit corpus simplex omnino: magis etiam quam elementa

que sunt composita ex materia ⁊ forma ⁊ sic sub
stantia composita: cum celū sit substātia simplex
vt est determinatū in primo articulo istius q̄ōis.
nō poterit moueri a se. vt q̄dā dicūt de elemētis
ex quo illa possunt diuidi i motorē ⁊ motū: sꝫ ī ce
lo q̄ð est oio simplex i subā oꝫ repire aliꝺ ab eo
distinctū: q̄ð ip̄m moueat. ⁊ sic oꝫ adiuenire mo/
torē sepatū fm esse a celo: q celuꝫ moueat.

¶ Premittēdū. 2o q̄ iste motor q mouet celū
⁊ sepatus a celo fm eē est subā abstracta a mā ⁊
magnitudine oio. hāc ꝓpōēꝫ ꝓbauit Aristo. viii.
phi. tex. co. lxxviii. q2 ē ipossibile motorē existen
tē i magnitudine ⁊ sic finitū posse mouere tp̄e ifi
nito. ⁊ lꝫ Ari. hāc ꝯclusionē ꝓbauerit ibi de p̄ mo
tore tm̄. q2 tn̄ oēs alij motores orbitū mouēt p tē/
pus ifinitū: neccē ē ð eis accipe. q̄ n̄ h̄nt magnitu
dinē: q̄ð ēt ꝯcludit ifine eiusdē. viij. ⁊ xij. metha.
tex. co. iiij. ⁊ ī multis alijs locis h̄ ꝓpō poita ē ab
Aristo.

¶ Premitēdū. 3o. q̄ subā sepata a mā ē forma
itelligēs. vn̄ Ari. i. 3o. ð aia. vt itellect⁹ itelligat
ponit ip̄m eē imixtū cū mā. tex. co. iiij. ⁊ eodē. 3.
tex. co. xv. soluens dubitationē motā i tex. co. iꝫ.
ꝯcedit q̄ isepatis a mā idē est itelligēs ⁊ id q̄ð i/
telligit ⁊ ꝓbauit i. xi. metha. q̄ ois forma q̄ nō ē
i magnitudine mouet p itellectū. Auer. ppea. xij.
metha. co. xxxvi. in lib. inqt de aia declaratū est
formas abstractas eē intellectus. quapp hoc mo
uens ē itellectus. Et rō ibi subdit Auer. q̄ moto
res orbiuꝫ non mouent nisi q2 intelligunt ex se:
q̄ pfectio ⁊ substantia eoꝝ est in motu.

¶ Premittēdū. 4. q̄ vnūq̄ð q̄ꝫ mobile i celesti
bus corpibus h̄ēt motorē ꝓpriū vel sibi apropria
tū. hoc h̄ēt ph̄s. xij. metha. tex. co. xliij. vbi ponit
q̄ vnūq̄dq; erraticoꝝ orbiū vltra primū mobile
q̄ð ponit celū stellaꝝ fixaꝝ h̄ēt suū motorē. q est
subā eterna. ⁊ in mobilis. ⁊ ꝯcludit q̄ necē est vt
subē sepate sint fꝫ numerū orbiū. ⁊ tex. co. xlviii.
demōstrat q̄ non p̄nt esse plures.

¶ Ex istis sic p̄missis ⁊ declaratis in doctrina
Ari. isero p̄. q̄ vnusq̄q̄ꝫ orbis h̄ēt vnū motorē: q
est aia ⁊ itellectus. Secūdo isero. q̄ cū illa aia q̄
mouet celū n̄ sit imagnitudine vt ostēsuꝫ est i 2o
notabili imo sit ab oi magnitudine sepat⁹. n̄ pōt
ip̄ꝫ celū formaliter aiare. Et istud ē q̄ð principa/
liter q̄rebam⁹. vtrū celū eēt aiatū. ita q̄ itelligē
tia q̄ mouet celū sit forma celi iformans celum ⁊
dās sibi eē aiatū. nā p̄ter ipsaꝫ itelligētiā: q̄ celū
mouet nō ponumus aliquā aliā aiam i celo. ⁊ ad
q̄d ? imo celū seclusa illa itelligētia sepata. ē subā
simplex vt dcm̄ ⁊ ðterminatū ē. q̄ āt illa itelligē
tia nō possit celū aiare. ꝓbat q̄busdā rōibus.

¶ Prima rō. Illa forma q̄ ē de se vel p se sub
sistēs nō pōt iformare celū: sꝫ illa itelligētia ē hu
iusmodi. ergo ⁊c. maior est euidens: q2 forma que
dat eē rei. ⁊ pficit materiaꝫ. ordinat p se ad eē to
tius q̄ð ē actus simpliciter ꝯpositi: ordinat āt ad
eē ip̄ius forme pricipatiue. g̊ illa forma non ē p se
subsistēs cui⁹ eē ē pricipatiue i toto. g̊ repugnat
formā p se subsistēteꝫ iformare aliud: q2 eēt p se
subsistēs: ⁊ n̄ p se subsistēs. minor ꝓbat q2 illa itel
ligētia ē i sua spē pfcā sic est i sua nā vnaq̄q̄ꝫ q̄d/
ditas mālis q2 ē spēs ðbē icorporee. mō spēs sūt
p se subsistētes: ⁊ n̄ alteri iherētes. vn̄ Auer. viii.
phi. co. lij. aie aialiū ꝯstituūt p suū subm̄ q̄ð mo/
uēt. sꝫ istð pricipiū n̄ ꝯstituit p q̄ð mouet ab ip̄o.

¶ Secūda rō. forma q̄ pficit ⁊ informat mām
facit vnū p se. ita q̄ ē vnū ꝯpositū resultās ex mā
illa ⁊ forma illa. sꝫ ex celo ⁊ itelligētia nō pōt fie
ri vnū p se. g̊ ⁊c. minor ꝓbat. q2 ex duob⁹ exn̄ti/
b⁹ in actu nō pōt fieri vnū p se: cū tota rō vni⁹ p
se sit: q2 hoc ē potentia illð act⁹. viii. metha. tex.
co. xv. Est aūt celū sbā actu de se vt est determi/
natū in p̄ ar°. ⁊ intelligentia est per se actu subsi
stens vt patuit in precedenti rōe ergo ⁊c.

¶ Tertia rō. si itelligētia sepata iformaret ma
teriā vt puta celū seq̄rent duo incōuenientia p^m
q̄ ip̄a moueret saltē p accn̄s. 2ꝫ q̄ nō ꝑpetuo mo
ueret orbē. primū ē ꝯ Ari. viii. phi. tex. co. lij. 2m
est ꝯ totā ph̄iā ei⁹. ꝓbat prima ꝯn̄tia. q2 pp hoc
forme aialiū mouētur p accn̄s: q2 sunt forme cor/
poꝝ q̄ mouent p se: ⁊ de hac forma loqtur Ari.
q̄ nulla ē opatio q̄ n̄ sit toti⁹ ꝯiuncti. p̄ ð aia tex.
co. xiij. Secūda ꝯn̄tia ꝓbat. q2 sic illa forma eēt
i magnitudine finita. ⁊ sic eēt ꝟtus finita: ipossibi
le ē āt motorē finitū mouere aliq̄ð ifinitū vel ali
q̄ð finitū tp̄e infinito. viii. phi. tex. co. lxxviii.

¶ Quarta rō. ad hoc sit ista. forma informans
materiā suā p̄ informat totā materiā: ita q̄ pficit
quālibet ei⁹ ptē. q2 nō solū ē pfectio totius sꝫ cu/
iuslibet ptis: ⁊ iō recedēte aia sic nō dr aial ⁊ hō
nisi equoce si recedat a toto: ita si recedat ab ocu
lo vel manu nō dr man⁹ vel oculus nisi equoce.
2o de anima: cui⁹ signū est q̄ nulla ps corpis h̄ēt
ꝓpriā opationē anima recedente: cū tn̄ retinens
formā retineat opatōēꝫ illius. ista ꝓpōe cum sua
declaratione sic stante accepio sub eā minorem.
Sed angelus vel intelligentia nō est inq̄libꝫ pte
celi ergo ⁊c. minor appꝫ p ph̄m. viii. phi. vbi inq
rit. vtꝝ intelligentia mouens celū sit in centro or
bis vel incircūferētia. ⁊ r̄ndens dicit. q̄ ibi ē vbi
actio ei⁹ magis appꝫ. actio āt ei⁹ appꝫ magis in
circūferētia: q̄ꝫ in cētro. g̊ ē i circūferētia ⁊ in 2o
celi co. lv. dicit Auer. q̄ motō ē in oriēte in celo.

sic autem vnitur celo vt motor tantum. quia sa-tis est vt motor tantum sit in vna parte per quã alias moueat. ergo intelligentia non aiat celum neqȝ ipm pficit sbaliter dando ei esse animatum. Relinqtur ergo φ si intelligentia pficit ipm celũ pficiat ipm solũ accñtaliter dãdo ei motũ. Et istõ vř dicere Auer. i lib. suo de subã orbis cap. iii. Aia celi nõ ẽ (iqt) admixta mẽ. vult dicere p in formationẽ. sȝ aia corporis eternizita vt ista aia nõ sit abstracta a corpe suo. q2. s. ei asistit ipȝ mo uẽdo. r cũ hoc sepata ab ipo incẽptũ istud corpus nõ idiget ipa: q2 est pmanẽs p se. Ecce φ Auer. vult φ sit aia celi, ci vnita p opatiõnẽ nõ ãt per i formatõeȝ: ita vt celũ suũ eẽ beãt ab itelligẽtia. Et ita lȝ celũ bẽat aiaȝ q̃ ipȝ tãgit p ɔtactũ vir-tuti r ab ea recipit motũ. r pfectionẽ accñtalẽ: ñ ppea bẽt aiaȝ ipm isormãteȝ: r dãteȝ sibi eẽ for-male r specificũ. Et ita dicere possumus eẽ celũ aiatum quodmõ aia. s. sibi iherẽte vel asistẽte r nõ aia ipm isormãte. r ẽ aiatuȝ extrinsece sic na uis si i tuo bẽat nautã. nõ intrisece r formaliter. primã aiationẽ ɔcedit Aristo. vbicũqȝ dicit celũ aiatũ. r hãc ptẽ rões ad ptẽ affirmatiuã facte cõ cludũt. r ita soluta ẽ qõ. r explanata ẽ opio Ari.

¶ Sed hic insurgunt dubitationes. ex dictis Aristo. r Auer. ɔtra istam determinationem.

¶ Prima dubitatio ẽ. Quia Ari. viii. phi. tex. co. lii. ɔcedit φ motores orbiũ iferio2: r citra pri mũ mouẽtur p accñs r si nõ a se saltẽ ab altero. cũ prim⁹ motor sit oio imobilis r p se r p accñs. r totus pcessus Aristo. i. viii. phi. ẽ φ ẽ deuenire ad vnũ primũ qõ ita mouet qõ nullo pacto mo-ueaẽ. r nõ pbat nisi de vno. ğ alij motores saltẽ videnẽ moueri p accñs. Et ad hoc videẽ facere tex. co. xliii. xij. metha. vbi tã Aristo. q̃ Auer. di cũt φ primũ pricipiũ necesse ẽ eẽ imobile r p se r p accñs. de alijs aũt motorib⁹ dicit φ lationuȝ alia2 nccẽ ẽ vnãquãqȝ moueri ab imobili sȝ se: r sempiterno. r nõ dicit sm accñs. ğ vř velle φ sal tẽ moueaẽ sȝ accñs. Itẽ Auer. xij. metha. co. 36. mouet dubitationẽ vñ est φ motores alij secũdi mouẽtur cũ p motũ nihil acqrãt sibi r 8c. dicẽs. Dicam⁹ igř φ nõ moueẽ nisi q2 itelligũt ex se φ pfectio r sbã eo2 ẽ i motu sicut facit illud qõ mo-ueẽ ad ɔfuandã suã sanitatẽ. q2 scit φ sua sanitas nõ ɔseruaẽ nisi i motu: ista vba clare dicũt φ mo tores mouenẽ. r ex^m indicat. q2 san⁹ passiue mo-ueẽ ad ɔferuãdã suã sanitatẽ. ğ motores passiue mouenẽ ad ɔseruãdã suã pfectionẽ. Ex his arguo sic. oie forma q̃ moueẽ ẽt p accñs p motũ corpis est forma informãs r pficiẽs illud corpus. sȝ itelli gentia q̃ mouet celũ moueẽ saltẽ p accñs. ğ ẽ for

mã illius. r sic celum erit formaliter animatũ.

¶ Secũda dubitatio est accepta ab Auer. xij. metha. co. xli. vbi formãdo rõeȝ Ari. q̃ pbat pri mũ motorẽ nõ esse corpus: neqȝ virtutẽ in corpe in secũda figura sic primus motor habet poten-tiã infinitã: oẽ corp⁹ vel potẽtia in corpore ẽ fini tũ. ğ primus motor nõ est corp⁹ neqȝ potentia i corpe. r paucis iterpositis: q2 dixerat φ primus motor bẽt potentiã infinitã: mouet dubiũ. Si. n. primus motor bẽt potentiã ifinitã: r ei⁹ actio sit ifinita: tũc nccẽ est: vt ipm mobile moueat i non tpe. rȝ ɔtria p demõstratiõeȝ factã i. viii. phi. ab Ari. tex. co. lxxix. r rñdens ad istã dubitationem dicit. Et dissolutio ẽ φ iste motus ɔponiẽ ex duo bus motorib⁹. quo2 vnus est finite motionis r ẽ aia exñs i eo. r alter est ifinite motiõis. r est po-tentia q̃ nõ ẽ in mã. Et tũc dissoluit qõeȝ dicẽs. sȝ. ergo qõ mouet a potentia finita moueẽ i tpe. r sm φ mouet a potentia q̃ nõ est i mã bẽt eterni tatẽ motus r ɔtinuitateȝ. ex ista itaqȝ solutione: q̃lisctũqȝ sit hẽo ex doctrina Auer. φ celũ: sclu-sa intelligentia prima: a qua bẽt ɔtinuitatẽ r ppe tuitatẽ mot⁹: bẽt aliã formã a qua bẽt φ simplicit moueaẽ r finite moueaẽ. r φ ista forma est aia (picit. n.) r est aia existens i eo: r φ ista aia est exñs in celo r est in mã. q2 ex opposito dicit de primo motore φ ẽ potentia q̃ nõ est in materia. Cũ ergo celũ bẽat formã existentẽ in eo vt i mã r sit hec forma aia seqtur φ celum sit formaliter aiatuȝ. r loqtur õ primo mobili. r ista ẽ maxima dubitatio. q2 vř clare dicere φ prima sphera est aiata pp qõ i põ celo forte Albertus mot⁹ dicit Aristo phipateticoȝ princeps r insectator eius Auer. r Rabbi Moyses: r multi alij phipatetici senserũ φ sphera prima viuit.

¶ Tertia dubitatio ẽ hic inducta ab Auic. pla cuit eã nõ negligere: r q̃ Auic. i hoc videẽ pa2 discessisse a doctrina Aristo. vt videbiẽ. r iõ ista dubitatio est fortissima. Dicit. n. Auicen. φ pter intelligentiã sepatã q̃ est itellectualis r actiua: r q̃ p motũ sui orbis efficit formas. s. in istis inferio ribus oȝ ponere inquocũqȝ orbe vnã animã ma terialem que habeat virtutem imaginatiuaȝ: vl-tra appetitum r desiderium. que cum sit materia lis informat materiam celi: r informat celuȝ r sic celum est formaliter r intrinsece animatũ. φ aũt hoc sit necessariũ pbat Auice. per hoc q2 intel-lectualis forma nõ explicat vel producit formas nisi per hunc particularem motum orbis. hic ve-ro particularis motus nõ est actus mouentis ani me nisi quia cognoscit eum vt est particularis. r hec cognitio nõ pficiẽ per solũ itellectũ sȝ p ima

ginationem mobilis:ꝛ motus: ꝛ omniū accn̄tiuꝫ
motus.ergo ꝑter intelligentiā sepatā pure intel/
lectualē oꝫ ponere inq̄libet orbe vnā aiam ima
ginatiuā:q̄ illā pticularē reuolutionē cognoscat.
orbē illū ꝛ accn̄tia illi⁹.hec aūt est forma māl̄is:
q̄ nō pōt eē nisi in mā̄.ḡ celū aiatū nō solū extri
sece ꝑ intelligētiā pure intellectualē:sꝫ ēt intrin/
sece ꝑ aiaꝫ imaginatiuā ꝛ cognitiuā reꝝ materia
liū:ꝛ singulariū. Ista aūt rō Auic.cōfirmaꝛ per
doctrinā Aristo.ꝛ Auer. Nā certū est ꝙ agens
ꝑ cognitionē cognoscit effectū quē ꝓducit ꝛ finē
ad quē agit:hec.n.est dr̄a inter agens a natura:
ꝛ agens a ꝓpoito. qꝛ nā̄ agit sine cognitiōe:ꝛ hic
agit ꝑ cognitionē.ſo phiſi.tex.co.lii.ꝛ ibidē ꝑ to
tū cap.de fortuna ꝛ casu:ex quo seqtur ꝙ cū mo
toꝛ celi sit agens ꝑ cognitionē imo sit ipe intellec
tus vt ē demōstratū supꝛa:oꝫ cognoscere suā ac/
tionē:ꝛ reuolutionē quā cāt:ꝛ ēt subm̄ i qd̄ agit.
ꝙ aūt sb̄a oio a mā̄ ꝛ magnitudie sepata:nō pos
sit itelligere pticularia vt hāc reuolutioneꝫ hoc
celū ꝛc.huiusmodi vt dicebat Auic. ꝓbaꝛ ṗ per
Auer.xij.metha.co.li.infine vbi dicit ꝙ est ma/
nifestū ꝙ scia dei nō est pticularis : pticularia.n.
sunt infinita:ꝛ nō determinaꝛ a scia.vult dicere.
ꝙ infinitū vt ifinitū ē ignotū ṗ phi.tex.co.xxv.
ꝛ ſo metha.tex.co.xi.Sꝫ qꝛ h̄ rō criminaꝛ a plu
ribus cū veꝝ sit ꝙ itellectus q itelligit multitudi
nem per ptem post ptem ꝛ successiue nō pōt itel
ligere infinita. Intellectus aūt diuinus q itelligit
oia simul ꝑ suā eēntiā pōt infinita cognoscere.iō
ostendiꝛ ꝓpoituꝫ aliter.nā certū est ꝙ oēs intel
ligentie abstracte sunt ꝛ vniuersales forme .3.ď
aia co.v.ꝛ.19.ꝛ ꝙ itelligūt qcqd itelligāt ꝑ suas
essentias.tāq̄ꝫ ꝑ rep̄sentatiuū reꝝ intellectaꝝ.xij.
metha.tex.co.li.ꝛ est claꝝ.ꝙ ea q̄ itelliguntur ꝑ
rep̄sentatiuū abstractū ꝛ vniuersale itelligūtur
vniuersaliter ꝛ abstracte.tūc arguo sic.oia q̄ itel
liguntꝛ ab itelligētijs sepatis itelliguntꝛ ꝑ rep̄sen
tatiuū vniuersale ꝛ abstractū.sꝫ oia talia itelli/
guntꝛ vniuersaliter ꝛ abstracte. ḡ ꝛc. ꝛ istud fuit
fundamētū Auer.3.ď aia co.v.xviii.ꝛ.xix.ꝑꝑ qd̄
fuit necessariū ponere itellectū agentē.q faceret
formas māl̄es ꝛ singulares abstractas ꝛ vniuer/
sales.cū itellect⁹ possibilis q ē i mixtus .3.eiusdē
tex.co.iiii.nō possit itelligere māl̄e.De itelligen
tijs aūt q̄ sunt abstractiores itellectu possibili hu
mano idē dicit clare Auer.in co.de somno.ꝛ vi.
ꝛ Aristo.xij.metha.tex.co.li.hēt ṗcipue ad hoc
vnā rōeꝫ. iter ceteras q̄s adducit ad ꝓbādum ꝙ
pᵐ nō intelligit q̄ sunt hic.nā si itellectus diuin⁹
itelligeret materialia ꝛ singularia:itelligeret to
tū prius itelligēdo ptes:qꝛ totū nō est aliter itel
ligibile:ꝛ sic discurreret a cognitione ptiū ad co
gnitionē totius qd̄ ipe hēt ꝓ incōueniēti nō solū
in itellectu pꝛimo.sed i alijs itelligētijs sepatis.
Reducamus ergo hec oia ad ꝓpositum Auice.ꝛ
dicamus.ꝙ motoꝛ orbis dꝫ cognoscere hāc reuo
lutionē pticularē vt pticularis ē. ꝛ hoc celum ꝛc.
ex quo est agens ꝑ cognitionē.Sꝫ itelligētia ab/
stracta nō pōt itelligeꝛ singularia.ergo itelligē/
tia abstracta nō ē motoꝛ celi:vt efficiēs.erit ḡ so
lū vt finis mouens vt posuit Auic. ḡ ṗter illā oꝫ
dicere inquolibet orbe eē vnā aiaꝫ mouentē ce/
lū:q̄ intelligat pticularia. talis aūt nō vr̄ eē nisi
virtus aliq̄ materialis ex quo materialia cogno/
scit.talis aūt nō pōt ꝑ se eē cuꝫ de necessitate sit
ꝑfectio materie.ergo celū formaliter aiatū.Con
uenientissime aūt vr̄ poni esse virtutē imaginati
uā.qꝛ imaginatiua virtus ē q̄ cognoscit formā rei
singularis imaginate:qn̄ sensibile fuerit absēs.3.
de aia co.xx.ꝛ hoc nō indiget declaratione. Sē
sus aūt Auic.nō posuit i celo.qꝛ circulus celestis
nullius sensibilis est receptiuus. Instrumēta 𝔡o
mot⁹ i celo nō posuit:qꝛ materia celi aie celesti
ꝑfecte obedit ad motū sicut corpus aie ad imagi
nationē:ꝛ alia accn̄tia aie obediūt.aialia āt que
sunt hic iō instrumētis motus idigere vidētur:qꝛ
ad motū corpus nō obedit aie nisi ꝑ instrumēta
quodāmō violēter:ꝛ fatigabiliter.Et ita explica
ta ē dubitatio Auic.dictis Ari.ꝛ Aue.ꝯfirmata.

¶ Ad primā istaꝝ dubitationū. qua iducebaꝛ
intelligētiaꝫ ꝑꝑea eē informātem celū.qꝛ moueꝛ
ꝑ accn̄s ꝑ motū ei⁹.Dico ꝙ nec Arist. nec Aue.
vnq̄ꝫ voluit ꝙ motores orbiū mouerētur passiue
ꝑ se vel ꝑ accn̄s ꝑ motū sui orbis localē.ꝛ ad illd̄
qd̄ ē aductū ex.viii.lib.phi.Dico ꝙ intētio Ari.
ibi est ꝙ motores orbiū dicātur moueri sꝫ accn̄s
ab alio:ꝛ nō a seipo.ꝛ hoc nihil aliud est q̄ꝫ ꝙ or
bes ab eis motī:ꝑ accn̄s mouētur a pꝛimo mobili
nō ḡ sm̄ se est ꝙ illi motores mouēātur ꝑ accn̄s
ita ꝙ ille motus eis cōuenit ꝑ accn̄s ꝛ ipi sm̄ se ꝑ
accn̄s mouēātur. qꝛ hoc modo mouētur forme q̄
sunt in materia. sꝫ hoc ē sm̄ aliud ꝛ rōe alterius
ꝙ ꝑ accn̄s mouēātur.ꝛ hoc nihil aliud est nisi ꝙ
corꝑa mota ab eis mouētur ꝑ accn̄s. qꝛ rapiūtur
ab orbe suꝑiore vt hēt Aristo.ſo celi tex.co.lxx.
ita ꝙ ab eo oēs alie sphere mouētur ab oriente
in occidēs ꝑ motū diurnū:q est suꝑ polos mūdi.
cū tn̄ a motorib⁹ ꝓpꝛijs mouēātur ab occidente
in oriens.ꝛ sm̄ nullū istoꝝ motuū motores orbiū
mouētur nec ꝑ se nec ꝑ accn̄s.lꝫ eis atribuaꝛ mo
tus ꝑ accn̄s ꝑ aliud vt dcm̄ est.sꝫ istud ē valde ꝑ
accn̄s.qꝛ nō est ꝑꝑea subm̄ motus ipe motoꝛ.sed
hoc hēt ex eo ꝙ ē motoꝛ ei⁹ qd̄ moueꝛ ꝑ accn̄s.

Ad illud quod dicebatur de processu Ari. ꝙ nõ ꝓbat nisi de ṗ ꝙ.s.ẽ simpliciter improbabile. Dico ꝙ loquẽdo de motu ꝓprie dicto qḋ Aristo. dicit de primo intelligendũ est de oibus: qꝛ eadem rõ in oib⁹ est ꝙ nõ moueãtur. qꝛ nõ sunt forme i materijs. ꝛ sic de oib⁹ exponit Auer. cũ Aristo. ꝓbat imobilitatẽ primi. viii. phi. co. lxxviii. Et iḋ Aristo. xij. metha. tex. co. xlix. de oib⁹ loq̃ns dicit qꝛ ꝛ subãs ꝛ pricipia imobilia ꝛ sensibilia tot rõnabiliter existimare. Itẽ dicit in eodẽ. xii. tex. co. xliii: Secus de motu in proprie. qꝛ sic non est nisi vnũ imobile. cũ ceteri alij motores moueãt aṗ i gñre cause finalis. xij. metha. tex. co. xxxvii. Ad illud de. xij. metha. nihil est. esto. n. ꝙ solũ ḋ primo dicãt ꝙ ẽ imobile ꝑ se ꝛ per accñs. ḋ alijs solũ per se. Dico ꝙ hoc ꝓpterea est. qꝛ alij motores mouent per accñs ex alio. i. sunt motores orbiũ q̃ mouẽtur per accñs ab. viii. sphera vt ẽ expositũ. primus aũt nec ex se nec ex alio mouet ꝑ accñs. qꝛ nõ mouet illud: qḋ moueat per accñs. qꝛ primũ mobile nõ hẽt nisi vnũ motũ ꝓpriũ ꝛ a supiori sphera moueri nõ põt. Ad aliud ḋ Aue. co. xxxvi. xij. metha. Dico ꝙ ly mouẽtur exponit actiue ꝛ nõ passiue. ꝛ vult dicere ꝙ motores non mouẽt: nisi qꝛ intelligũt ex se. ꝙ perfectio ꝛ subã eoꝝ est i motu. Quia mouẽt vt asimilẽtur ṗ q est cã eoꝝ vt finis. i cui⁹ adeptione cõsistit perfectio eoꝝ. ꝛ ab eo depẽdent in eẽ tãq̃ a fine. ꝛ cũ dr̃ ḋ sano q ad cõseruãdam sanitatẽ mouet passiue. dico ꝙ exm nõ q̃drat ex oi pte. Sanus. n. ad cõseruãdam sibi sanitatẽ ꝛ mouet passiue ꝛ mouet se actiue. qꝛ aial mouet se. viii. phi. tex. co. 29. Sic g̊ san⁹ mouet ꝛ mouet ad ꝯseruãdã sanitatẽ quã hẽt. sic motores orbiũ mouẽt actiue orbes ad ꝯseruãdã eoꝝ ꝑfectionẽ. q̃ ꝯsistit i mouẽdo actiue.

¶ Ad secũdaȝ dubitationẽ inductaȝ ex Auer. rñ. dupliciter. ṗ tenẽdo ꝙ prim⁹ motor nõ moueat effectiue primũ mobile. sȝ tm̃ sit finis ꝓp quem cetera mouẽtur ꝛ mouẽt. vt videt velle Arist. ꝛ Auer. fo. celi tex. co. lxii. vbi dr̃ ꝙ primũ ens est nobile ꝛ ꝑfectũ. qꝛ hẽt suã nobilitatẽ sine actiõe. ꝛ. xij. metha. tex. ꝛ co. xxxvi. determinat ꝙ primus motor moueat solũ vt amatũ ꝛ desideratuȝ. ꝙ est mouere vt finis tm̃. Dico ꝙ p̃ter primũ motorẽ. q mouet sicut amatũ ꝛ ḋsideratũ: ꝛ vt finis: oȝ ponere in ṗ mobili vnã intelligẽtiã aliã ei aplicatã: q̃ moueat ipm primũ mobile vt amãs ꝛ desiderãs. ꝛ vt efficiẽs motũ. Ex q̊ pȝ primũ dictum Auer. ꝙ motor ille cõponit ex duob⁹ motorib⁹. secũdo pȝ ꝙ ꝓp hoc celũ nõ ẽ ꝯpositũ per se vnũ ex orbe ꝛ itelligẽtia. qꝛ nullus illoꝝ motoꝝ ẽ forma in mã. cũ vnusq̄sq; eoꝝ sit a mã sepat⁹. ꝛ vnusquisq; mouet in suo genere perpetuo. Ille vt finis: hic aũt vt efficiens. Cũ ãt dr̃ ꝙ ille primus ẽ nõ exñs in mã: ergo iste alius ẽ forma i materia. Dico ꝙ ille primus q mouet vt finis ẽ infinite motionis ꝛ nõ est in materia: ꝓpterea qꝛ nõ est motor aplicatus alicui determinato mobili admouẽdũ ipm. sȝ ẽ sup̃ oẽ mobile. ꝛ ẽ illḋ ꝓpter qḋ oia corpora celestia a suis ꝓprijs motoribus ꝑpetuo reuoluũtur. Et ita ille primus nec ẽ aplicatus mobili vt forma asistens ꝛ mouẽs: neq; vt iformans ꝛ perficiens materiã ṗ. ꝛ sic nullo mõ ẽ i materia exñs. dupliciter. n. forma est in mã. aut qꝛ mãȝ informat ꝛ perficit vt sunt forme gñrabiles ꝛ corruptibiles. aut saltẽ qꝛ ẽ forma aplicata determinato mobili ꝛ ei asistens vt mouẽs. ꝛ his duobus modis primus motor nõ est in materia. Et ꝑpca alius motor est i mã. nõ qꝛ sit forma iformãs materiã. sȝ qꝛ est determinato mobili aplicat⁹ vt motor ei⁹. Cũ ꝟo dr̃ ꝙ prim⁹ est infinite motionis. ꝛ alius finite motionis ꝛ est aia exñs in eo. Dico ꝙ vtriusq; motoris potẽtia ẽ infinita in duratione. ꝛ vtraq; finita in vigore ſm Auer. vt ifra dicaȝ. ꝛ in hoc nõ dr̃unt. Sed prim⁹ dr̃ spetialiter hr̃e potentiã infinitã: qꝛ nõ hẽt potentiã limitataȝ ad aliqḋ vnũ mobile determinatũ. cũ non moueat magis vnũ q̃ȝ aliud. sed oia mouet vt finis. ꝛ est illud ꝓp qḋ corpora celestia mouẽtur. ꝛ sic ab eo hñt ꝙ sempiterno tp̃e moueãtur. ꝛ iḋ dicit Auer. ꝙ ab eo. s. ṗ hñt corpora celestia eternitatẽ motus ꝛ cõtinuitatẽ. qꝛ si hoc nõ eẽt cetera nõ mouerent. qꝛ oẽ agens agit ꝓpter finẽ. ṡo phi. tex. co. lxxvii. ꝛ necessitas in reb⁹ maxime est ex fine. ṡo phi. circa finẽ. ergo ꝙ intelligentie effectiue mouentes perpetuo moueãt: hñt a ṗ. ergo corpora celestia hñt a ṗ continuitatẽ motus ꝛ durationẽ. Sed motor aplicatus iḋ dr̃ eẽ potentie finite: qꝛ hẽt potentiã limitatã ꝛ determinatã ad vnũ mobile solũ: motu tali ꝛ determinato. ꝛ qꝛ q̃ntum est ex se deficeret a motu: nisi moueret a primo tãq̃ a fine. cum agens in agendo dependet a fine. i. cãlitas agentis a cãlitate finis. Et ꝙ ista sit intentio Auer. volo ostendere ex eius verbis in dicto comñto. xli. nã hoc est necessarium ꝓpter multos. q hactenus eum locum minime perceperunt. Ibi enim declarãdo se Auer. dicit sic. Secunduȝ igr ꝙ mouet a potentia finita mouet in tp̃e: cum dicere finitatem: est hr̃e ꝓportioneȝ terminatã ad motã rem. ꝛ in sua subã est eterna. sicut suũ subm̃ est eternuȝ vult ꝙ lȝ illa aia exñs in celo vt motor effectiue primi mobilis sit ſm suã sbãȝ eterna ꝛ infinita in duratiõe: sicẽ suuȝ subm̃ qḋ ab ea oia mouet est ſm suã sbãȝ eternum ꝛ infinitum in du

ratione:tamen q̄ꝛ babet potentiam finitam quo
quomō ex quo hēt ꝓportionatā ꝛ terminatā po
tentiā supra rē mobilē:sꝫ hoc celū ab ea recipit
motū in tpe. Et aduerte ꝙ potentia isti⁹ motoris
nō est solū ꝓportionata mobili vni:ꝛ determina
ta ad vnū mobile:sꝫ est determinata ad modū ꝛ
q̄litatem mot⁹ sm velocitatē3.vn̄ so celi tex.co.
xxxviii.ꝛ.lxxi.dr̄ ꝙ si in orbe esset aliq̄ vna stel
la plus:motor nō moueret i eadē velocitate:aut
nō esset posibile mouere eas.ꝛ subdit Auer.d.ꝛ
in neutro eoꝝ: vult dicere in sbō celeste ꝛ aia mo
uente ip̄m.est possibilitas in sb̄a.ꝛ hoc est q̄ꝛ sb̄a
eoꝝ est ifinita oio.ꝛ deficere nō pōt ex q̄ mā i eis
nulla est nec ꝯrietas.ꝛ sic sunt sb̄e formaliter in/
corruptibiles ꝛ nō hn̄t potentiā ad nō esse. Et tn̄
possibilitas est in subō eoꝝ.s.in corpe celesti i re
cipiendo motū.q̄ꝛ corpa celestia solū hn̄t poten
tiā ad motū ꝛ vbi acq̄sibile p ip̄m. In eis aūt .s.
intelligentijs mouentib⁹ effectiue corpa celestia.
nō nisi imouere tm̄.s.est potentia.ꝛ est potentia
actiua. Uult ergo Aue.ꝙ in intelligentijs sit po
tentia i mouere tm̄.i.potētia actiua admotū. nō
in subā eoꝝ.g̊ lꝫ sm subāꝫ sint incorruptibiles.tn̄
sm potētiā mouēdi sunt defectibiles aliq̄ mō.sed
ꝑpetuātur a p̄ i mouēdo.ex q̄ i mouēdo depēdēt
ab eo:tāq̄ꝫ a fine cū moueāt pp ip̄m vt dictū est.
ꝛ ita ex ista dclaratione hētur ꝙ nihil mali seq̄r.
vltra.n.intelligētiā primā primi mobilis q̄ ē finis
est ibi aia.i.alia intelligētia q̄ mouet effectiue ꝛ
vocat̄ forma i mā.q̄ꝛ est aplicata mobili.ꝛ finite
motionis.q̄ꝛ nō mouet nisi determinatū mobile:
in determinato tpe ꝛ velocitate. ꝛ i mouēdo de/
pendet afine.lꝫ sm subāꝫ sit in mālis ꝛ abstracta
sm esse a celo ꝛ infinita in duratione. ꝛ sic celum
animare ꝛ informare non potest.

¶ Ueꝝ i eodē co. Auer. dat ad dubiū vnā aliā
rn̄sionē ex itentiōe Temistij dicēs.ois motor i lo
co motio ei⁹ ē ad aliud in potētia.i.motor q mo/
uet effectiue celū ad vbi ꝛ locū.hēt motionē suā
ad aliud i potētia.i.ad locū q ē i potētia acq̄sibi
lis p motū ad quē est i potētia celū.sic mobile ad
terminū mot⁹. Et oē qō mouet ad aliō qō ē i po
tētia motus ei⁹ ē finitus.cū illud qō ē in potētia:
ncēe ē vt exeat ad actū.vult dicere. ꝙ q̄ꝛ motor
effectiue mouet celū ad vbi ad qō celū ē in potē
tia.ꝛ reducta illa potētia ad actū:mot⁹ ille ē fini
tus atq̄ꝫ ꝑfect⁹.cū potētia sit iā deducta ad actū.
g̊ motor ille vt forma vel efficiens in se:vt sic est
finite motiōis. Qd̄ aūt postea nō q̄escat mobile
simpliciter i aliq̄ vbi acq̄sito p motū ad qō erat i
potētia imo sit ifinite motiōis:hoc nō ē ex pte. ip
sius mouentis forme vt sic. Sꝫ ex pte primi aquo
(vt diximus) motus habet ꝯtinuitatē3. Et de pri
mo motore dicit.oē āt qō mouet motu eterno vt
est primus motor q mouet vt finis. motus ei⁹ est
ad aliq̄d semp i actu. Quia ille pri⁹ moueat̄ ad se
oia mota. Ip̄ꝫ.n.ē i fine nobilitatis:estq̄ꝫ amatū
ꝛ desideratū p se cū ꝓ sus ip̄ꝫ moueat̄ oē.vt dicit
Auer.xij.metha.co.xxxvii.ꝛ ip̄e semp hēt̄ actu.
vn̄ motores nō mouēt ad acq̄rēdā ꝑfectionē quā
nō hn̄t:sꝫ ad ꝯfuādaꝫ quā hn̄t.xij.metha.tex.co.
xxxvi. Auer. Ergo finis vt finis ē ad aliq̄d semp
i actu.sꝫ mot⁹ efficiētis:vt efficiētis ē : ē ad aliud
in potētia.q̄ꝛ ē ad aliquē locū saltē sm ptes ip̄ius
orbis ꝛ sꝫ totū orbē sincategorematice:quē non
hēt.ergo efficiens vt efficiens ē finite potentie.
finis vt finis ifinite.sꝫ has rōes.vtrūq̄ꝫ tn̄ ē ifini
te potentie i duratiōe. Et sic dupliciter videt̄ so/
luta ꝓposita dubitatio:ponendo primū nō agere
nisi in genere cause finalis.

¶ Si aūt teneamus primū ens mouere primū
mobile vt efficiens.lꝫ alia moueat vt finis vt vr̄
velle Auer.in lib.suo de sb̄a orbis:qn̄ dicit:ꝙ in
sepatis a mā qua fit mot⁹.s.efficienter.ꝛ ad quaꝫ
est mot⁹.s.finaliter.sūt eadē.ꝛ.xij.metha.co.vi.
ꝛ cō.xliiii. Dico ꝙ motō primi mobilis ꝯponit̄ ex
duob⁹ motorib⁹ nō sm rē distictis:sꝫ sꝫ rōeꝫ tm̄.
q̄ꝛ vt dicit Auer.cō.vi.xij.metha. in sepatis for/
ma:finis:ꝛ efficiens sunt tria sm rōeꝫ. ꝛ vnū sm
subm̄.vn̄ ideꝫ est prima forma:efficiens primū:ꝛ
finis vltim⁹ sm subāꝫ.sꝫ diuerse sunt rōes forma
les eoꝝ.q̄ꝛ alia rō est forme:alia efficiētis:ꝛ alia
finis̄. Et tūc prim⁹ motor q mouet effectiue:vt sic
habet rōeꝫ forme mouentis:ꝛ secūduꝫ istā rōem
est finite motiōis vt patuit supra.ꝛ sic ꝑpetuat̄ i
mouendo afine vel aseip̄o vt finis̄ est.q̄ꝛ finis mo
uet agentem vt agens est. Idem tn̄ mouet pp se
realiter.lꝫ illa formaliter distinguātur.ꝛ sic vt fi/
nis est infinite motiōis vt patuit. Ideꝫ.n.penit⁹
dicendū arbitror de istis idistinctis re: distinctis
aūt rōe formali:qō dictū est de illis si ponantur
realiter distincti. Et ita secūduꝫ nullā viā ponen
dū est primū hr̄e potentiā infinitā in vigore. sed
tm̄ induratione. vt ego q̄nq̄ꝫ audiui. Auer.n.ꝑci
pue nūq̄ꝫ posuit hāc infinitateꝫ in vigore intensi
ue in entib⁹.qn imo opp̄m in multis locis plane
asseruit.vn̄ videat̄.ꝛ. celi co. xxxviii. ꝛ.xxxix.ꝛ
lxiii.ꝛ.lxxi.ꝛ.viii.phi.cō.lxxxix.

¶ Ad tertiā dubitatōeꝫ inductā ex sn̄ia Auic.
ꝛc.negādo opportere in celo eē virtuteꝫ aliquā
mālēꝫ ip̄m mouenteꝫ.q̄ꝛ ad hoc sufficit virtus se/
parata ꝛ abstracta a mā q̄ est intellectus vt ꝓba
bitū est. Qn̄ aūt dr̄ ꝙ agens p cognitōeꝫ q̄le est
motō orbis cognoscit effcm̄ quē ꝓducit ꝛc. Dico

ꝙ est reꝝ aliquomõ. ꝛ qñ dr̃ intelligentia sepata
a mã nõ itelligit singularia. Dico ad hoc in q̃ est
põd⁹ toti⁹ dubitatõis iducte. nã pauca admodũ
tradita nobis sũt ab Ari. ð cognitõe subãꝝ sepa
taꝝ. vr̃ defecisse in duob⁹. s. ꝛ vtꝝ ille sbe sepate
itelligãtur a nobis. ꝛ q̃mõ itelligãt nos. de p̃. n.
ꝓmittit i. 3. de aia tex. co. xxxvi. se hituꝝ ꝯsidera
tionẽ posterius ꝛ nullibi iuenit̃ ꝯsiderasse. de ho
exceptis paucis traditis in. xij. metha. tex. co. li.
ipe paꝝ dixit. Auer. ãt plura admodũ disseruit
q̃ q̃ꝫtũ ad p̃missaꝫ dubitationeꝫ attinent adducã.
Pretermisso quõ intellectus hois q ẽ abstractus
singularia itelligat. cũ ea itelligat ꝑ lineã circũ
flexã. 3. ð aia tex. co. ix. lꝫ aliꝰ ille loc⁹ ab Auer.
exponebat̃. ꝛ lꝫ nõ possit ipꝫ ꝯsingulaꝛ mouere i
tellectũ nr̃uꝫ ꝑꝑ ei⁹ mãlitatẽ ꝛ iõ fuit nccãriũ po
nere itellectũ agentẽ: põt tñ terminare actũ itel
ligendi postq̃ꝫ itellectus recepit formã abstractã
ꝛ vniuersalẽ. ꝛ hoc ꝓuenit ex ordine eẽntiali vir
tutũ mãliũ in qb⁹ reseruãt̃ forme reꝝ singulariũ
ad itellectũ hois. Forme oĩo abstracte a mã q̃
les sũt motores orbiũ. cũ nullũ ordinẽ hẽant ad
virtutes mãles nõ poterunt singularia eo pacto
cognoscere. ꝛ dictũ ẽ. xij. metha. tex. co. li. ꝙ i ab
stractis a mã idẽ est intelligens ꝛ intellectũ. ꝛ ita
sepate sbe nihil itelligũt extra se. ꝛ maxime pri
ma. ꝛ Auer. addit vnũ. ꝙ de⁹ itelligit omnia sciẽ
tia vniuersali nõ ꝑticulari. ꝛ ꝙ primũ scit omnia
sꝫ ꝙ scit se tñ scientia in eẽ: ꝙ ẽ cã eoꝝ esse: vult
dicere ꝙ primũ intelligit omnia in suo vniuersali
nõ in p̃dicãdo. q: sic scientia illa eẽt in potẽtia ꝛ
talis scientia nõ ẽ in deo cuꝫ sit actus purus. sꝫ in
vniuersali in cãndo. cũ ipemet sit cã omniũ. intel
ligẽdo se tñ intelligit omnia hoc mõ q: intelligit
cãꝫ omniũ. ꝛ hoc de intellectione primi. Alie ãt
intelligentie. q̃ intelligũt aliqd extra se ꝛ nõ sũt
oĩo liberate a potẽtia. 3. ð anima co. v. intelligũt
sm̃ Auer. naturas vniuersales. ꝛ nõ ꝑticularia ꝛ
indiuidua. q: si intelligerẽt indiuidua sꝫ ꝙ indiui
dua. tũc necessario eẽnt mãles. vt dicit Auer. in
cõmẽ. ꝛ expõe sua de som. ꝛ vi. ꝛ ita determinat
Auer. in illo co. ꝙ sbe sepate intelligunt formas
reꝝ vniuersales: ꝛ sic dicunt̃ intelligere ꝑticula
ria in potẽtia. ꝛ aliq̃mõ. ꝛ sic est potentia in intel
lectu. secũdaꝝ intelligẽtiaꝝ. ꝛ nõ dicũtur nescire
singularia: nec ea distincte ꝛ ꝑticulariꝛ itelligeꝛ.
ꝛ sm̃ istã determinatiõeꝫ diceremus ad Auic. ꝙ
motor orbis abstractus intelligit hunc motuꝫ ꝑti
cularẽ ꝛ hoc celũ ꝛc. vniuersaliter ꝛ abstracte vt
supra probatum fuit: nõ particulariter. ꝛ materia
liter. vt intellect⁹ ꝯiunct⁹ intelligit saltẽ reflexe.

¶ Qð si hec rñsio nõ placeat. Dabo alterã. in
via Auer. Dato ꝙ tibi non satisfaciat ista cogni
tio vniuersalis ꝛ ꝯfusa in agente ꝑ cognitionem.
Dico ꝙ singularia sunt in duplici dr̃a. Quedã ma
terialia ꝛ sensibilia: q̃dã in mãlia ꝛ intelligibilia.
ꝛ sꝫ hoc. pono duas ꝯclusiões prima ẽ. ꝙ abstra
cta a mã nõ intelligunt indiuidua mãlia ꝛ sensibi
lia. hãc ꝓbãt omnia supra aducta ꝓ opiniõe ipi⁹
Auic. Secunda ꝯclusio. ꝙ sbe sepate intelligunt
indiuidua ꝛ singularia in materialia. q̃ ꝯclusio ꝓ
bat̃ p̃ q: certuꝫ est ꝙ intelligunt se. ipe ãt sunt sin
gulares. Ho vnaq̃qꝫ intelligit primũ. 3°. intelligẽ
tie sepate a materia lꝫ sint singulares sunt intel
lecte in actu. i. actu de se intelligibiles. qð nõ eẽt
siqd hrẽnt ꝙ eoꝝ notitiã impediret. q̃rto virtus
imaginatiua nõ põt ap̃hẽdere nisi singularia ma
terialia. q: forme in maginate cãnt̃ ab obo mate
riali ꝛ sensibili. g̃ singularia in materialia intelli
gunt̃ ab intellectu. qnto hoc Aue. met exp̃sse di
cit. xij. metha. co. xliiij. ꝙ oẽs intelligentie inten
dunt motum primi orbis qui est motus diurnus:
vniuscuiusq: eoꝝ. ꝛ ibideꝫ dicit. ꝙ vnaq̃q: intẽdit
ꝓpriuꝫ motum sui orbis. vñ dicit ꝙ ꝑfectio vniuſ
cuiusqꝫ eoꝝ ẽ intelligẽdo cãꝫ primã. ꝛ sꝫ hoc om
nes motus eoꝝ idẽ intendunt. i. ordineꝫ totius. ꝛ
sic est intelligenduꝫ de multitudine motuuꝫ cuius
libet stelle. ꝛ plane vult ꝙ intelligẽtie intelligãt
suas actões ꝑticulares ꝛ reuolutõeꝫ primi orbis.
ꝛ motuꝫ diurnum. ꝛ in co. xxxvi. dicit ꝙ intelligẽ
tie mouẽt q: intelligunt ex se ꝙ perfectio ꝛ subã
eoꝝ est in motu. g̃ intelligunt motuꝫ. ꝛ in com. li.
ð sbã orbis mediuꝫ. dicit ꝙ primuꝫ intelligit suã actiõeꝫ
q: sua actio est sua sbã. Ecce itaqꝫ ꝙ hẽmus ꝙ in
telligẽtie itelligunt singularia sepata. ꝛ q: intel
ligunt ꝓprias particulares reuolutiões seqtur ꝙ
ille reuolutiões orbiuꝫ numerãtur inter singula
ria in materialia. ꝛ hoc nõ incõuenit. ꝛ si dicatur
mot⁹ illi ꝑticulares sũt ꝯditões mẽ. q: sũt accñtia
corporis sensibilis. Dico ꝙ superi⁹ in rñsione ad
septimã dubitatõeꝫ ꝯ Auer. dcm̃ fuit ꝙ quedam
accñtia sunt q̃ nõ sunt mãlia nec ꝯditiões mẽ. ꝛ iõ
in lib. de sbã orbis dicit Auer. ꝙ corpus eternũ:
ꝛ corp⁹ gñabile ꝛ corruptibile nõ cõicãt in aliq̃
oĩo. vult dicere vniuoce. Sicut ergo illa accñtia
sũt alteri⁹ rõis ab istis: sunt ẽt alteri⁹ cognoscibi
litatis ꝛ ita poterũt intelligi ab itelligentia sepa
rata. ꝛ ita pꝫ solutio ad istã tã grauẽ dubitatõeꝫ.

¶ Ad rõnes ãt inꝯ̃riuꝫ aductas: nunc tp̃s est ꝑ
ordineꝫ rñdeamus. Ad primã cum dr̃ ꝙ primus
motor mouet sicͭ amatuꝫ ꝛ desideratum. Dico ꝙ
Ari. loqtur de motiõe in gñre cause finalis q̃ mo
uet alios motores inferiores. ex hoc seqt̃. ꝙ mo
tores moueãt̃ ab eo vt amãtes ꝛ desiderãtes.

¶ Ad secūdam. cū dr̄ omē aial nego minorē. ꝛ ad ꝓbationē dico ꝙ Ari. ē loquutus fm opinionem alioꝝ. vel largo modo ɗ animali. ꝛ pariformiter ad Porphirium.

¶ Ad tertiā. oē illud qd̓ hēt ꝛc. ꝛ;. Auer. i° so celi co. xv. ꝙ destrū ꝛ sinistrū ī celo non dicūtur nisi ꝑ similitudinem. que similitudo ponit in tex. ab Ari. ipte. Dextrū. n. ī vnoqq; dicim⁹ vbi est principiū sui localis motus: ꝛ initiū mot⁹ celi sit a ꝑte aqua stelle ascēdūt. oriēs erit dextrū ꝛ occidēs sinixtrū. ꝛ vt ī co. i3. dicit Auer. si hō sit fix⁹ in loco. i. qescēs motus ei⁹ icipit ex dextro. ꝑ istā similitudinē ergo ꝙ dextrū ī aiali ē vbi icipit motus ei⁹. ꝛ mot⁹ celi app; ī orizōtib⁹ icipe ex oriēte. dr̄ eē dxtrū i celo: ꝛ sinixtrū. Dextrū āt ꝓprie in aiali ē ꝑs aliq̄ determinata aialis ꝛ sinixtra similiter. S; nō ē ꝑs aliq̄ determinata in celo. aq̄ motus icipiat vt eā esse dextram dicamus.

¶ Ad q̈rtā dr̄: ꝙ argᵐ ꝯcludit celum hr̄e animā ip; mouentē: ꝛ nō moueri a nā distinguendo nā;: ꝯ̄ potentiā rōnalez. s; nō ꝯcludit illā aiaz eē formā intrinsecā informātez ꝛ ꝑficiētem mām̄. ꝙ regreref ad hoc ꝙ celū eēt formaliter ꝛ ītrisece animatū. Ad verba Auer. xij. metha. Dico similiter ꝙ sunt aiata extrīsece. ꝛ ꝙ aie celoꝝ sepate s; eē a celo: nō hn̄t nisi intellectu;: ꝛ desideriu;.

¶ Ad qntā cū dr̄ oē qd̓ est nobilius. Dico ꝙ ꝑ celū possum⁹ duo intelligere. aut corpus celeste solū: aut agregatū: ex eo. ꝛ ītelligētia: ꝛ tūc dico ꝙ agregatū ē nobili⁹ omnib⁹ corꝑib⁹: q̄ sunt hic ꝛ sic ē animatū. s; in ꝓprie. ꝛ anima asistēte n̄ informāte. si ꝑ celū accipiam⁹ subm̄ mot⁹ ꝛ corpus celeste solū: tūc illud ē nobili⁹ s; qd corporib⁹ q̄ sūt hic ꝛ nō simpliciter. ꝛ ꝑ hoc p; qd sit dicēdū.

¶ Ad sextā rōez. cū dr̄. qd̓ ītelligit ꝛ appetit. Dico ꝙ celū seclusa intelligētia q̄ nō ē forma ei⁹ ꝑficiens nō intelligit nec appetit. s; accipiēdo ꝛ intelligendo ꝓ celo agregatum tunc intelligit vt dicit Auer. ꝛ appetit celū. sicut de naui solemus dicere ꝙ appetit peruenire ad portum.

¶ Ad septimā. qd̓ est cā ꝛc. Dico ꝙ celū agit in ista inferiora vt motu; ab intelligētia ꝛ sic vt agens secundarium: ꝛ instrumentum primi mouētis. si ergo cāt vitā in istis inferioribus: hoc ē virtute motoris sui viuentis.

¶ Ad octauā. cu; dr̄ illud qd̓ ꝯstat ꝛc. Dico ꝙ Auer. in suis verbis se declarat ꝙ forma ꝛ formatum nō sunt vnum numero ꝑ se. q: dicit ꝙ ad esse istius forme in corꝑe celesti ꝯsequunf dimensiones. q̄ est ꝯditio forme nō ꝑficientis neq; faciētis vnū ꝑ se. q: in tali dimensiōes p̄cedunt formā. si g̊ ē vnū nūero ē vnū ꝑ accn̄s ꝛ ꝑ vnionē.

¶ Ad nonā cum dr̄. ꝙ mouef ꝛc. Dico ꝙ illud qd̓ ꝑ se ꝛ ex se mouef ad diuersas dr̄as pōis est aial. Celu; āt nō mouef nisi aut ab intelligentia motu ꝓprio aut ab octaua sphera motu raptus.

¶ Ad. x. cum dr̄ illud qd̓ mouef ex se ꝛc. Dico ꝙ Auer. iō voluit celu; moueri ex se ꝑ se ꝛ essentialiter q: mouef a motore p̄ ꝛ īmobili. ista inferiora iō dixit moueri ex se ꝑ accn̄s. q: mouētur a motore mobili q̄ ē aīa. accipit āt ex se nimis large. q:. s. mouef a forma ꝓpria seu appropriata q̄ tn̄ ē s; eē sepata. ꝛ istud ꝓprie nō mouef ex se.

¶ Ad. xi. cu; dr̄ illd̓ qd̓ mouef ꝛc. ꝯcedo ꝙ tale est aiatu; anima asistente nō anima informāte ꝛ hoc sufficit vt motus celi sit regularis.

¶ Ad. xij. rōe;. cum dr̄ celum ē ꝛc. Dico ꝙ ex proprio actu q nō ē ꝑ se exn̄s ꝛ ꝓpria mā: q̄ nō ē ens in actu. fit vnū ꝑ se. mō in celo. mā ē in actu. ꝛ actus ꝑ se exn̄s. est ergo celum ꝓpria materia intelligentie quo ad motum: non ad esse.

¶ Ad. xiij. cum dr̄ nihil agit ꝛc. Dico ꝙ nō mouet se: nisi accipiendo celu; ꝓ agregato ex orbe ꝛ intelligentia. ꝛ sic nihil est ad propositum.

¶ Ad. xiiij. cu; dr̄. oꝑatio vna ꝛc. Dico ꝙ oꝑatio vna pōt ꝑuenire adiuersis maxime si vnu; cōcurrit actiue ꝛ aliud passiue. q: certū ē ꝙ actio ē ab agēte ī passū: q̄ qn̄q; sūt distructa loco ꝛ sbō.

¶ Ad. xv. cu; dr̄ nobilioris corꝑis nobilior est forma. Cōcedo totu; de forma aplicata ꝑ motu;. q: aliam formā celum non recipit.

¶ Ad. xvi. Dico ꝙ motus nāīis est aprincipio passiuo in corꝑe celesti non ab actiuo ꝛ hoc sufficit. q: motus violētus ꝑ oppm̄ est cui⁹ principiu; est extra nō cōferente vim passo. 3. ethicoꝝ.

¶ Ad. xvij. Dico ꝙ mot⁹ circularis est ab anima vel informāte: vel asistente. ꝛ explicatius circularis motus est ab anima asistēte. q: ab anima informāte corpus ꝓuenit mot⁹ q̈si mixtus ex recto ꝛ circulari. vt est motus ꝓgressiu⁹ animalis.

¶ Ad. xviij. ꝛ residuas auctoritates dicendu; ꝙ Aristo. ꝛ Auer. voluerunt celu; animatu; ex eo ꝙ ibi est anima prebens motum: non exeo ꝙ ibi sit anima informans ꝛ ꝑficiens materiam. q2 talis anima non cōiungitur materie solum ꝑꝑ motum. sed vt det esse. ꝛ vt ex corꝑe anima cognitionem accipiat. Ad motum solum cāndu; in corpore sufficit anima asistens celo per contactum virtutis vt dictum est.

¶ Finis.

¶ Primaria Voluminis Capita.

¶ Recensent opiniones fere omnium antiquorum ponentium Celum esse aliquod vnum elementorum: aut mixtum ex elementis.

¶ Improbant opiniones predicte & confutantur per quinque Aristo. rationes.

¶ Dubitat indoctrina Arist. an celum sit de natura ignis & soluit dubitatio.

¶ Arguitur pro vtraque parte questionis sit ne materia in celo vel non.

¶ Ponuntur opiniones veterum perhypateticorum Alex. Johannis Gramatici: & Auic. dicentium celum esse corruptibile & habere materiam & improbantur. simulque difficultas questionis ostenditur.

¶ Ponit opinio Auempace hispani: Goffredi: Henrici: & S. Thome in celo esse materiam sed alterius rationis a materia istorum inferiorum & ratione multiplici improbatur.

¶ Ponit opinio Egidij Romani in celo. s. esse materiam & eiusdem rationis cum materia horum inferiorum. & decem precipuis rationibus impugnatur.

¶ Adducitur postremo sententia Auer. celum esse substantiam simplicem. & per quasdam propositiones mirifice eius positio declaratur. & quid sit celum quo ad omnes eius partes ostenditur.

¶ Probatur positio Auer. per quatuor eius rationes & confirmatur.

¶ Mouentur decem dubia magna contra Auer. positionem ex dictis suorum aduersariorum accepta: & in vltimo ipsius & Aristote. concordia demonstratur.

¶ Respondet ad obiecta que probabant in celo esse materiam.

¶ Recitant dicta fere omnium antiquorum sapientum: quorum quidam dicunt celum esse animatum: quidam non esse animatum celum: quidam secundo vtramque partem ambigunt.

¶ Aducuntur viginti rationes fundate in doctrina Aristote. probantes celestia corpora esse viua.

¶ Probatur per quatuor rationes corpora celestia non viuere.

¶ Deciditur questio inducta. & veritas quatuor alijs rationibus astruitur.

¶ Mouentur contra determinationem tres precipue difficultates. vna Aristo. vna Auerroys tertia Auicene. & ex dictis eorundem dissoluuntur.

¶ Respondetur ad viginti rationes Aristo. & per ordinem soluuntur omnes.

¶ Macilentus Victoriensis ad Lectorem.

Anguipedes voluere domos superare tonantis:
Peliacumque etiam scandere ad astra iugum.
Aethereasque tremulo tum vertice turba sophorum:
Materiam tetigit: nec bene nota fuit.
Sed Nicolaus enim sublimi pectore celum:
Contigit: ingenio supposuitque suo.
Altius exiluit quam quos male gessit olympus:
Altius ipse sophis exeruitque caput.
Quod tibi confusum sollers sua cura retexit:
Tecta patent nunc: que clausa fuere iouis.
Gaudia quanta suis praebet quaesitus osiris:
Hoc magno lector munere tanta feras.

¶ Opusculum de natura corporum celestium nouiter compilatum: per Excell. philosophum Magistrum Nicolaum Perusinum: Ord. Seruorum Beate Marie sui Or. procuratorem: & Rome philosophiam publice profitentem
Explicit.

¶ Impressum Bononie per Benedictum Hectoris Bibliopolam & Impressorem Elegantissimum. Censore semper astante Reuerendo Artium & Theo. Docto. Magistro Angelo Aretino Bon. Regente Or. Seruorum: Anno Domini. M.ccccc v. Die. viii. Martij.

Regestum. a.iiij.b.iiij.c.iiij.

